

VESILAHTI

TILINPÄÄTÖS
1.1.2018 - 31.12.2018

Sisälllys

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT KUNNAN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	4
1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	4
1.2 KUNNAN HENKILÖSTÖ	7
1.3 KUNNAN HALLINTO.....	8
1.3.1 LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO	8
1.4 MUUT EI TALOUDELLISET ASIAT	10
2. HALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	11
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN.....	13
3.1 TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	13
3.2 RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	14
3.3 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT	15
3.4 KOKONAISTULOT JA MENOT	17
3.5 KUNTAKONSERNI.....	18
3.5.1 KONSERNITULOSLASKELMA.....	18
3.5.2 KONSERNIRAHOITUSLASKELMA	19
3.5.3 KONSERNITASE	20
4. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ	23
5. TALOUDEN TASAPAINOTTAMISOHJELMA.....	24
6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	25
6.1 KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN.....	26
6.1.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	26
6.1.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	27
6.1.3 KUNNANHALLITUS.....	28
6.1.4 SIVISTYSLAUTAKUNTA	61
6.1.5 TEKNINEN LAUTAKUNTA	82
6.1.6 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	91
6.2 TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN	98
6.3 INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	100
6.4 RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMINEN.....	104
6.5 YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA.....	105
7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	107
7.1 TULOSLASKELMA.....	107
7.2 RAHOITUSLASKELMA	108
7.3 TASE.....	109
7.4 KONSERNILASKELMAT.....	111
7.4.1 KONSERNITULOSLASKELMA.....	111

7.4.2 KONSERNIRAHOITUSLASKELMA	112
7.4.3 KONSERNITASE	113
8. LIITETIEDOT	115
8.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	115
8.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	119
8.4 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	122
8.5 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	123
8.6 KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	124
9. ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS	128
9.1 VESIHUOLTOLAITOS KOKONAISUUS	128
9.2 VESI- JA VIEMÄRILAITOS	132
9.3 HULEVESI	135
10. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	138
11. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT	139

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT KUNNAN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Nykyinen kunnanvaltuusto on istunut 1.6.2017 alkaen. Virkaurani omaperäisin valtuustohan tämä on. Vanhana konkarina en enää riittävästi päässyt muutamien valtuutettujen sielunelämään kiinni. Valtuuston kautta leimasi valtuustoaloitteiden suuri määrä. Toivottavasti kukin valtuutettu pohtii tykönsä aloitteiden vaikuttavuutta ja niiden käsittelyjen työllistävyyttä, kun hän käyttää tätä sinänsä hyvää oikeutta ja kanavaa.

Valtuusto valitsi värikkäiden ja paljon julkisuutta saaneiden vaiheiden jälkeen yhden äänen enemmistöllä uudeksi kunnanjohtajaksi Pälkäneen hallintojohtajan. Menestystä ja jaksamista uudelle henkilölle. Kehitysjohtaja irtisanoutui maaliskuussa. Kehitysjohtajan virka lakkautettiin ja perustettiin elinvoimapäällikön ja kunnaninsinöörin virat. Elinvoimapäällikön virkaa hoidettiin osa-aikaisesti, mutta hyviä tuloksia on jo nyt nähtävissä. Kunnaninsinööri on tätä kirjoitettaessa jo irtisanoutunut virastaan. Ansioitunut ja pitkäaikainen hallintojohtaja oli viimeisen työpäivän Vesilahden kunnan palveluksessa 22.2.2019. Näin ollen kunnanviraston johtoryhmä on pienessä ajassa lähes kokonaan uusiutunut. Se on kunnalle ja kunnan organisaatiolle mahdollisuus uuteen ja parempaan, mutta samalla haaste hyödyntää hiljaista tietoa ja osaamista sekä laajoja verkostoja ja sidosryhmiä.

Kunnanvaltuusto kokoontui 8 kertaa (7 kertaa vuonna 2017). Varsinaisten kokousten ohella pidettiin säännölliset valtuustoinfot, joihin osallistuttiin aiempaa aktiivisemmin. Kunnanhallitus istui vain 12 kertaa (16 kertaa vuonna 2017).

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Suomen talouden rattaat pyörivät mallikkaasti. Työllisyysaste kohosi ennakoituakin korkeammalle ja työttömien määrä väheni reippaasti niin Suomessa, Pirkanmaalla kuin Vesilahdessakin. Mikä ikävintä se ei kuitenkaan näkynyt positiivisina lukuina kuntien verotuloissa.

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kahden ylijäämäisen vuoden 2016 ja 2017 jälkeen kunnan talous pyllähti reippaasti alijäämäiseksi, sillä vuoden 2018 tilinpäätös näyttää 1.630.991 euron alijäämää. Vuosikatekin painui pitkästä ajasta huolestuttavasti miinukselle ollen -137.617 euroa. Vaikka tilinpäätös on erittäin huono, on se kuitenkin 382.122 euroa parempi kuin tarkistettu talousarvio. Tulevaisuus ei tuo helpotusta. Taloussuunnitelman 2019 - 2021 kaikki vuodet ovat alijäämäisiä, tosin selkeästi parempia kuin vuosi 2018. Kunnan tase on näillä tiedoilla 31.12.2019 jo alijäämäinen. Valtuustolla on - taas kerran - edessään menojen karsimisen ja tulojen lisäämisen pohdinta. Siihen on yhteen sovitettava kustannuksia vaativat kunnan kehittämistoimenpiteet ja ennalta ehkäisevien palvelujen lisäämiset. Niinpä valtuutetut joutuvat miettimään muutaman vuoden tauon jälkeen tuloveroprosenttiin ja kiinteistöveroihin puuttumista.

Vuosina 2017 ja 2016 toimintamenot alenivat edelliseen vuoteen verrattuna. Valtuuston hyväksymät talouden tasapainottamisohjelmat purivat. Vuonna 2018 tapahtui selvä käänne ja (ulkoiset) toimintamenot kääntyivät selvään kasvuun 1.156.565 euroa eli 4,5 %. Henkilöstömenojen kasvu oli 243.774 euroa /3,1 %. Toimintamenoissa huomio kiinnittyy "palveluiden ostot" - menojen huimaan kasvuun yhteensä 918.851 euroa /5,8 %. Merkittävimmät selittäjät ovat lastensuojelumenojen (194.136 euroa), erikoissairaanhoidon (415.490 euroa) ja teknisen palvelujen ostojen (221.612 euroa) turpoamiset. Peruskoulujen ulkoiset menot kasvoivat myös reippaasti 298.755 euroa / 6,9 %. Jos toimintamenot harppasivat ylöspäin, vastaavasti toimintatulot vähenivät 264.204 euroa. Toimintatuloja siis vähemmän ja toimintamenoja runsaasti enemmän. Hankala yhtälö.

Vuoden 2017 tilinpäätöksessä kunnan ylijäämä oli 2.286.241,89 euroa. Kertomusvuoden lopussa se on enää 655.251,17 euroa. Vuosikatekin jäi miinukselle eikä sillä kyetty kattamaan 1.672.016 euron investointeja tai kuittaamaan poistoja. Verotulot laskivat ja jäivät alle muutostalousarviossakin ennakoidun. Suurin syy alenemaan oli valtakunnallinen koko kuntasektoriin kohdistunut tilitysvirhe. Vuonna 2017 oli tilitetty kunnille liikaa, mikä virhe oikaistiin vuoden 2018 verotuloissa vähennyksinä. Vuonna 2019 verotulot palaaivat normaalille tasolle. Ilman valtakunnallista oikaisuakin Vesilahden kunnan kunnallisverotulojen tuotto oli yllättävän pieni hyvästä työllisyystilanteesta huolimatta. Valtionosuudet tulivat ennakoidulla tavalla ja olivat 210.900 euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna.

Talousarviolainat lisääntyivät hillitysti. Lainat / asukas olivat 31.12.2018 3.228 € (2017 3117€/ asukas). Lainojen yhteismäärä oli 31.12.2018 14.190.000 €.

Vesi- ja viemärlaitoksen ylijäämä oli 98.058 euroa kun se vuonna 2017 oli 75.695 euroa. Kunta antoi vesi- ja viemärlaitokselle 150.000 euron avustuksen. Laitoksen poistot ovat suuria ja ilman kunnan avustusta toiminta on tappiollista. Kunta solmi Lempäälän Veden kanssa 1.1.2019 voimaan tulleen operointisopimuksen, jonka kautta toimintaan haetaan mm. lisää osaamista, ”hartioita” ja vähennetään haavoittuvuutta. Jos operointisopimuksen tavoitteet täyttyvät, saadaan Vesilahden kunnan vesi- ja viemärlaitoksen vuosittainen tulos lähivuosina plussan puolelle.

Uusi kirjasto avasi ovensa ja sai laajalti myönteisen vastaanoton. Vaikeuksia rakentamisen eri vaiheissa oli riittämiin mutta lopputulos on onnistunut. Yläasteen ja Kirkonkylän alakoulun yhdistäminen aiheutti valmisteluvaiheessa paljon vatsanpuruja. Perusteellisen valmistelun jälkeen kunnanvaltuusto hyväksyi Vesilahden yhtenäiskoulun perustamisen ja aloituksen 1.1.2019. Rehtoriksi valittiin Nina Kaarlenkaski ja vara-rehtoriksi Jani Tantu.

Kaavoitus on ollut ja on jatkossakin keskeinen kunnan toiminto. Kohti valtuuston hyväksyntää etenivät Kirkonkylässä Palvelukeskusalueen ja Lammasniemen asemakaavat. Sen sijaan pitkäkestoinen Rahoisten asemakaava jymähti paikalleen. Keihosissa / Kehron tien tuntumassa Kalalahden yritys- ja asuinalueiden asemakaava liikkui suunnitellusti ja valtuusto hyväksyi Kalsinpellon ja Kiiskinpellon asemakaavan Koskenkylästä. Pienempiä asemakaavan muutoksia on lisäksi vireillä Kirkonkylässä, Koskenkylässä ja Narvassa. Maapolitiikassa kunnanvaltuusto teki merkittävän päätöksen. Kunta osti asemakaavoitettavana olevan Palvelukeskusalueen ytimeä Kirkonkylästä 390.000 eurolla vajaan 4 hehtaarin maa- alueen. Tästä päätöksestä on annettava reilu tunnustus yksimieliselle valtuustolle.

Väkiluku aleni vuosina 2015 - 2017 yhteensä 32 henkilöllä. Se oli vielä vähäistä kertomusvuoden pudotukseen nähden. Asukasluku tippui peräti 64 henkilöllä ollen vuoden vaihteessa 31.12.2018 4.396. Olemme ajautuneet asukkaita menettävien maaseutukuntien isoon joukkoon. Tilanne on tiedostettu ja uusia ratkaisuja on tiiviisti haettu ja parhaillaan vielä tiiviimmin uudistuvien keinoin haetaan. Tässä katsauksessa ei ole mahdollisuutta lähteä keinovalikoimia esittelemään ja nehan ovat viranhaltijapuolella uusien henkilöiden käsissä ja aivoituksissa.

Maakunta - sote junnasi vaikeuksissa. Pirkanmaalla on kuitenkin tehty hyvää valmistelemaa työtä. Maaliskuun alussa tulleen tiedon mukaan maakunta-sote- uudistus ei toteutunut.

Minulla ehtii tulla eläköityessäni 1.6.2019 36 vuotta täyteen Vesilahden kunnan palveluksessa kunnansihteerinä ja kunnanjohtajana. Tätä katsausta kirjoitan lomalaisena. Oli luontevaa, että kirjoitan tekstin vuodelta 2018 kun koko vuoden toimin kunnanjohtajan virassa. Uusi kunnanjohtaja kirjoittaa sitten seuraavan katsauksen vuodelta 2019.

Kunnalla on haasteita. Aleneva väkiluku keskittyvässä kaupungistuvassa Suomessa, niukka talous mm. reippaasti kohoavine lastensuojelumenoineen, ei enää niin yksituumainen poliittinen päätöksentekokulttuuri, ennakoimattomat valtiovallan toimenpiteet...

Perustoiminnot ja perusinfra Vesilahden kunnan kehittämiseen ovat kunnossa. Hyvä sijainti maisemineen, laadukkaita kunnallisia peruspalveluita, kunnan osaavien henkilöiden ja kaikkien kuntalaisten mahdollistavat Vesilahden kunnan itsenäisen kehittämisen, jos sitä kuntalaiset ja Vesilahden kunnanvaltuusto tulevaisuudessa haluavat.

Kiitos kuntalaiset, kunnan henkilöstö, kunnan päätöksentekijät, kaikki sidosryhmät ja yhteistyötahot vuosien ja vuosikymmenten luontevasta kumppanuudesta. On uusien henkilöiden ja tekstien aika.

Erkki Paloniemi

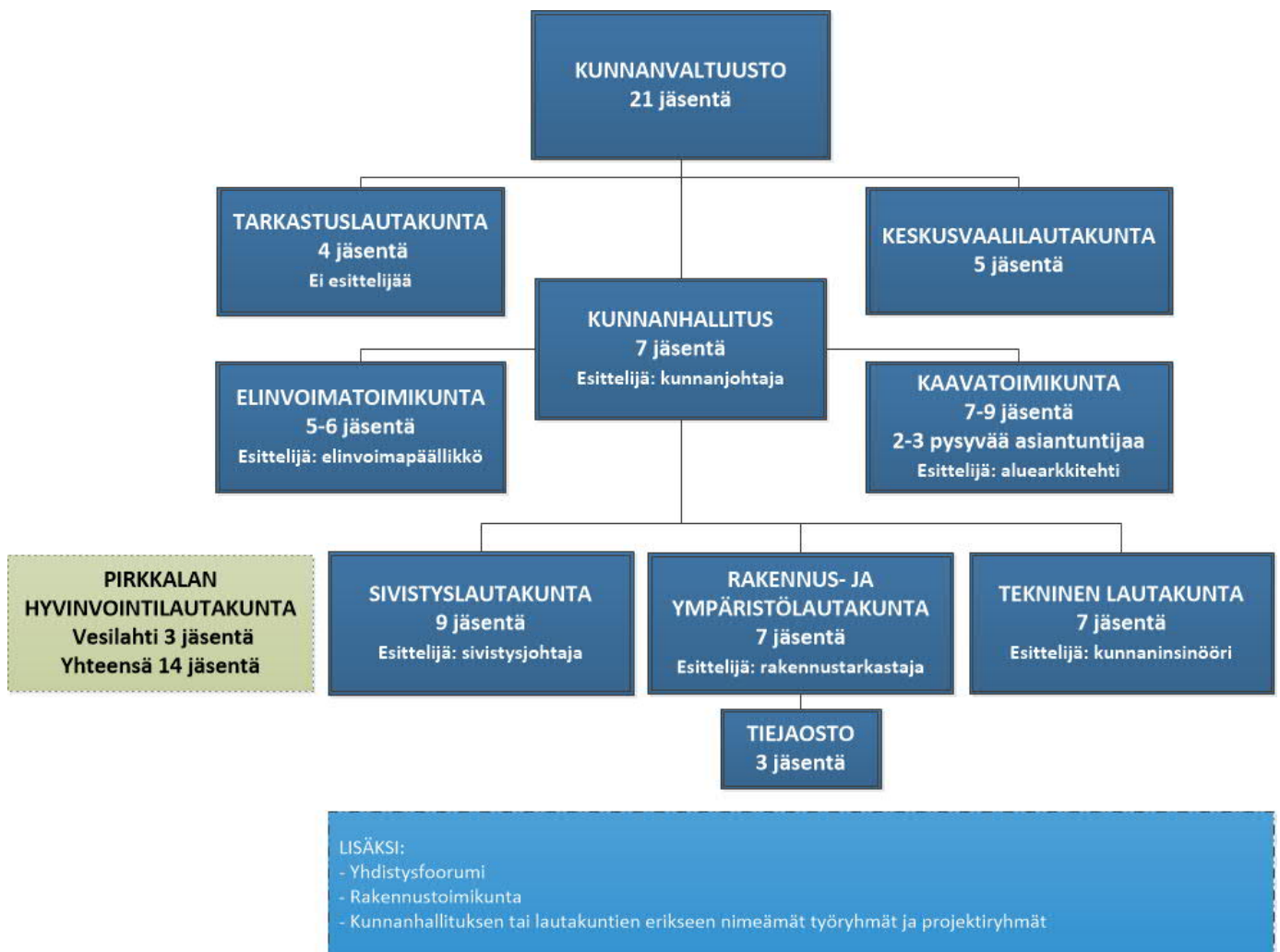
1.2 KUNNAN HENKILÖSTÖ

Vesilahden kunnan henkilöstön määrä 31.12.2018 oli 197 henkilöä. Henkilöstömäärän muutosta vuoden 2017 tilinpäätöksestä on 0 henkilöä. Vakinaisia oli 31.12.2018 171 henkilöä (31.12.2017 171) ja määräaikaisia 26 (vuonna 2017 26) henkilöä. Sosiaaliturvamaksun alaiset palkat olivat vuonna 2018 6.418.049.

Erillisessä henkilöstöraportissa kuvataan mm. kunnan henkilöstöorganisaatio, henkilöstön työkyvyn ja työhyvinvoinnin edistämiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

1.3 KUNNAN HALLINTO

1.3.1 LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

KUNNANVALTUUSTO 2017–2021

Puheenjohtajat	Puolue
Lumia Mervi, puheenjohtaja	Kokoomus
Lounasranta Marko, I varapuheenjohtaja	Sdp
Rantala Riitta, II varapuheenjohtaja	Kd
Jäsenet	
Alakoski Virpi	Keskusta
Arvela Ari	Keskusta
Harjula Jukka	Keskusta
Kekäläinen Laura	Vihreät
Uusi-Rasi Antti	Keskusta
Kuusjärvi Matti	Kd
Leppänen Ilona	Kokoomus
Nieminen Lauri	Sdp
Penttilä Harri	Keskusta
Perämaa Ari	Perussuomalaiset
Pietilä Tapani	Kokoomus
Pispala Kristiina	Kokoomus
Rajala Miia	Keskusta
Saarinen Velipekka	Kokoomus
Sorva Valto	Kokoomus
Suoniemi Susanna	Vihreät
Tapanainen Harri	Kokoomus
Uusi-Erkkilä Pertti	Keskusta

KUNNANHALLITUS 2018

Uusi-Erkkilä Pertti, puheenjohtaja	Keskusta
Pispala Kristiina, varapuheenjohtaja	Kokoomus
Jäsenet	
Kekäläinen Laura	Vihreät
Perämaa Ari	Perussuomalaiset
Pietilä Tapani	Kokoomus
Rajala Miia	Keskusta
Tapanainen Harri	Kokoomus

1.4 MUUT EI TALOUDELLISET ASIAT

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on vahva kunnallista toimintaa ohjaava periaate. Ihmisoikeuksien kunnioittamista ohjaavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä.

Korruption ja lahjonnan torjumiseksi on annettu esteellisyyttä koskeva ohjeistus eturistiriitojen välttämiseksi. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

2. HALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä perusteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnanvaltuusto hyväksyi 25.11.13 / § 86 Vesilahden kunnan sisäisen valvonnan ohjeen.

Uuden kuntalain mukainen Vesilahden kunnan hallintosääntö hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 24.4.2017 / § 17. Uudella hallintosäännöllä kumottiin aikaisempi hallintosääntö, kunnanvaltuuston työjärjestys, tarkastussääntö, luottamustoimipalkkiosääntö sekä kunnanhallituksen, teknisen toimen ja kasvatus- ja opetuksen johtosäännöt. Hallintosääntöä on myöhemmin muutettu ja viimeisin muutos on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.12.2018 / § 64. Hallintosääntöä oli tarpeen muuttaa mm. nimikemuutosten vuoksi.

Hallintokuntien toimintaa ohjaavat lait, asetukset ja hallintosääntö. Viranhaltijapäätökset on ohjeistettu käsittelemään lautakunnissa mahdollista otto-oikeutta varten. Lisäksi päätökset tulee toimittaa kunnanjohtajalle, jotta hän voi kunnanhallituksen edustajana käyttää tarvittaessa otto-oikeutta. Otto-oikeutta ei ole käytetty kertakaan vuonna 2018.

Vesilahden kunnassa on toukokuussa 2018 toteutettu riskikartoitus yhteistyössä BDO Oy:n kanssa. Riskikartoituksen tavoitteena oli tunnistaa Vesilahden kunnan tärkeimpien tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit arviointitihetkellä ja seuraavan noin kolmen vuoden aikana sekä suunnitella riskienhallintatoimenpiteet merkittävimpien riskien hallitsemiseksi. Ennen riskikartoitusta määriteltiin kartoituksessa käytettävät tavoitteet:

- kunnan talouden tasapaino
- lakien noudattaminen
- toiminnan jatkuvuus ja turvallisuus
- toiminnan vaikuttavuus

Riskikartoitus käsitti työpajan, jossa päivitettiin riskirekisterin tilanne vastaamaan nykyhetkeä tarkistamalla ennestään kirjattujen riskien arviot sekä tunnistamalla uusia riskejä. Päivitetyt riskit kirjattiin riskirekisteriin. Uusia riskejä tunnistettiin varsinkin liittyen tietosuojaan. Riskejä tunnistettiin yhteensä 25 kappaletta. Riskien minimoimiseksi tai hallitsemiseksi laadittiin toimenpidesuunnitelma. Jokaiselle toimenpiteelle nimettiin vastuuhenkilö tai vastuutaho. Korkeimman riskitason riskit kohdistuivat vanhojen kiinteistöjen mahdollisiin kosteus- ja sisäilmaongelmiin ja avainhenkilön äkillisen työpanoksen menettämiseen.

Riskikartoituksen lisäksi hallintokunnilla on omia, hallintokuntien tyypillisimpiin riskeihin kohdistuvia riskien hallintatapoja/-ohjelmia, kuten esimerkiksi tukipalvelujen omavalvontasuunnitelma ja eri hallinnonalojen turvallisuussuunnitelmat. Teknisellä toimella on käytössä työtilausohjelma Buildercom, johon kiinteistöjen käyttäjät voivat tehdä työpyyntöjä. Kunnan kaikki sopimukset on keskitetty sähköiseen sopimustenhallintajärjestelmään.

Toimialajohtajat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuiden järjestämisestä omalla toimialallaan. Lautakunnat seuraavat talouden toteutumaa kokouksissaan. Viranhaltijat seuraavat talouden toteutumaa omien vastuualueidensa osalta talouden seuranta- ja raportointijärjestelmien avulla.

EU:n yleistä tietosuoja-asetusta on alettu soveltamaan 25.5.2018 lähtien. Vesilahden kunnan henkilöstö on vuoden 2018 aikana osallistunut työhön, jolla on saatettu organisaatio vastaamaan tietosuoja-asetuksen mukanaan tuomiin vaatimuksiin. Henkilöstö on lisäksi osallistunut koulutuksiin ja saanut ohjeistusta tietoturvaan liittyvissä asioissa. Tietosuojaperiaatteita noudatetaan kaikessa toiminnassa ja henkilötietoja käsiteltäessä. Vesilahden kunnan tavoitteena on luoda kuntaan sisäänrakennettu tietosuoja. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikessa toiminnassa suunnittelusta toteutukseen tietosuoja otetaan jatkossa luonnollisena

osana huomioon. Tietosuojalle on rakennettu vuosikello, joka avulla voidaan varmistaa toiminnan ja tietotaitojen kehityksen jatkuvuus.

Valvonnassa havaitut puutteet

Tehdyn riskikartoituksen mukaan taloudelliselta kannalta merkittävin riski kohdistuu vanhojen kiinteistöjen kosteus- ja sisäilmaongelmiin. Muita merkittäviä riskejä ovat toiminnan vaikuttavuuden kannalta päättäjiä toiminta, joka johtaa kunnan kannalta epäedullisiin menettelyihin ja ratkaisuihin. Toiminnan jatkuvuuden ja turvallisuuden kannalta merkittävin riski on avainhenkilöriski - äkillinen työpanoksen menettäminen.

Vuonna 2018 on havaittu puutteita kiinteistöihin ja joidenkin työyksiköiden henkilöstövaihdoksiin liittyen. Näiden havaintojen johdosta on ryhdytty toimenpiteisiin. Kiinteistöjen kunnossapidon hallintaa on pyritty parantamaan sisäisellä sähköisellä tilausjärjestelmällä mutta järjestelmän käytön jalkauttaminen vaatii vielä kehittämistä.

Sisäilmatyöryhmä käsittelee ajankohtaisia kiinteistöihin liittyviä ongelmia. Toiminnan kehittämiseen: tiedotuksen, toimenpiteiden ja seurannan osalta tulee edelleen kiinnittää huomioita.

Sisäisen valvonnan kehittäminen

Sisäisen valvonnan ohjeet päivitetään vuoden 2019 aikana. Päivitystyössä tullaan huomioimaan entistä laajemmin mahdolliset tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät asiat.

3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

3.1 TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	2 892,93	3 157,14
Valmistus omaan käyttöön	17,18	18,39
Toimintakulut	-26 934,57	-25 778,00
Toimintakate	-24 024,46	-22 602,47
Verotulot	16 233,38	16 761,78
Valtionosuudet	7 554,50	7 765,40
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4,63	2,54
Muut rahoitustuotot	135,98	136,45
Korkokulut	-40,47	-95,33
Muut rahoituskulut	-1,19	-0,15
Vuosikate	-137,63	1 968,23
Poistot ja arvonalentumiset	-1 532,49	-1 601,87
Tilikauden tulos	-1 670,12	366,35
Tilinpäätössiirrot	39,12	39,12
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 631,00	405,48

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	10,7 %	12,2 %
Vuosikate/Poistot, %	-9,0 %	122,9 %
Vuosikate, euroa/asukas	-31 €	441 €
Asukasmäärä	4396	4460

3.2 RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018 1 000 €	2017 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-137,62	1968,23
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-56,88	-57,90
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1672,02	-1831,82
Rahoitusosuudet investointeihin	398,11	494,75
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	60,00	92,50
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 408,42	665,76
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainosaamisten lisäykset	0,00	
Antolainosaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1511,46	-1712,93
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1800,00	1700,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	538,09	-1050,81
Rahoituksen rahavirta	826,63	-1 063,74
Rahavarojen muutos	-581,79	-397,98
Rahavarat 31.12.	857,91	1439,70
Rahavarat 1.1.	1439,70	1837,68
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€	1 149,14	719,03
Investointien tulorahoitus, % ¹⁾	-10,80	147,20
Lainanhoitokate ²⁾	-0,06	1,14
Kassan riittävyys, pv ³⁾	10	18
Asukasmäärä	4396	4460

1) = 100 * Vuosikate/ investointien omahankintameno eli investointimenot - rahoitusosuudet

2) = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

3) = 365 pv * Rahavarat 31.12. / (Toimintakulut + Korkokulut + Muut rahoituskulut + Investointimenot + Antolainojen lisäys + Pitkäaik.lainojen väh)

3.3 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
	1 000 €	1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT	26 143,29	26 404,99
I Aineettomat hyödykkeet	251,26	305,01
1. Muut pitkävaikutteiset menot	251,26	305,01
II Aineelliset hyödykkeet	23 084,91	23 321,17
1. Maa- ja vesialueet	3 330,70	3 311,48
2. Rakennukset	15 576,73	15 583,93
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 833,06	3 371,98
4. Koneet ja kalusto	141,95	152,54
5. Keskenkäynteiset hankinnat	202,48	901,23
III Sijoitukset	2 807,12	2 778,81
1. Kuntayhtymäosuudet	1 032,77	1 032,77
2. Muut osakkeet ja osuudet	1 774,35	1 746,05
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	58,02	58,08
1. Muut toimeksiantojen varat	58,02	58,08
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 640,14	3 164,12
I Saamiset	1 782,22	1 724,42
Pitkäaikaiset	943,00	671,44
1. Valtionosuussaamiset	943,00	671,44
Lyhytaikaiset	839,22	1 052,98
1. Myyntisaamiset	529,91	536,21
2. Lainasaamiset	50,00	0,00
3. Muut saamiset	67,14	61,38
4. Siirtosaamiset	192,17	455,39
II Rahat ja pankkisaamiset	857,91	1 439,70
VASTAAVAA YHTEENSÄ	28 841,45	29 627,19

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA	9 338,63	10 969,62
I Peruspääoma	8 683,38	8 683,38
II Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 286,24	1 880,77
III Tilikauden yli-/alijäämä	-1 630,99	405,48
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	95,83	134,95
1. Poistoero	95,83	134,95
C TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	61,44	61,52
1. Muut toimeksiantojen pääomat	61,44	61,52
D VIERAS PÄÄOMA	19 345,55	18 461,10
I Pitkäaikainen	4 709,31	5 682,72
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 180,00	4 190,00
2. Liittymismaksut ja muut velat	1 529,31	1 492,72
II Lyhytaikainen	14 636,24	12 778,38
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 010,00	9 711,46
2. Saadut ennakot	12,35	47,33
3. Ostovelat	1 800,08	1 839,70
4. Muut lyhytaikaiset velat	159,42	169,95
5. Siirtovelat	1 654,39	1 009,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	28 841,45	29 627,19

TASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste, % ¹⁾	32,7 %	37,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, % ²⁾	72,5 %	66,5 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	655	2 286
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	149	513
Lainakanta 31.12., 1000 €	14 190	13 901
Lainakanta 31.12. €/asukas	3 228	3 117
Velat ja vastuut käyttötuloista % ³⁾	79,7 %	74,2 %
Asukasmäärä	4396	4460

1) Omavaraisuusaste, %

100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

2) Suhteellinen velkaantuneisuus, %

100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / (Käyttötulot eli Toimintatuotot, Verotulot ja käyttötalouden valtionosuudet)

3) Velat ja vastuut käyttötuloista, %

100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / (Käyttötulot eli Toimintatuotot, Verotulot ja käyttötalouden valtionosuudet)

3.4 KOKONAISTULOT JA MENOT

TULOT	1 000 €
Toiminta	
Toimintatuotot	2 893
Verotulot	16 233
Valtionosuudet	7 555
Korkotuotot	5
Muut rahoitustuotot	136
Tulorahoituksen korjauserät	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-57
Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	398
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	60
Rahoitustoiminta	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 800
Kokonaistulot yhteensä	29 023
MENOT	1 000 €
Toiminta	
Toimintakulut	26 935
- valmistus omaan käyttöön	-17
Korkokulut	40
Muut rahoituskulut	1
Tulorahoituksen korjauserät	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0
Investoinnit	
Investointimenot	1 672
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten lisäys	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 511
Kokonaismenot yhteensä	30 143
Täsmäytys:	
Kokonaistulot - Kokonaismenot = 29 023 - 30 193 =	-1 120
Muut maksuvalm muutokset - Rahavarojen muutos = [-582] - [538] =	-1 120

3.5 KUNTAKONSERNI

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kunnan osuus kolmesta kuntayhtymästä (Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Pirkanmaan liitto ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä). Vesilahden kunnalla ei ole tytäryhtiöitä ja kunnan omistusosuus kuntayhtymistä on suurimmillaankin 1,13 %.

3.5.1 KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.2018-31.12.2018	1.1.2017-31.12.2017
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	9 440,09	9 013,80
Toimintakulut	-33 147,07	-31 244,39
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	<u>1,42</u>	<u>15,62</u>
Toimintakate	-23 705,56	-22 214,97
Verotulot	16 233,38	16 761,78
Valtionosuudet	7 554,50	7 765,40
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	5,81	3,81
Muut rahoitustuotot	137,29	137,22
Korkokulut	-56,21	-111,18
Muut rahoituskulut	<u>-27,84</u>	<u>-26,53</u>
Vuosikate	141,38	2 315,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 792,33	-1 842,62
Omistuksen eliminointierot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-1 650,96	472,91
Tilinpäätössiirrot	0,13	0,15
Tilikauden verot	-14,95	-13,66
Laskennalliset verot	0,02	-0,81
Vähemmistöosuudet	<u>-22,14</u>	<u>-20,48</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 687,90	438,11
	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	28,5 %	28,8 %
Vuosikate/Poistot, %	7,9 %	125,7 %
Vuosikate euroa/asukas	32	519
Asukasmäärä	4396	4460

Vuosikate/Poistot, % = Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + Arvonalentumiset)

3.5.2 KONSERNIRAAHOITUSLASKELMA

	2018		2017	
	1 000 €		1 000 €	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	141,38		2 315,54	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tilikauden verot	-14,95		-13,66	
Tulorahoituksen korjauserät	-10,05	116,38	-43,36	2 258,51
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 563,90		-2 603,11	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	398,11		494,75	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot	60,77	-2 105,02	146,20	-1 962,15
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 988,65		296,36
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainauksen lisäys	0,77		0,12	
Antolainauksen vähennys	0,00	0,77	0,00	0,12
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	748,39		191,03	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 552,80		-1 750,26	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 791,37	986,96	1 698,11	138,88
Oman pääoman muutokset		-113 623,53		-111 956,58
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muu- tokset	6,35		0,13	
Vaihto-omaisuuden muutos	-5,09		-6,45	
Saamisten muutos	-309,70		-960,48	
Korottomien velkojen muutos	753,18	444,74	-158,07	-1 124,87
Rahoituksen rahavirta		1 318,84		-1 097,82
Rahavarojen muutos		-669,81		-801,46
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	1 224,67		1 894,47	
Rahavarat 1.1.	1 894,47	-669,81	2 695,94	-801,46
		2018		2017
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 4 vuodelta, vrt. vuoden 2017 3 vuodelta t€		-969,27		1 019,37
Investointien tulorahoitus, %		93,5 %		-9,8 %
Lainanhoitokate		0,1		1,3
Kassan riittävyys, päivä		12		19

Investointien tulorahoitus, % = Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien omahankintameno = rahoituslaskelman investointimenot - rahoituslaskelman rahoitusosuudet

Lainanhoitokate = (Vuosikate sis. tilikauden verot + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys = 365 * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kassasta maksut tilikaudella = Toimintakulut (sis. tilikauden verot) + Korkokulut + Muut rahoituskulut + Investointimenot + Antolainasaamisten lisäykset + Pitkäaikaisten lainojen vähennys

3.5.3 KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	28 993,66	28 634,03
Aineettomat hyödykkeet	416,44	397,51
Aineettomat oikeudet	17,36	11,44
Muut pitkävaikutteiset menot	397,24	385,89
Ennakkomaksut	1,85	0,18
Aineelliset hyödykkeet	26 660,29	26 360,36
Maa- ja vesialueet	3 425,34	3 405,54
Rakennukset	17 570,52	17 235,64
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 899,11	3 404,00
Koneet ja kalusto	409,84	374,53
Muut aineelliset hyödykkeet	2,00	1,93
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 353,48	1 938,72
Sijoitukset	1 916,92	1 876,16
Osakkuusyhteisöosakkeet	43,28	47,90
Muut osakkeet ja osuudet	1 861,47	1 815,31
Lainasaamiset	7,69	8,46
Muut saamiset	4,49	4,49
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	112,42	91,92
Valtion toimeksiannot	54,39	33,84
Muut toimeksiantojen varat	58,02	58,08
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 883,49	4 237,11
Vaihto-omaisuus	77,09	72,00
Aineet ja tarvikkeet	77,09	72,00
Saamiset	2 581,74	2 270,63
Pitkäaikaiset saamiset	958,24	681,59
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Laskennalliset verosaamiset	2,78	1,39
Muut saamiset	955,45	680,20
Lyhytaikaiset saamiset	1 623,50	1 589,04
Myyntisaamiset	1 162,71	935,21
Lainasaamiset	50,33	0,30
Laskennalliset verosaamiset	0,01	0,00
Muut saamiset	143,38	142,92
Siirtosaamiset	267,08	510,60
Rahoitusarvopaperit	21,97	31,91
Joukkovelkakirjasaamiset	21,97	23,84
Muut arvopaperit	0,00	8,07
Rahat ja pankkisaamiset	1 202,70	1 862,57
VASTAAVAA YHTEENSÄ	32 989,57	32 963,06

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
	1000 €	1000 €
OMA PÄÄOMA	9 731,35	11 521,85
Peruspääoma	8 683,38	8 683,38
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1,51	1,51
Arvonkorotusrahasto	2,22	2,22
Muut omat rahastot	1,91	2,04
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 730,24	2 394,59
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 687,90	438,11
VÄHEMMISTÖOSUUDET	101,05	90,07
PAKOLLISET VARAUKSET	273,11	235,46
Eläkevaraukset	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	273,11	235,46
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	148,44	121,60
Lahjoitusrahastojen pääomat	32,61	26,24
Muut toimeksiantojen pääomat	115,84	95,36
VIERAS PÄÄOMA	22 735,61	20 994,08
Pitkäaikainen	6 679,24	7 001,42
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 782,73	4 779,94
Lainat julkisyhteisöiltä	2,54	3,00
Lainat muilta luotonantajilta	1 329,22	683,20
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 562,24	1 532,49
Laskennalliset verovelat	2,51	2,79
Lyhytaikainen	16 056,36	13 992,66
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 066,96	9 756,77
Lainat julkisyhteisöiltä	0,46	0,39
Lainat muilta luotonantajilta	32,71	4,36
Saadut ennakot	16,41	60,98
Ostovelat	2 190,80	2 214,63
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	298,24	290,72
Siirtovelat	2 434,67	1 650,36
Laskennalliset verovelat	16,12	14,44
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	32 989,57	32 963,06

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	29,8 %	35,3 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	68,4 %	62,4 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	1 042	2 833
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	237	635
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	16 233	15 245
Konsernin lainat, €/asukas	3 693	3 418
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	12	13
Konsernin velat ja vastuut käyttötuloista, %	76,4 %	70,3 %
Kunnan asukasmäärä	4396	4460

Omavaraisuusaste, % = (Oma pääoma + Vähemmistöosuus) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Konsernin lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Konsernin lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Konsernin velat ja vastuut käyttötuloista, % = 100* (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

4. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kunnanhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen, -1.670.112,92 euroa, käsittelyksi seuraavaa:

1. tuloutetaan tehtyjä poistoeroja 39.122,20 euroa
2. edellä mainittujen siirtoerien jälkeen tilikauden alijäämäksi jää -1.630.990,72 euroa siirrettäväksi edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille. Siirron jälkeen tilillä on 655.251,17 euroa.

5. TALOUDEN TASAPAINOTTAMISOHJELMA

Kunnanhallitus määräsi kokouksessaan 4.12.2017 / § 307, että hallintokuntien tuli laatia selvitys talouden tasapainottamistoimenpiteistä ja mahdollisista kehittämistoimenpiteistä 23.2.2018 mennessä. Kunnanhallitus laati karsinta- ja toimenpideohjeet lautakunnille/hallintokunnille. Lähtökohtana oli, että kaikkiin hankintoihin on oltava ao. toimialajohtajan lupa. Edelleen kaikkien vakinaisten virkojen ja toimien sekä pidempiaikaisten sijaisuuksien (yli 6 kk) täyttämiset tulee tuoda kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Henkilöstölle tarjotaan edelleen mahdollisuutta vaihtaa lomarahat vapaaksi kuitenkin edellyttäen, että se ei aiheuta työyksiköissä sijaisten tarvetta. Myös ostovapaiden ottaminen on mahdollista.

Kunnanhallitus käsitteli lautakuntien esitykset kokouksessaan 12.3.2018 / 48 §. Näiden selvityksien kautta valtuusto maaliskuussa tarkisti vuoden 2018 talousarviota (26.3.2018 / § 12). Alla on taulukkoon koottuna valtuuston päätöksen mukaiset elinvoimatoimenpiteiden euromääräiset vaikutukset toimielimittäin sekä niiden toteutuminen vuoden 2018 osalta. Osa toimenpiteiden vaikutuksista ja sitä kautta syntyvistä säästöistä siirtyi vuodelle 2019 (vrt. sivistystoimi).

	Tulojen lisäys	Menojen vähennys	HTV	Toteutuma €
Kunnanhallitus	61 000	202 000		293 418
Sivistyslautakunta	-	64 500	1	60 000
Tekninen lautakunta	3 175	55 000		3 070
Rakennus- ja ympäristölautakunta	5 000	3 000		5 838
Kaikki yhteensä	69 175	324 500	1	362 326

Taulukossa ei ole huomioituna samaan aikaan hyväksytyjä menojen lisäyksiä kuten kunnanjohtajan ja kunnaninsinöörin rekrytointiin liittyviä kustannuksia ja koulukuljetuskilpailutuksen ostamista.

Kokonaisuutena suunnitellut toimenpiteet toteutuivat. Erikoissairaanhoidon määrärahaa vähennettiin alkuarvoon verrattuna 50.400 € ja toteutuma oli 129.818 €. Vaikka erikoissairaanhoidon kustannukset ovat pysyneet talousarviossa ja jääneet jopa alle, ovat todelliset kustannukset kuitenkin edellisvuodesta (2017) kasvaneet yli 415.000 €. Elinvoiman edistämisen määrärahaa vähennettiin 60.000 eurosta 30.000 euroon. Sivistyksen osalta vähennettiin kotihoidontuen varausta yhteensä 40.000 € sekä yksi kouluohjaajan vakanssi, minkä säästövaikutus vuoden 2018 osalta on 18.000 €. Osa säästö-/elinvoimatoimenpiteistä olivat sen kaltaisia, että hankinnasta luovutaan vuoden 2018 osalta. Tällaisia olivat mm. palveluohjaajan toimen täyttämättä jättäminen (26.000 €) sekä asianhallintajärjestelmän hankinnan siirtäminen (20.000 €).

Tulojen lisäyksen osalta tonttimyynnissä ei onnistuttu asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Vuonna 2018 myytiin vain kaksi omakotitalotonttia. Myös rakennusvalvontataksan korottaminen toteutui vain osittain. Teknisen lautakunnan säästö-/elinvoimatoimenpiteiden euromäärät eivät kustannusten vähentämisen osalta onnistuneet. Hallintokuntien toimintakertomuksissa annetaan tarkempi selvitys toteutuneista tavoitteista ja tehdyistä toimenpiteistä.

6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

6.1 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

6.1.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

VAALIT

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	10	0	10	7	-3	71,06%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-13	-21	12	-9	-4	5	48,69%
Toimintakate (netto)	-13	-11	12	1	3	2	262,98%
Laskennalliset kustannukset	0	-1	0	-1	0	0	24,96%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	0	-1	0	-1	0	0	24,96%
Tehtävän kokonaiskustann.	-14	-11	12	0	3	2	262,98%

Vastuhenkilö

Hallintojohtaja

Toimintaympäristö

Vuonna 2018 toimitettiin presidentinvaali. Keskusvaalilautakunnan sihteerinä toimi hallintojohtaja.

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Talousarviossa varauduttiin presidentinvaalin mahdolliseen toiseen kierrokseen ja maakuntavaaleihin. Nämä eivät toteutuneet ja siitä syystä niin kustannukset kuin tuototkin jäivät arvioitua pienemmiksi, vaikka muutostalousarviossa näitä lukuja korjattiin.

6.1.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-21	-20	0	-20	-14	6	68,43%
Toimintakate (netto)	-21	-20	0	-20	-14	6	68,42%
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	0	0	0	66,79%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	0	0	0	0	0	0	66,79%
Tehtävän kokonaiskustann.	-22	-20	0	-20	-14	6	68,42%

Toimintaympäristö

Kuntalain mukaan kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan rooliin kuuluu myös palvelujen järjestämisen tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. Tarkastuslautakunta valmistelelee lisäksi valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä toimittaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi ja valvoo, että ilmoitusvelvolliset ovat toimittaneet tarpeelliset tiedot.

Tilikauden 2018 tilintarkastusyhteisönä toimi BDO Audiator Oy vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Minna Ainasvuori.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Tarkastuslautakunta on perehtynyt laaja-alaisesti kunnan eri toimintoihin, niille asetettujen tavoitteiden mukaiseen toimintaan ja talouden kehitykseen. Tarkastuslautakunnan arviointityö on perustunut arviointisuunnitelmaan kuntalain mukaisesti. Lisäksi tarkastuslautakunta on vastaanottanut kuntalain mukaisesti sidonnaisuusilmoitukset ja niiden muutokset ja vienyt ne valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta antaa arviointityönsä tuloksista valtuustolle osoitetun arviointikertomuksen toukuussa 2019. Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee antaa arviointikertomuksesta ja sen havainnoista vuosittain selvitys valtuustolle. Tarkastuslautakunta seuraa arviointikertomuksissa esiin tuotujen havaintojen kehitystä valtuustokauden aikana.

Seudullinen tarkastuslautakuntien yhteistyö jatkui yhteisin koulutuksin ja puheenjohtajakokouksin.

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Määrärahat alittuivat 6.281 euroa, joka johtuu osittain tilintarkastuksen painottumisesta alkuvuoteen 2019. Myös kokouspalkkiokulut alittuivat budjetoituun nähden.

6.1.3 KUNNANHALLITUS

LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	7	0	2	2	0	-1	24,83%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-469	-349	-175	-524	-471	53	89,9%
Toimintakate (netto)	-461	-349	-174	-522	-471	52	90,12%
Laskennalliset kustannukset	-10	-8	0	-8	-10	2	119,24%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-10	-8	0	-8	-10	2	119,24%
Tehtävän kokonaiskustann.	-471	-357	-174	-530	-480	50	90,12%

Vastuhenkilö

Hallintojohtaja

Toimintaympäristö

Luottamushenkilöhallinto sisältää kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, toimikuntien ja seutukuntayhteistyön toiminnan.

Vuonna 2018 kunnanvaltuustolla oli 8 kokousta ja se käsitteli 67 pykälää (vuonna 2017: 7 kokousta, 85 pykälää). Kunnanhallitus kokoontui 13 kertaa ja käsitteli 237 pykälää (vuonna 2017: 16 kokousta, 319 pykälää). Valtuustoinfoja pidettiin valtuuston kokouksia edeltävillä viikoilla.

Kunnanvaltuustolle / -hallitukselle järjestettiin seminaareja seuraavasti:

22.01. kunnanvaltuuston talous- ja strategiaseminaari

18.06. kunnanhallituksen ja valtuustoryhmien puheenjohtajien talousarvioseminaari

16.08. kunnanhallituksen ja valtuustoryhmien puheenjohtajien talousarvioseminaari

26.11. kunnanvaltuuston talousarvioseminaari, seminaarin alussa vanhus- ja vammaisneuvostot esittelivät toimintaansa.

Luottamushenkilötoimielinten puheenjohtajille ja esittelijöille järjestettiin koulutus kokoustekniikasta 4.5.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet

Kunnanvaltuusto hyväksyi 20.2.2017 / § 3 uuden luottamushenkilöorganisaation 1.6.2017 alkaen.

Kunnanvaltuusto hyväksyi talouden tervehdyttämisohjelman 27.5.2013 / § 38. Kiristyneen taloudellisen tilanteen takia (mm. valtionosuusuudistuksessa Vesilahti on menettänyt valtionosuuksia) vuonna 2014 tehtiin vuosille 2014 - 2016 uusi talouden tasapainottamisohjelma, jonka valtuusto hyväksyi 26.5.2014 / § 21. Ohjelmassa määriteltiin tasapainottamistoimenpiteet yksilöidysti, euromääräisesti ja aikataulutetusti. Vuonna 2016 tehtiin kolmas talouden tasapainottamisohjelma, jonka valtuusto hyväksyi 27.6.2016 / § 42. Maaliskuussa 2018 kunnanvaltuusto hyväksyi hallintokuntien muutostalousarvioesitykset ja elinvoimatoimenpiteet, joiden taustalla oli kunnanhallituksen 4.12.2017 tekemä päätös siitä, että hallintokuntien tulee alkuvuodesta 2018 laatia selvitys talouden tasapainottamistoimenpiteistä ja mahdollisista kehittämistoimenpiteistä.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Vakaa ja hallittu kuntatalous		- Velka / asukas ei nouse - Käyttötalouden nettomenot eivät nouse	Ei toteutunut. Velka / asukas kasvoi (vrt. väkiluvun väheneminen) ja ulkoiset nettomenot kasvoivat 2017 > 2018 1.457.160€.
Kunnan kokonaisvaltainen ja suunnitelmallinen kehittäminen	- Kuntastrategia - Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen (sisältyy myös kuntastrategiaan)	- Kuntastrategian toteuttaminen - Luottamushenkilöiden osallistuminen kokouksiin, infoihin, koulutuksiin, seminaareihin sekä Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän ja muiden sidostyhmien toimintaan - Valokuituverkon laajuudesta päättäminen, ml. organisaatio ja rahoitus	Toteutui osittain. Valtuustoinfoihin ja seudullisiin kokouksiin osallistuminen oli vähäistä. Valokuidusta ei tehty päätöksiä vuonna 2018.
Kuntamyönteisen imagon luominen		- Väkiluvun kasvu - Luottamushenkilöpäättäjien positiivinen näkyvyys tiedotusvälineissä	Toteutui osittain. Väkiluku laski vuonna 2018.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2016	TP2017	TP2018
Velan määrän kehitys, euroa / asukas	3118	3117	3228

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Väkiluku	4460	4500	4396

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	1	1	1
- määräaikaiset	-	-	-

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Kuntatalouteen ja väkilukuun liittyvät tavoitteet eivät toteutuneet. Vuonna 2018 väkiluku laski 64 henkilöllä. Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken on käyty jatkuvaa keskustelua kunnan taloudelliseen tilanteeseen ja väkiluvun kehitykseen liittyen, vrt. kunnanjohtajan katsaus.

Valokuituverkon rakentaminen ei edennyt suunnitellusti. Osuuskuntamalliin ei löytynyt riittävästi kiinnostusta ja markkinaehtoisen mallin selvittäminen Kirkonkylään on kesken.

KUNNANHALLITUS

YLEISHALLINTO

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	107	82	3	85	99	14	116,88%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-970	-1 029	-8	-1 038	-1 011	26	97,47%
Toimintakate (netto)	-863	-947	-6	-953	-912	41	95,74%
Laskennalliset kustannukset	489	499	0	499	475	24	95,23%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	489	499	0	499	475	24	95,23%
Tehtävän kokonaiskustann.	-374	-448	-6	-454	-438	17	95,74%

Vastuhenkilö

Hallintojohtaja

Toimintaympäristö

Yleishallinto sisältää hallinto- ja talouspalvelut sekä muun yleishallinnon (keskitetty atk, työllisyystyöt, joukkoliikenne, kuntakuva, kansainvälinen toiminta ja muu yleishallinto). Yleishallinto vastaa kunnan taloushallinnosta, rahoituksesta, tiedottamisesta, arkistoinnista, henkilöstöhallinnosta, tietohallinnosta, asumisasi- oista sekä valvoo kunnan etua verotuksessa ja edistää muiden toimielinten tavoitteiden toteutumista tuot- tamalla niille palveluja. Yleishallinnosta käsin hoidetaan myös kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, useimpien toimikuntien sekä osin sivistyslautakunnan ja tarkastuslautakunnan valmistelu-, täytäntöön- pano- ja sihteeritehtävät.

Yleishallinnossa työskentelevät talouspäälikkö, ICT-asiantuntija, hallinnon suunnittelija, palkkasihteer- i, palvelusihteer- i ja hallintojohtaja. Hallinnon suunnittelijan työajasta on osoitettu 20 % sivistys- lautakunnan tehtäviin. Palkkasihteer- i tekee lyhennettyä työaikaa (82,76 %).

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Vuonna 2018 kunnan hallinto- ja taloustoimeen laadittiin tiedonohjaussuunnitelma. Sen pohjalta tullaan laatimaan tiedonohjaussuunnitelmat muille kunnan toimialoille ja se on perustana tulevalle asianhallintajärjestelmälle.

Julkisen hallinnon organisaatioiden tulee hallita asiakirjatietojaan siten, että niiden käsittelyssä täyttyvät lainsäädännön vaatimukset mm. asiakirjatietojen julkisuuden ja salassapidon sekä säilyttämisen ja hävit- tämisen osalta. Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) ja hallituksen esitys tiedonhallinta- laista edellyttävät kunnilta entistä tarkempaa asiakirjatietojen hallintaa. Asianhallintajärjestelmän hankin- taan ja käyttöönottoon on varauduttu vuoden 2019 talousarviossa.

Vuonna 2018 laadittiin koko organisaation tasoiset ohjeet, prosessit ja vuosikello tietosuojan toteuttami- seen Vesilahden kunnassa. Kunnan tietosuojatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti.

Vuonna 2018 kunnan sopimukset ja kauppakirjat skannattiin sähköiseen muotoon (asiakirjojen työn- kulkuehjoelmistoon), joka edesauttaa sopimusten hallintaa ja tietoturva. Vuoden lopussa julkaistiin kunnan uudet verkkosivut.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Digitalisointi	Digitalisaatiota edistävien toimenpiteiden tekeminen	- Vuonna 2018 otetaan käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä - Vuonna 2018 julkaistaan kunnan uudet verkkosivut - Vuonna 2018 otetaan käyttöön Suomi.fi-viestit-palvelu	Asianhallintajärjestelmän hankintaan varattu määräraha poistettiin valtuuston 26.3.2018 hyväksymässä talousarvion ja -suunnitelman muutostalousarviossa. Muilta osin tavoitteet toteutuivat.
Tietoturvallisuuden ja ICT-tietämyksen lisääminen henkilöstön keskuudessa	Kunnan oma ICT-seurantaryhmä, jossa ovat edustajat kaikista hallintokunnista EU:n tietosuoja-asetuksen huomioinen kunnan toiminnassa	ICT-seurantaryhmän säännöllinen kokoontuminen ja ryhmän edustajien toimiminen linkeinä omiin hallintokuntiinsa / työyksiköihinsä Vuonna 2018 otetaan käyttöön tietosuojan hallintamalli	Toteutui.
Joukkoliikenteen nykyisen palvelutason turvaaminen / lisääminen	Vesilahden etujen valvominen seudullisen joukkoliikenteen järjestämisessä / aktiivinen osallistuminen Tampereen seudun joukkoliikennelautakunnan ja -työryhmän toimintaan	- Nykyisen palvelutason säilyttäminen - Ideapark-liikenteen kehittäminen	Toteutui. Lisäksi vuonna 2018 laadittiin kunnan sisäisen joukkoliikenteen kehittämismisselvitys.
Yleishallinnon henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen	Vuosittaiset kehityskeskustelut ja tehtäväkuvien päivitykset Ammattitaitoa ylläpitäviin koulutuksiin osallistuminen määrärahojen puitteissa	Vuonna 2018 käydään läpi yleishallinnon henkilöstön tehtäväkuvat kehityskeskustelujen yhteydessä	Toteutui. Vuonna 2018 ponnostettiin erityisesti tietosuojakoulutukseen.

Tunnusluvut

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	5,63	5,63	5,63
- määräaikaiset	1 (4 kk)	-	-

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Keskeisiä poikkeamia ei ollut.

Kansainvälinen toiminta**Vastuhenkilö**

Kunnanjohtaja

Toimintaympäristö

Ylläpidetään ja syvennetään myönteistä kansainvälistä ilmapiiriä ja kanssakäymistä, jonka kautta myös elävöitetään ja vahvistetaan Vesilahden elinkeinoelämää ja matkailua. Yläasteen oppilaskunnan moninaiset panostukset ovat osa tätä kokonaisuutta.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet

Ystävyyskuntavierailuilla ja -tapaamisissa vahvistetaan virallisia ja epävirallisia suhteita huomioiden elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja nuorten edustus tapaamisissa. Kolmannen sektorin osuutta kansainvälisessä toiminnassa jatketaan (mm. VPK:t ja soittokunnat). Erityisen tärkeä osa kansainvälistä toimintaa on vuosittaiset oppilasvaihdot Vesilahden yläasteen ja St.Georgenin Realschulen välillä. Ylläpidetään suhteita menetetyin Karjalan ja erityisesti Käkisalmen alueelle, mistä Vesilahteen sotien jälkeen muutti evakoita asumaan.

Vuonna 2018 Vesilahden oli tarkoitus toimia isäntäkuntana, kun Venäjältä entisen Käkisalmen alueen kunnanjohtajien oli tarkoitus tulla vierailulle Vesilahteen (siirtynyt toteutettavaksi vuodelta 2017). Tämä Venäjän Karjalan yhteistyö on yhteistä toimintaa Lempäälän ja Punkalaitumen kuntien kanssa. Vierailu siirtyi edelleen tulevaisuuteen johtuen Venäjän puolen toimijoiden ja Sakkola-Säätiön keskeneräisistä neuvotteluista vierailun toteuttamisen suhteen.

Vesilahden edustajat olivat kutsuvierailulla St.Georgenissa heinäkuussa 2018, missä keskusteltiin mm. koululaisvaihdon jatkosta ja tutustuttiin paikalliseen yritystoimintaan.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Vesilahden ja sen kuntalaisten kansainvälisten toimintojen mahdollistaminen ja konkreettisten yhteistyömuotojen luominen etenkin ystävyyskuntien/kuntalaisten kanssa.	Kunnanhallituksen vuonna 2011 hyväksymän kansainvälisten toimintojen suunnitelman noudattaminen		Toteutui
Osallistuminen Tampereen ja Pirkanmaan EU-toimiston ja Vesilahden EU-yhteyshenkilön kautta seudulliseen ja maakunnalliseen kv-toimintaan.			Toteutui

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP018
	6.400	10.000	5.500

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Viralliset vierailut ja kanssakäymiset ystävyyskuntiin ja/tai ystävyyskunnista + muut mahdolliset kanssakäymiset	2	2	1

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	-	-	-
- vakituiset	-	-	-
- määräaikaiset	-	-	-

Kuntakuva

Vastuhenkilö

Matkailuneuvoja

Toimintaympäristö

Myönteisen ja monipuolisen kuntakuvan luominen kuntalaisille ja kunnan ulkopuolelle eri hallintokuntien yhteistyönä eli ylläpitämällä ja päivittämällä kunnan nettisivuja ja esitteitä sekä osallistumalla markkinointi- ja muihin tapahtumiin. Merkittävä toimintaympäristön muutos 2018 oli uuden kirjaston valmistuminen, sillä uusi kirjasto uusine poikkihallinnollisine toimintakulttuureineen ja infopisteineen tulee olemaan näkyvä osa kuntakuvaa. Vuoden 2018 aikana uusittiin kunnan nettisivut kokonaisuudessaan ja uudistuksella pyritään ensisijaisesti parantamaan kuntakuvaa niin kunnan sisällä kuin kunnan ulkopuolelle.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Tonttimarkkinointia aktivoitiin olemalla mukana kevään Asta Rakentaja -messuilla ja tekninen toimisto järjesti Rakennusvalvonnan lauantain. Tontti-ilmoituksia oli muutamia. Tonttimarkkinointisuunnitelma valmistui syksyllä 2018.

Uusien asukkaiden kuntatietoutta lisättiin tarjoamalla ilmaisia opastettuja kunta- ja kyläkerroksia. Myös oman kunnan koululaisille suunnatut kotiseutukierrokset lisäsivät kuntatietoutta.

Uuteen kirjastoon luotiin poikkihallinnollinen palvelutarjotin ja infopiste edistämään myös kuntakuvaa.

Uusilla kunnan nettisivuilla pyrittiin tuomaan positiivinen ja monimuotoinen kuntakuva uusilla tavoilla esille.

2018 oli kuntakuvan siirtymävaihetta elinvoiman alaisuuteen.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Kuntamarkkinoinnin lisääminen	Myönteisen ja monipuolisen kuntakuvan luominen messuosallistumisilla, teemapäivillä ja radiomainontaa lisäämällä	Väkiluvun kasvu	Toteutui osittain. Oltiin mukana Asta Rakentaja -messuilla ja järjestettiin teknisen toimen tapahtuma. Radiomainonta ei toteutunut.
Kuntamarkkinoinnin lisääminen	Kunnan esitteiden ja nettisivujen päivittäminen	Väkiluvun kasvu	Toteutui. Kunnat esitteet päivitettiin ja luotiin uudet kunnan pääsivut.
Kuntamarkkinoinnin lisääminen	Uusi kirjasto toimii kuntakuvan "ikkunana"	Väkiluvun kasvu	Toteutui. Kirjasto muodostui kunnan "käyntikortiksi" ja informaation hakupaikaksi

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kustannukset €/asukas	3,00	3,00	2,70
Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Markkinointitilaisuudet/tapahtumat	1	2	2
Kuntaan/kyliin tutustumiskierrokset	2	4	2
Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	-	-	-
- vakituiset	-	-	-
- määräaikaiset	-	-	-

KUNNANHALLITUS

TUKIPALVELUT

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	1 466	1 619	0	1 619	1 505	-115	92,92%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-1 424	-1 600	37	-1 563	-1 476	86	94,48%
Toimintakate (netto)	42	20	37	57	28	-28	50,01%
Laskennalliset kustannukset	-32	-20	0	-20	-21	1	106,83%
Poistot ja arvonalentumiset	-32	-20	0	-20	-21	1	106,83%
Muut laskennalliset kust	0	0	0	0	0	0	
Tehtävän kokonaiskustann.	9	0	37	37	7	-30	19,46%

Siivous-, ruoka- ja kuljetuspalvelut

Vastuhenkilö

siivous- ja ruokapalvelupäällikkö

Toimintaympäristö

Palveluiden toimintakokonaisuus on tuottaa siivous-, ruoka- ja kuljetuspalveluita kunnan eri hallinnonaloille, henkilöstölle ja muille asiakkaille.

Tukipalvelujen tulevaisuuden kehityssuuntana on laadukas, asiakaslähtöinen ja kustannustehokas tulosalue.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet

Kunnassa on tällä hetkellä kaksi ruokaa valmistavaa yksikköä, Narvan monitoimitalon keittiö sekä Vesilahden terveysaseman Ravintokeskus. Narvan keittiö tuottaa ateriat Narvan koululle. Terveysaseman Ravintokeskus valmistaa ateriat terveysaseman asukkaille sekä kaikkiin lähetettäviin kunnan ruokapalvelua tilaaviin yksiköihin.

Palvelukeittiötä on yksi, yhtenäiskoulun keittiö. Kaikki muut keittiöt toimivat jakelukeittöinä eli näihin kohteisiin lähetetään ruoka kokonaisuudessaan valmiina.

Vuonna 2018 ruokapalveluissa järjestettiin useampia teema ja juhlapäiviä. Kouluruoka 70- vuotta juhlaa juhlistettiin syyslukukaudella tarjoten mm. oppilaiden itse äänestämäänsä TOP 5 kouluaterioita. Viideksi parhaaksi valikoitui uunimakkara, pyttipannu, kalapuikot, pinaattihukaiset, porkkanasosekeitto. Lisäksi järjestettiin lähiruokapäivä, mieliruokaviikko varhaiskasvatuksen ruokapalveluasiakkaille sekä kasvispainotteenen Vilkas teemaviikko.

Euroopan unionin kouluhedelmätuki on osa koulujakelujärjestelmää, jonka tavoitteena on terveellisten ruokailutottumusten edistäminen. Kouluhedelmätuki tuli uutena koulumaitotuen rinnalle, joka otettiin käyttöön syksyllä 2017. Tuettua kouluhedelmää tarjottiin kouluissa myös vuonna 2018 kahdessa eri jaksossa.

Kehyskuntien tuotekehitysryhmä teki myös vuonna 2018 erittäin hyvää reseptiikkaa, sekä kehitti yhteistä hankintaosaamista käytössämme olevan tuotannonohjausjärjestelmän avulla. Tuotekehitysryhmä jatkaa suunnitellun mukaisesti toimintaansa. Lisäksi perustettiin seudullinen erityisruokavaliotyöryhmä, joka koostuu kuntien erityisruokavaliota valmistavista työntekijöistä. Erityisruokavaliot ovat entistä haasteellisempia valmistaa ja tämän ryhmän tarkoitus on jakaa omaa osaamistaan seudun kuntiin, sekä verkostoitua muiden seudun kollegoiden kanssa.

Ruokapalveluissa tehdään edelleen päivittäistä ruoan laatuarviointia jakelu- ja palvelukeittiöissä. Tämä on koettu hyväksi laadun valvontakeinoksi ruokaa vastaanottavissa kohteissa. Kaikille kunnan ruokapalveluasiakkaille järjestettiin asiakastyytyväisyyskysely.

Kokonaisuutena tyytyväisyys ruokapalveluun on erittäin hyvä. Alakoululaisten tulokset olivat edellisvuoden tapaan kaikki yli kolmen asteikolla (1-5). Yläkouluilla 7 ja 9 lk tulokset hieman laski, ja vastaavasti 8 lk tulos hieman nousi. Vuonna 2017 ja 2018 tulosten keskiarvo on ollut yli kolme, jota voidaan pitää erittäin hyvänä. Lisäksi valtakunnallisessa vertailussa Vesilahden kunnan koulujen oppilaat olivat kärkipäässä niiden kuntien kanssa, joissa oppilaat kävivät ruokailemassa päivittäin.

Ruokapalvelun asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset asteikolla 1-5

Luokka	2016	2017	2018
o 1.	3,39	3,24	3,58
o 2.	3,50	3,28	3,50
o 3.	3,26	3,26	3,25
o 4.	3,00	3,11	3,35
o 5.	2,36	3,14	3,14
o 6.	2,80	3,35	3,12
o 7.	2,56	3,33	2,78
o 8.	2,64	2,55	2,77
o 9.	2,54	3,09	2,55
o ka.	2,89	3,15	3,12

- o Yhteistoiminta-alueen ruokapalveluasiakkaat olivat myös tyytyväisiä ruokapalveluihin. Yleisarvosana oli 8 asteikolla (4-10).
- o Varhaiskasvatuksen ruokapalveluasiakkaista yli 80 % oli kokonaisuudessaan tyytyväisiä ruokapalveluihin.
- o Henkilöstöruokailijoista yli 80 % oli kokonaisuudessaan tyytyväisiä ruokapalveluihin. Vähäinen vastausten määrä henkilökunnalle osoitetusta ruokapalvelun asiakastyytyväisyyskyselystä heikentää tulosten luotettavuutta.

Siivouspalveluiden kohteisiin tehtiin laadunarvioinnit, sekä osaan pintapuhtausnäytteiden arvioinnit. Näiden tulokset käytiin yhdessä kohteiden esimiesten/ vastaavien/ käyttäjien kanssa. Siivouksen laadunarvioinnin tulokset olivat pääsääntöisesti hyvät. Toimintaa kehitetään tulosten pohjalta yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa.

Muutostalousarvion/ elinvoimatoimenpiteiden myötä valtuuston päätöksellä 26.3.2018 palveluohjaajan toimi päätettiin jättää täyttämättä. Tämän säästötoimenpiteen myötä tilanne on edelleen sama tukipalveluissa. Palveluohjaajan toimelle on edelleen tarve tukipalveluissa.

Talouden tasapainotusohjelman myötä tukipalveluissa 1-3 päivän poissaoloihin ei ole otettu sijaisia vaan työt on hoidettu sisäisin järjestelyin. Jos useammalla työntekijällä on samaan aikaan 1-3 päivän poissaolo, on sijainen pyritty hankkimaan.

Pidempiaikaiset sijaisuudet johtuivat pääasiassa palkattomista työvapaista, sekä pidemmistä sairauslo-
mista. Kaikki eivät olleet talousarvion 2018 laadintavaiheessa tiedossa, joten tämän myötä vakituisten palk-
kamenot hieman alittuivat. Sijaisten palkkamenot alittuivat ja vastaavasti lähes samassa suhteessa palve-
lujen osto/ työvoiman vuokratili ylittyi. Lähes kaikki vuosilomat on järjestetty hiljaisemmille toimintakausille,
jotta sijaisia ei tarvitse ottaa.

Henkilöstöllä oli mahdollisuus ottaa osaa ammattialojensa koulutuksiin. Siivouspalvelun henkilöstöllä oli
mahdollisuus ottaa osaa Taitopäivään. Lisäksi henkilöstölle järjestettiin kunnan sisäisiä puhtauspalvelu-
koulutuksia ja tietosuojakoulutus.

Kunnan kotisivu uudistuksen myötä uudistettiin myös tukipalvelujen verkkosivut. Siivous- ja ruokapalvelu-
jen sivut jaettiin useammalle sivustolle palvelemaan paremmin lukijaa. Näin ollen tukipalvelujen verkkosi-
vuista tuli informatiivisemmat ja kokonaisuudessa siivous- ja ruokapalvelu toimintaamme paremmin kuvaa-
vat sivut.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian mukaisesti seutuyhteistyö	Seutuyhteistyötä toteutetaan vahvasti jatkossakin.	Toteutui. Kuntastrategian mukaisesti seutuyhteistyötä tehtiin Tampereen ympäristökuntien kanssa erittäin tiiviisti. Lisäksi siivous- ja ruokapalvelu- päällikkö oli virkavapautensa ajan (2kk) tekemässä seutuyhteistyötä.
Ruokapalvelun laadun valvonta sekä asiakkaiden kuuleminen	Asiakastyytyväisyyskyselyt	Toteutui. Kuntastrategian mukaisesti ruokapalveluissa toteutettiin laadun- valvontaa sekä tarjotaan turvalliset sekä terveelliset ateriat kunnan ruoka- palveluasiakkaille. Tuotantokeittiö ja ruokaa vastaanottavat kohteet pitävät päivittäistä laadun valvontaa ja ruoka- tuotteiden arviointia. Asiakastyytyväi- syyskysely järjestettiin kaikille ruoka- palveluasiakkaille ja tulokset olivat hy- vät.
Puhtaanapidon laadun valvonta sekä asiakkaiden kuuleminen	Asiakastyytyväisyyskyselyt	Toteutui. Kuntastrategian mukaisesti siivouspalveluissa toteutettiin laadun valvontaa sekä turvataan puhtaat tilat käyttäjille. Tyytyväisyys kysely järjes- tettiin laadunarviointina ja yhteisenä tulosten raportointipalaverina. Tulok- set olivat pääsääntöisesti hyvät.
Hyvinvoinnin edistäminen, ravitsemuksellinen laatu	Tuotekehitysryhmä jatkaa toimin- taansa reseptiikan kehittämisen pa- rissa.	Toteutui. Kuntastrategian mukaisesti seudullista yhteistyötä toteutettiin pal- velutuotannon sekä osaamisen kehittä- misen tueksi. Tuotekehitysryhmä kehitti uusia reseptejä sekä testasivat vaihtoehtoisilla elintarvikkeilla jo ole- massa olevaa reseptiikkaa. Lisäksi perustettiin seudullinen erityisruokava- liotyöryhmä kehittämään vaativia eri- tyisruokavalioita, jakamaan omaa osaamistaan, sekä verkostoitua mui- den seudun kollegoiden kanssa.

Tunnusluvut**Siivouspalvelu**

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Toimintatuotot	569 489	626 856	595 002
Kokonaiskulut	567 229	626 856	595 294
Kokonaiskulujen kasvu %			4,94%

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Muutostalousarvion/ elinvoimatoimenpiteiden myötä valtuuston päätöksellä 26.3.2018 palveluohjaajan toimi päätettiin jättää täyttämättä. Palveluohjaajan tehtävänkuvaan suunniteltuja työtehtäviä ostettiin ulkoiselta toimijalta. Tulevat tarpeet palvelujen ostamisesta ulkoiselta asiantuntijalta esiteltiin, kun palveluohjaajan toimen täyttämättä jättämisestä päätettiin.

Tunnusluvut**Ruokapalvelut**

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Toimintatuotot	864 147	946 840	872 953
Kokonaiskulut	857 269	946 840	865 129
Kokonaiskulujen kasvu %			0,9%

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Ei merkittäviä määräraha- tai tavoitepoikkeamia.

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Ateria suoritteet	313 073	353 900	317 458
Valmistuskeittiöt	2	2	2
Palvelu keittiöt	1	1	1

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Talousarviossa 2018 arvioidut ruokapalvelun suorittemäärät eivät täysin toteutuneet. Arvioidut suorittemäärät perustuvat vuosittain hallintokuntien ruokapalvelulta tilaamiin ateriamääriin ja näin ollen tilatut ja tuotetut ateriamäärät eivät ole samat. Ts. arvioidut suorittemäärät yleensä alittuvat, koska aterioita tilataan useimmiten enemmän kuin toteutuneet luvut ovat. TP 2017 ja TP 2018 toteutuneet ateriamäärät ovat kuitenkin linjassa keskenään.

Tunnusluvut**Kuljetuspalvelut**

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Toimintatuotot	32 251	46 100	36 736
Kokonaiskulut	32 248	46 100	36 736
Kokonaiskulujen kasvu %			13,91%

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Kuljetuspalveluiden kokonaiskulut alittuivat, koska kaikki muutokset eivät olleet talousarvion 2018 laadintavaiheessa vielä tiedossa. Kuljetukset kilpailutettiin kunnan omana toimintana vuonna 2018. TP 2017 JA TP 2018 ovat kuitenkin linjassa keskenään, koska palveluntuotantomalli on ollut sama ostopalvelu. Kokonaiskustannukset ovat suhteellisen pienet, joten kustannusten pienehkö kasvu näyttäytyy prosentuaalisesti suurehkona kokonaiskulujen kasvuprosenttina.

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	24	25	23
- määräaikaiset	4	3	4

KUNNANHALLITUS

ELINKEINOTOIMI

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	72	31	0	31	6	-25	20,55%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-188	-224	14	-211	-183	28	86,71%
Toimintakate (netto)	-116	-193	14	-180	-176	3	98,21%
Laskennalliset kustannukset	-4	-4	0	-4	-4	0	99,86%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-4	-4	0	-4	-4	0	99,86%
Tehtävän kokonaiskustann.	-120	-197	14	-184	-181	3	98,21%

Vastuhenkilö

Elinvoimapäällikkö

Luottamushenkilöorganisaatio: Elinvoimatoimikunta**Toimintaympäristö**

Elinkeinotoimi on osa kunnan strategiassa määritettyä elinvoiman edistämistä. Elinkeinotoimi oli maaliskuun 2018 loppuun saakka osa (0,4) kehitysjohtajan vakanssia. Kehityspäällikön irtisanoutuessa tehtävä jaettiin elinvoimapäällikön ja kunnaninsinöörin tehtäviin. Elinvoimapäällikön osa-aikaisessa 22 h/tv työsuhteessa aloitti 3.4.2018 Jarkko Pakaslahti.

Elinvoimaisuus on osa kunnan kaikkien hallinnonalojen työtä. Elinvoimapäällikkö kuuluu kunnan johtoryhmään. Elinvoimapäällikkö osallistuu lisäksi mm. Vesilahden yrittäjät ry:n, Tredean ulkoisen johtoryhmän sekä Kantri ry:n hallituksen kokouksiin ja toimii elinvoimatoimikunnan kokouksissa esittelijänä.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet

Elinkeinoelämän toimintaympäristöjen kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen kunnassa sekä seutuyhteistyössä. Edistää toimintaa tukevien alueiden käyttöä ja kaavoitusta.

Kehittää tie-, vesi- ja tietoliikenneyhteyksiä elinkeinoelämän ja asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Tukea aloittavia sekä alueelle siirtyviä yrityksiä. Kehittää yhteistyötä edelleen eri sidosryhmien kanssa yritysten toimintaedellytysten varmistamiseksi sekä turvata erilaiset kehittämisrahoitukset yrittäjille ja tuottajille. Kunnalla on vahva koordinoijan rooli.

Kunnanhallituksen nimeämä elinvoimatoimikunta edistää tonttimarkkinointia sekä paikallisten toimijoiden yhteistyötä.

Valokuituverkon toteuttamiseksi tehtiin keväällä päätös taajama-alueiden markkinaehtoisen sekä haja-asutusalueiden osuuskuntapohjaisen toteutuksen selvittämisestä. Laajakaistakoordinaattori yhdessä työryhmän ja toimijan (Telian) kanssa kartoittivat talouksien osallistumishalukkuutta mutta toteutukseen vaadittavaa osallistumiskattavuutta ei saavutettu.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Kehittyvä toimintaympäristö	Tieyhteysien kehittäminen Vesiliikenteen kehittäminen Tietoliikenneyhteysien kehittäminen Sähköisten palveluiden kehittäminen kunnassa	Hankkeiden käynnistyminen / toteutus	301-tien oikaisusta käytiin neuvotteluja useaan suuntaan mutta toteuttamispäättöstä valtionhallinnolta ei saatu. Lempää - Vesilahti pyörätien loppuosan suunnittelu aloitettiin. Vesiliikenteen kehittämiseksi laadittiin alustava suunnitelma Naarvajoen ruoppaamisesta ja Alhonselän veneilyreitistä Valokuituverkon toteutusmalleja kartoitettiin, muttei ylittänyt toteuttamisen vaatimaa peittoa. Uudet verkkosivut avattiin: Tredean reaaliaikaisella yritystietohakemistolla korvattiin vanhentunut yritysrekisteri.
Uusi yritystoiminta	Uusia alkavia yrityksiä kunnassa 15 kpl / vuosi ja tänne siirtyviä yrityksiä 1 kpl / vuosi	Alkavien yritysten lukumäärä / toteutuneet tontti- tai toimitilakaupat	Ensimetrien tuottamat yritykset 5 kpl, muiden lukumäärästä ei tietoa. Tontti ja toimitilakauppoja vireillä 5 kpl (2019)
Yritysalueiden kehittäminen	Uusien yritysalueiden kaavoituksen aloittaminen ja markkinointi	Uudet yritystontit ja sijoituspalveluiden määrä	Kalalahden kaava hyväksyntävaiheessa, kunnallistekniikan osatoteutus mahdollista 2019

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kustannukset €/asukas	42,3	40,9	40,5

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Uudet aloittavat yritykset	2	15	5
Muuttavat yritykset	1	1	

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	0,4	0,4	
- vakituiset			
- määräaikaiset			0,6

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Toimintatulot ovat jääneet suunniteltua alemmalle tasolle, koska merkittäviä hankkeita missä olisi hyödynnetty ulkopuolisia hankeavustuksia ei ole ollut vireillä.

MATKAILUN EDISTÄMINEN

Vastuhenkilö

Matkailuneuvoja

Toimintaympäristö

Matkailun edistämiseen kuuluu matkailuneuvonta, matkailumarkkinointi, opastettujen kierrosten suunnittelu ja myynti tilausryhmille sekä yleisökierrosten järjestäminen. Matkailutoiminnan ydintoimintaympäristö on Klaus Kurjen tien matkailureitti ja sen toimijaverkosto.

Matkailullisen yhteistyön perusta on yhdessä ideoiminen ja toimiminen matkailuyrittäjien, matkailuoppaiden, kädentaitajien, eri yhdistysten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Matkailun edistäminen ja kulttuuritoimi tuottavat yhdessä matkailutapahtumia. Osalla kulttuuritoimeen, kuntakuvaan ja kansainväliseen toimintaan liittyvistä tehtävistä on myös matkailullista merkitystä. Matkailuyhteistyö seurakunnan kanssa on myös tärkeää.

Merkittävä toimintaympäristön muutos tapahtui kun matkailuinfo siirrettiin keväällä 2018 kunnanvirastolta uuteen kirjastoon osaksi kirjaston uutta palvelutiimiä ja palvelutarjontaa. Samalla matkailuinfosta tuli entistä laajemmin kulttuuritapahtumien, kotiseututiedouden ja kuntainfon tiedotus- ja palvelupiste.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Matkailun edistämisen kautta kehitetään Vesilahden elinkeinotoimintaa ja tuotetaan matkailu- ja kulttuuritarjontaa, palveluja ja tapahtumia.

2018 tärkein markkinointitapahtuma yksittäisille matkailijoille oli Supermessut/Kotimaan matkailumessut Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa 20.-22.4.2018, missä oltiin yrittäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa edellisvuosien tapaan esillä yhteisosastolla. Ryhmämatkanvetäjille tarkoitetuille Suomalaismarkkinointipäiville kunta osallistui sponsoroimalla Tilausravintola Hukianhovin ja Laukon kartanon osatopaikkoja sekä toimittamalla niihin messumateriaalin lokakuussa 2018.

Elinkeinoitoimi ja matkailutoimi pyrkivät kannustamaan niin nykyisiä kuin uusiakin yrittäjiä ja toimijoita entistä vahvempaan ja uutta ideoivaan yhteistyöhön.

Tilausryhmien lisäksi palveltiin yksittäisiä matkailijoita järjestämällä yleisökierroksia Laukon kartanoon ja Vesilahteen. Edellisvuosien tapaan järjestettiin ilmaiset opastetut kävelykierrokset Kirkonkylässä ja Narvassa.

Klaus Kurjen tien opastustaulujen mobiiliversio, missä on kuultavissa reitti- ja kohdeselostusten lisäksi tietoa kohteen läheisyydessä olevista yrityksistä ja palveluista, siirtyi toteutettavaksi vuodelle 2019. Uuteen kirjastoon tulevan matkailuinfon yhteyteen sähköisen ilmoitustaulun, missä matkailukohteet ja -palvelut sekä tapahtumat esillä, saaminen siirtyi teknisistä syistä vuoden 2019 alkuun.

Matkailuneuvonnan siirtyminen kirjastoon lisäsi asiakaskontaktien määrää, synnytti uusia tapahtumia ja toimintaa kun matkailuneuvoja oli niin matkailu- kuin kulttuuriasioissa helpommin lähestyttävissä. Samoin matkailun tapahtumat ja yritykset pääsivät uudella tavalla paremmin esille.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Ajantasainen tiedottaminen kunnan matkailusta, palvelutarjonnasta ja tapahtumista	Matkailuneuvonta yksittäisille matkailijoille ja ryhmille	Kunnan nettisivujen uudistaminen matkailun osalta, mahdollisesti Visit Vesilahti -sivut Matkailuinfo uudessa kirjastossa	Toteutui. Kesäkuussa avattiin matkailun erillissivut Visit Vesilahti Matkailuinfo aloitti toimintansa uudessa kirjastossa
Matkailumarkkinointi sisältäen esite-, lehti-, netti- ja tapahtuma- ja messumarkkinoinnin + välillinen markkinointi Tredean, Ideaparkin ym. kautta	Markkinointimateriaalin suunnittelu ja päivittäminen sekä osallistuminen markkinointitapahtumiin + välillisesti esitejakelulla (Tredea, Ideapark ym.)	Uusien ideoiden ja tarjonnan esilletuominen materiaaleissa, messuosallistumiset (Supermessut ja Suoma) ja esitejakelun jatkaminen Ideaparkissa ja Tampereen matkailuneuvonnassa	Toteutui. Materiaalit päivitettiin, osallistuttiin messuille ja esitejakelua jatkettiin Ideaparkissa ja Tampereen matkailuneuvonnassa
Yhteistyö kehys- ja seutukuntatasolla	Seudullinen verkostoituminen ja yhteistyö matkailulinkeihin edistämiseksi	Matkailuneuvoja ja kehitysohjatja ovat mukana yhteistyössä Tredean ja naapurikuntien kanssa	Toteutui. Matkailuneuvoja ja vs. elinvoimapäällikkö osallistuivat seudullisiin kokouksiin ja tilaisuuksiin
Seudulliset matkailuhankkeet	Vesilahti on tarvittaessa mukana Tredean ja Pirkanmaan Liiton yhteisissä matkailuhankkeissa (mm. yhteinen vesistömatkailun kehittämisshanke ja Visit Tampere Region -jatkohanke)		Toteutui. Vesilahti on mukana Pirkanmaan matkailu ry:n ja Ahlmanin yhteisessä Pure Pirkanmaa Yritykset edellä -hankkeessa
Kulttuuriympäristön hyödyntäminen	Vesilahden matkailukohteet, yritykset ja tapahtumat paremmin esille matkailureitillä ja uudessa kirjastossa	Klaus Kurjen tien opastustauluihin tehdään mobiiliäänimaailma ja uuteen kirjastoon toteutetaan sähköinen ilmoitustaulu	Ei toteutunut. Mobiiliopastus siirtyi toteutettavaksi 2019. Sähköinen ilmoitustaulu saatiin vasta tammikuun 2019 puolella kirjastolle

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kustannukset €/asukas	13,9	16,5	16,4

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Matkailuneuvonnan kautta varattujen tilausryhmien määrä	50	70	30
Klaus Kurjen tien yleisökierrokset	3	5	3
Kylien opastetut kävelykierrokset	2	2	2

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	0,8	0,8	0,8
- vakituiset	0,8	0,8	0,8
- määräaikaiset	-	-	-

KUNNANHALLITUS

KAAVOITUS

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	67	4	0	4	11	8	320,95%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-64	-85	5	-80	-82	-3	103,28%
Toimintakate (netto)	4	-81	5	-76	-71	5	93,3%
Laskennalliset kustannukset	-1	-1	0	-1	-1	0	96,66%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-1	-1	0	-1	-1	0	96,66%
Tehtävän kokonaiskustann.	3	-82	5	-77	-72	5	93,3%

Vastuhenkilö

Kunnanjohtaja

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Viihtyisän, turvallisen ja maaseutumaisen asuin- ympäristön säilyttäminen tasokkailla maankäytöllisillä toimenpiteillä	Valtuuston 2016 hyväksymän 2016-2021 kuntastrategian (s.10) painopistealue, johon tähdätään mm. kunnanvaltuuston tammikuussa 2014 hyväksymällä maapoliittisella ohjelmalla. Tampereen seudun rakennesuunnitelma ja Pirkanmaan maakuntakaava 2040 tukevat tavoitetta.		Toimenpiteitä on toteutettu painopistealueen mukaisesti useiden asemakaavojen valmistelujen kautta. Mittaaminen hankalaa. Maapoliittisen ohjelman päivitystyö käynnistyi. Kaavoituksen osalta resursien rajoissa etenivät valmiuteilla olevat mm. Rahoisten, KK:n palvelukeskusalueen, Lammasniemen ja Kalalahden asemakaavat sekä Harjulan rannan asemakaavamuutos. Käynnistettiin Narvan korttelien 24 ja 111 asemakaavamuutos ja Kirkonkylän Oltavantien asemakaavamuutos. Kiiskan asemakaava valmistui. Ylläpidetään ja avattiin avoin karttapalvelu.
Riittävä tonttitarjonta.	Aktiivinen maanosto- ja myyntipolitiikka sekä monipuolinen kaavoitus. Kunta on aktiivinen kaavoituksessa ja yritystonttien tarjonnassa. Kunnalla on omaa tonttivarantoa.		Tonttimarkkinointia tehostettiin osallistamalla seudun tonttipäivään ja viemällä myytävät tontit karttapalveluun. Pientalotonttivaranto on sinänsä riittävä, mutta yksipuolinen. Monipuolisempaan asuintotuotannon tarpeisiin pyritään vastaamaan vireillä olevassa Kirkonkylän palvelukeskusalueen kaavassa pienkerrostalojen avulla. Yritystonttien osalta Kalalahden kaava-alue muodostaa merkittävän varannon valmistuttuun.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018

Toiminnallisuus / Määrätavoitteet	TP2017	TA2018	TP2018
Asemakaavat/muutokset etenivät vuoden 2018 aikana <ul style="list-style-type: none"> - Rahoisten asemakaava/KK - Lammasniemen asemakaava ja asemakaavamuutos - Palvelukeskusalueen asemakaavamuutos/KK - Kalalahden asemakaavamuutos/Keihonen - Harjulan rannan asemakaavamuutos 			
Uusina käynnistettiin <ul style="list-style-type: none"> -Narvan korttelien 24 ja 111 asemakaavamuutos -Kirkonkylän Oltavantien asemakaavamuutos 			
Kiisken asemakaava/Koskenkylä valmistui			
Narvan osayleiskaavan ajantasaistaminen, käynnistys siirretty			
Asuntojakauman monipuolistaminen mm. seniorien huomioiminen. Pienkerrostalojen sijoittamista Kirkonkylän Palvelukeskusalueelle.			

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset, 55% aluearkkitehti, 45% Urjala	0,5	0,5	0,55
-			

Ympäristöministeriön avustus aluearkkitehtitoiminnalle lakkasi 2017 ja vuosi 2018 oli ensimmäinen jolloin toiminta kustannettiin sopimuskuntien varoin. Aluearkkitehdin työaika jakautui kuntien kesken 55 % Vesilahti ja 45 % Urjala. Rahoisten asemakaava ja KK Palvelukeskusalueen asemakaava osoittautuivat hankintoina budjetoitua kalliimmaksi johtuen vaativasta prosessista ja lisäselvitys/suunnittelu tarpeista.

Narvan osayleiskaavan uusimisen käynnistystä siirrettiin vuoteen 2019.

KUNNANHALLITUS

MAA- JA METSÄTILAT

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	250	225	-19	206	90	-116	43,72%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-12	-20	0	-20	-16	4	82,21%
Toimintakate (netto)	237	205	-19	186	74	-112	39,58%
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	0	0	0	84,17%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	0	0	0	0	0	0	84,17%
Tehtävän kokonaiskustann.	237	205	-19	186	73	-112	39,58%

Vastuhenkilö

Kunnanjohtaja

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Kalalahden asemakaavan valmistuttua vuonna 2018 - 2019 on mahdollisuus kunnan yritystonttien lisääntyvään markkinointiin ja myyntiin. Asemakaava eteni jo kertomusvuonna ja se tulee valtuuston hyväksyttäväksi ennen kesälomakautta.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Tasapainoinen ja oikea-aikainen puuston myynti ja laadukas kunnan metsien hoito	Vuonna 2009 hyväksytyn kunnan metsätaloussuunnitelman toteuttaminen kunnanhallituksen nimeämän metsäryhmän johdolla	Selvitetään metsätaloussuunnitelman päivittämisen tarve	Tavoitteet ovat toteutuneet. Vuoden 2019 talousarviossa on varauduttu metsätaloussuunnitelman päivittämiseen.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Myydään omakotitontteja	5	4	2
Vuokrataan omakotitontteja	-	2	1
Myydään yritystontteja	-	1	-

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset			
- määräaikaiset			

KUNNANHALLITUS

MAASEUTUTOIMI

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-48	-59	0	-59	-55	4	93,88%
Toimintakate (netto)	-48	-59	0	-59	-55	4	93,88%
Laskennalliset kustannukset	-1	-1	0	-1	-1	0	96,12%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-1	-1	0	-1	-1	0	96,12%
Tehtävän kokonaiskustann.	-49	-59	0	-59	-56	4	93,88%

Vastuhenkilö

Elinvoimapäällikkö (Vesilahti)

Vastuhenkilöt Lempäälän kunnassa

Maaseutupäällikkö ja Lomituspäällikkö

Maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät ja seudullinen maaseututoimisto vuonna 2018 (ostopalveluna)
Maaseutuelinkeinoviranomaisten keskeisimpiä tehtäviä ovat maataloustukiasioden hoitaminen, valvonta- ja tarkastustehtävät sekä vahinkoarvioiden suorittaminen.

Tavoite:

Toimivat maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut Lempäälän maaseututoimistosta vesilahtelaisille viljelijä-asiakkaille.

Lempäälän seutumaaseututoimisto käsittelee viljelijöiden maataloustuki- ja muut hakemukset aikataulun mukaisesti.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Toimivat maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut Lempäälän maaseututoimistosta vesilahtelaisille viljelijäasiakkaille.	Lempäälän seutumaaseututoimisto käsittelee viljelijöiden maataloustuki- ja muut hakemukset aikataulujen mukaisesti. Viljelijöille järjestetään tuki- ja muihin asioihin liittyvää koulutusta Lempäälän seutumaaseututoimiston toimesta.	Mittari: Tukia hakeneiden tilojen määrä	Tukia hakeneiden tilojen määrä laski 10 kpl ollen 146 kpl. Tukimäärä silti hie-man kasvoi 3,35 > 3,4 milj.€
Maatilatalouden kehittämisvarojen aktiivinen hyödyntäminen vesilahtelaisilla maataloilla.	Päivitetään maatilatalouden kehittämisvarojen käyttösuunnitelma.	Käytössä olevan viljelysmaan määrä	Viljelysmaan määrä laski 62 ha ollen 5467 ha
Lempäälän ja Vesilahden maaseudun kehittämisohjelman 2010-2030 kehittämistoimenpiteet v. 2018.	Elinkeino- ja maaseututyöryhmä järjestää uuden ohjelmakauden 2015-2020 etenemiseen liittyviä info-tilaisuuksia yhteisöille ja yrityksille. (Kantri ry. ja Ely).	Tavoitteena järjestää 4-6 infotilaisuutta vuoden 2018 aikana.	Biokaasuhankkeen edistäminen. Luomuviljely- neuvontaa. Kuivan kesän sato- tappioiden arviointia. Peuravahinkojen seurantaa

Tunnusluvut

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Käytettävissä oleva maatalousmaa yht. (ha)	5529	5595	5467
Tilojen lukumäärä	156	156	146

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset			
- määräaikaiset			

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Ei merkittäviä poikkeamia tilikaudella.

KUNNANHALLITUS

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	43	50	0	50	48	-2	96,34%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-199	-215	0	-215	-172	43	80,04%
Toimintakate (netto)	-156	-165	0	-165	-124	41	75,1%
Laskennalliset kustannukset	-4	-4	0	-4	-3	0	88,39%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-4	-4	0	-4	-3	0	88,39%
Tehtävän kokonaiskustann.	-160	-169	0	-169	-127	42	75,1%

Vastuuhenkilö

Hallintojohtaja

Toimintaympäristö

Vesilahden kunnan sosiaali- ja terveystoimen hallinnossa tilaajapäällikkönä toiminut sosiaali- ja terveystoimenjohtaja jäi fyysisesti pois 18.5.2015 ja eläköityi 1.6.2016. Tilaajapäällikön tehtävät on jaettu kunnanjohtajan, talouspäällikön, varhaiskasvatuksen palvelusihteerin ja hallintojohtajan kesken.

Kuntoutusohjaajan osa-aikainen virka muutettiin kokoaikaiseksi 1.3.2016 alkaen. Virkanimike muutettiin työllisyyskoordinaattoriksi 1.6.2016 alkaen.

Sosiaali- ja terveystoimen hallinnon kustannukset ovat vuonna 2018 muodostuneet kuntouttavan työtoiminnan, työmarkkinatuen kuntaosuuden, vanhus- ja vammaisneuvostojen, työllisyyskoordinaattorin sekä kahden sosiaali- ja terveystoimen kesätyöntekijän kustannuksista.

Yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystoimen hallinnosta vastaa Pirkkalan hyvinvointilautakunta ja Pirkkalan kunta toimii yt-alueen vastuukuntana. Yhteistoiminta-alueen hallinnon kustannukset on vyörytetty eri kustannuspaikoille eli palveluille menojen suhteessa.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Vesilahden työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta joulukuun lopussa 2018 oli 6,4 % (marraskuun 2018 tilanne 5,2 %), Pirkanmaalla 9,3 % (8,2 %) ja koko maassa 9,7 % (8,7 %). Vesilahden lukema on Pirkanmaan neljänneksi alhaisin. Joulukuussa 2017 Vesilahden työttömien määrä työvoimasta oli 7,3 % ja vuonna 2016 12,3 %.

Vuoden 2015 alusta työmarkkinatuen maksuosuudet muuttuivat siten, että kuntien maksettavaksi tulevat puolet työmarkkinatuesta niiden henkilöiden osalta, jotka ovat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella 300–999 päivää (aikaisemmin 500 päivää) ja 70 % niiden henkilöiden osalta, jotka ovat saaneet työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 1000 päivää. Lakimuutoksesta johtuen Vesilahden kunnan maksama osuus työmarkkinatuista kasvoi huomattavasti. Maksujen määrään kunta on kuitenkin pystynyt vaikuttamaan aktiivisella työttömiä kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun, palkkatukityöhön tai johonkin muuhun toimenpiteeseen. Näiden johdosta kuntaosuus on laskenut vuodesta 2016 alkaen.

1.8.2017 alkoi työvoima- ja yrityspalvelujen alueellinen kokeilu, jossa olivat mukana Tampereen kaupunki-seutu sekä Sastamalan ja Punkalaitumen kunnat. Kokeilussa kunnille siirtyi aikaisemmin TE-hallinnossa hoidettuja työllisyysneuvonnan tehtäviä. Kokeilun tavoitteena oli lisätä työvoimapalveluiden asiakaslähtö-

syyttä, tehostaa työllistymistä edistävien palveluiden toteutusta sekä edistää matalan kynnyksen työtilaisuuksien syntymistä. Kokeilusta saaduista hyvistä tuloksista huolimatta kokeilu päättyi vuoden 2018 loppussa.

Maakunta- ja sote-uudistuksen tilanne on edelleen auki. Tavoitteena on ollut, että sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen ja muita alueellisia tehtäviä siirtyisi maakunnille 1.1.2021.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Työllisyydenhoidon tehostaminen	- Yhteistyön lisääminen paikallisten yrittäjien kanssa ja tätä kautta mahdollisten piilotyöpaikkojen löytäminen sekä työkokeilujen ja palkkatuen hyödyntäminen - Kuntakokeilun mukanaan tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen	Työllisyydenhoidon kustannuskehitys ja työttömien määrän väheneminen	Toteutui
Kolmannen sektorin työllistämismahdollisuuksien hyödyntäminen	- Palkkatukeen oikeutettavien henkilöiden ohjaaminen yhdistysten projekteihin - Tiedottamisen lisääminen, esim. yhdistyksille maksettavasta palkkatuesta - Yhteistyön lisääminen entisestään	Työllisyydenhoidon kustannuskehitys ja työttömien määrän väheneminen	Toteutui

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Työmarkkinatuen kuntaosuus	114 066	120 000	83 535

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	1	1	1
- määräaikaiset	-	-	-

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Työmarkkinatuen kuntaosuus laski loppuvuodesta ennakoitua enemmän.

KUNNANHALLITUS**SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI, YHTEISTOIMINTA-ALUE**

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	2	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-12 954	-13 373	-500	-13 873	-13 443	429	96,9%
Toimintakate (netto)	-12 953	-13 373	-500	-13 873	-13 443	429	96,9%
Laskennalliset kustannukset	-187	-180	0	-180	-188	8	104,64%
Poistot ja arvonalentumiset	-2	-2	0	-2	-2	0	101,22%
Muut laskennalliset kust	-185	-178	0	-178	-186	8	104,68%
Tehtävän kokonaiskustann.	-13 139	-13 553	-500	-14 053	-13 632	421	96,91%

Sosiaalipalvelut

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	2	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-2 434	-2 328	-248	-2 577	-2 732	-155	106,03%
Toimintakate (netto)	-2 433	-2 328	-248	-2 577	-2 732	-155	106,03%

Vastuhenkilö

Sosiaalityön johtaja

Tehtävä

Sosiaalipalvelujen tulosalueen tehtävänä on tuottaa lakisääteiset lapsiperheiden, aikuisten, vammaisten ja maahanmuuttajien sosiaalipalvelut Pirkkalan yhteistoiminta-alueen asukkaille.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet

Lasten ja perheiden palveluissa on panostettu sosiaalihuoltolain mukaisiin ennaltaehkäiseviin palveluihin ja lastensuojelun avohuollon palvelutarjontaan. Esimerkiksi perhekontoutusta on tarjottu lastensuojelulain edellyttämänä tukitoimena ehkäisemään huostaanottoa. Ammatillisia tukihenkilöitä ja intensiivistä perheyötä on tarjottu yhä useammalle lapselle ja perheelle. Asiakasperheiden tilanteet ovat olleet entistä monimutkaisempia, ja lasten-suojelullisen tuen tarve on osalla perheistä ollut hyvin mittavaa, mikä on näkynyt ostopalvelujen kasvuna. Kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia on ollut aiempaa enemmän.

Lasten ja perheiden palvelujen asiakasmäärät ovat kasvaneet, ja asiakkaiden avun ja tuen tarpeet ovat muuttuneet yhä haasteellisemmiksi. Lastensuojelun asiakkuudessa ja sijaishuollossa on ollut aiempaa enemmän lapsia. Samanaikaisesti on ollut vaikeuksia täyttää lapsiperhepalvelujen sosiaalityöntekijöiden sijaisuuksia ja virkoja. Tämän johdosta työtehtäviä on jouduttu priorisoimaan, jotta kiireellisimmät palvelut on kyetty turvaamaan. Erityisesti loppuvuodesta osa palveluista on ruuhkautunut. Kaikille lastensuojelun asiakkaaksi tuleville ei ole kyetty tekemään erillistä heidän ikätasolleen soveltuvaa yhteenvetoa.

Vuoden aikana toteutettiin Tampereen kaupungin johdolla maakunnan laajuinen lasten-suojelun sijaishuollon palvelujen kilpailutus. Hankintakauden aikana tullaan kehittämään palvelun vaikuttavuuden arviointia yhdessä palveluntuottajien ja asiakkaiden kanssa.

Omaishoidon ja vammaispalvelujen yhteensovittamisesta on tullut toimiva käytäntö. Kehitysvammaisten palveluohjausta on lisätty Vesilahdella. Vuoden aikana otettiin asiakkaiden käyttöön sähköinen toimeentulotuen hakemus ja yhteistyökumppaneiden käyttöön sähköinen lastensuojeluilmoitus.

Toiminnalliset tavoitteet Vesilahti

Hyvinvoivat ja aktiiviset asukkaat			
Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteuma
Korjaavien palveluiden tarve suhteessa sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin vähennee	Sosiaalihuoltolain mukaisia ennaltaehkäiseviä peruspalveluja vahvistetaan	Sosiaalihuoltolain mukaisten asiakkuuksien osuus on yli 30 % lapsiperheiden sosiaalipalvelujen asiakkuuksista (vuonna 2017 asiakkuuksia on 20–30 %)	Ei toteutunut. Lapsiperheiden palveluissa sosiaalihuoltolain mukaisia asiakkuuksia on 27 % kaikista asiakkuuksista.
Lasten osallisuuden lisääminen lastensuojelussa	Kaikille lastensuojelun asiakkaaksi tuleville lapsille laaditaan palvelutarpeen arvioinnista ikätasoinen yhteenveto	Kaikille asiakkaaksi tuleville on laadittu palvelutarpeen arvioinnista ikätasoinen yhteenveto	Toteutunut osittain. Kaikille asiakkaille on laadittu lain mukainen palvelutarpeen arviointi. Haasteellisesta kokonaistilanteesta johtuen ikätasoisia yhteenvetoja on laadittu noin kolmannekselle lastensuojelun asiakkaaksi tulleelle lapselle.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot yhteensä €/asukas	71	77	87
Lastensuojelun sijaishuollon ja avohuollon sijoitusten menot €/alle 18-vuotiaat	600	492	736

Toiminnalliset tunnusluvut	TP2017	TA2018	TP2018
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelua saavat 31.12	56	50	52
Lapsia lastensuojelun sosiaalityön asiakkaina 31.12.	42	35	57
Lapsia sosiaalihuollon asiakkaina 31.12.	27	30	21

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	4	4	4

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Vesilahden lähipalvelujen toimintakuluihin lisättiin muutostalousarviossa 260.000 euroa. Lisämääräraha ei riittänyt, vaan toimintakulut ylittyivät noin 150.000 eurolla muutettuun talousarvioon nähden. Toimintatuotot ylittyivät noin 25.000 eurolla.

Suurimmat toimintakulujen ylitykset kohdentuvat lasten ja perheiden palveluihin, joiden toimintakulut ylittyivät muutettuun talousarvioon nähden noin 190.000 eurolla. Lastensuojelun toimintakulut ylittyivät yhteensä noin 230.000 eurolla muutettuun talousarvioon nähden. Lastensuojelun jälkihuollon toimintakulut alittuivat noin 80.000 eurolla.

Lasten ja nuorten tukipalvelut

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-159	-186	0	-186	-153	33	82,17%
Toimintakate (netto)	-159	-186	0	-186	-153	33	82,17%

Vastuhenkilö

Palvelupäällikkö

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet

Lasten ja nuorten tukipalveluiden tulosalue vastaa Vesilahdella perheneuvolan, lapsille ja nuorille annettavan kotipalvelun ja perhetyön, psykologin, puheterapian ja toimintaterapian palveluista. Tulosalueen toiminnan painopiste on varhaisessa tuessa ja ennaltaehkäisevissä palveluissa.

Lasten ja nuorten tukipalvelujen tavoitteena on ollut varhaisen tuen palveluiden kehittäminen. Ennaltaehkäisevässä toiminnassa on panostettu lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöiden varhaiseen tunnistamiseen sekä tarvittavan tuen järjestämiseen. Perhetyöntekijän matalan kynnyksen palvelua on annettu kaikille palvelua hakeneille. Perheneuvontaa on järjestetty, kun lapsen kasvusta, kehityksestä tai käyttäytymisestä on ollut huolta, perheen vuorovaikutuksessa on ollut pulmia tai perheessä on ollut kriisitilanne. Vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta on tuettu parisuhdetyöllä. Eropäätöksen tehneille on järjestetty perheasioiden sovittelua. Psykologin työpanos on kohdentunut ensisijaisesti perheiden tukemiseen. Lisäksi psykologilla on ollut jonkin verran nuorten ja aikuisten yksilötapaamisia mielenterveyden tukemiseksi.

Toimintaterapeutin palvelua on järjestetty vuodesta 2018 alkaen myös vesilahtelaisille. Yksilökäyntien lisäksi toimintaterapeutti järjesti yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa lasten motoriikkaryhmän.

LAPE-hankkeessa osallistuttiin Pirkanmaan yhteisiin kehittämissyrymiin. LAPE:n kehittämistyöstä jaettiin tietoa koko yhteistoiminta-alueella.

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvinvoivat ja aktiiviset asukkaat			
Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteuma
Vanhemmuuden tukeminen lapsiperheiden matalan kynnyksen eropalveluja kehittämällä	Perheasioiden sovittelun strukturoitu toimintamalli aloitetaan Pirkkalassa	Toimintamallin mukaista perheasioiden sovittelua tarjotaan koko yhteistoiminta-alueella kaikille, jotka sitä hakevat.	Toteutunut. Perheasioiden sovittelua on tarjottu kaikille hake-neille.

Tunnusluvut

Toiminnalliset tunnusluvut	TP2017	TA2018	TP2018
Pisin jonotusaika perheneuvolaan (ei kiireellisissä asioissa) kk, koko yhteistoiminta-alue	3,5	2	3
Perhetyötä ja kotipalvelua saaneiden perheiden lukumäärä, Vesilahti	14		18

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	3,25	3,25	3,25

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Ei merkittäviä poikkeamia.

Ikääntyneiden palvelut

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-2 830	-2 860	-18	-2 878	-2 741	137	95,25%
Toimintakate (netto)	-2 830	-2 860	-18	-2 878	-2 741	137	95,25%

Vastuhenkilö

Vanhustyön johtaja

Tehtävä

Ikääntyneiden palveluiden tulosalueen tehtävänä on tuottaa lain mukaiset ikääntyneiden palvelut sekä kehittää palveluita paikallisista tarpeista ja voimavaroista lähtien yhteistyössä kolmannen sektorin, yksityisten palveluntuottajien sekä asiakkaiden, omaisten ja muiden kuntalaisten kanssa. Tulosalueen tavoitteena on edistää ikääntyneiden hyvinvointia ja toimintakykyä sekä parantaa palvelujen laatua ja vaikuttavuutta.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet

Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön koko laajuudessaan vuoden 2018 aikana. Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotossa tehtiin yhteistyötä VTT:n kanssa. Yhteistyön tuloksena kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmän vaikuttavuuden seurannan tueksi määriteltiin mittarit vaikutusten arviointiin laadun, henkilöstön hyvinvoinnin ja talouden näkökulmista. Mittareita hyödynnetään strategiaa toteuttavien tavoitteiden seurannassa. Turvapuhelinpalvelusopimukset uusittiin vuoden 2018 alusta. Lisäksi Vesilahden kotihoidossa kokeiltiin yksityisten kotihoidon palvelujen ostamista asiakkaiden tarpeista johtuviin ruuhkahuippuihin. Ostopalvelut kohdentuivat pääosin paljon palvelua tarvitsevien asiakkaiden viikonloppukäyn-teihin.

Oikea asiakas oikeassa paikassa -tavoitteen toteuttamiseksi ikääntyneiden palveluissa ostettiin kilpailuteuilla palveluntuottajilta enemmän ympärivuorokautisen asumispalvelun paikkoja kuin talousarviossa 2018 oli suunniteltu. Asumispalvelujen ostopalvelujen ja kuntouttavan lyhytaikaishoidon lisääminen on mahdollistanut ikääntyvien asiakkaiden siirtymisen sairaalahoidosta oikeaan hoitomuotoon ja vapauttanut terveyskeskussairaalapaikkoja. Vuoden 2018 lopussa kolme vesilahtelaista asiakasta oli sijoitettuna Pirkkalan toimipisteen asumis- ja hoivapalveluyksiköihin ja yksi asiakas ostopalveluna hankittuun asumispalvelu-yksikköön.

Omaishoitajien jaksamista tuettiin yksilöllisillä palveluratkaisuilla, säännöllisillä terveystarkastuksilla, kuntoneuvonnalla, virkistystoiminnalla ja vertaistuellla. Kaikille omaishoitajille on annettu tietoa omaishoitoa tukevista palvelumuodoista ja niitä järjestävistä palveluntuottajista sekä annettu ohjausta palvelujen ja palveluntuottajien valintaan. Omaishoidon tuen laki-sääteisten vapaapäivien käyttöaste oli Vesilahdella 76 % (60 % vuonna 2017). Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestettävistä palveluista hoidettavalta perittävä asiakas-maksu poistettiin 1.1.2018 alkaen.

75 vuotta täyttävien hyvinvointia tukevien kotikäyntien kutsuja lähetettiin 27, joista 7 otti käynnin vastaan. Lisäksi asiakasohjaaja osallistui Vesilahden eri kyllä kiertäneessä ikääntyneiden palveluita esittelevässä SeniorTour - tapahtumassa. Veteraanien kotona asumista tukevien avopalvelujen määräraha ja kuntoutusmääräraha kohdennettiin yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Ikääntyneiden asumis- ja hoivapalveluyksiköissä jatkettiin asukaskuntatoiminnan toiminta-mallin kehittämistä. Hoivatyössä panostettiin osallisuuden ja kulttuurisen hyvinvoinnin lisäämiseen myös taiteen ja kulttuuristen toimintojen avulla. Kaikissa asumis- ja hoivapalveluyksiköissä järjestettiin läheisten illat vuoden aikana. Vuoden aikana hankittiin erilaisia hyvinvointia tukevia teknologisia ratkaisuja, joiden osalta henkilöstön kouluttaminen jatkuu.

Ikääntyneiden palveluissa toteutettiin vuosittainen asiakas - ja henkilöstökysely. Asumis- ja hoivapalveluiden asiakaskyselyn kokonaiskeskiarvo palveluista oli 4,1 (asteikko 1-5). Vesilahdella kokonaiskeskiarvo oli 3,9. Parhaimman arvioinnin saivat asiakkaiden mahdollisuudet osallistua virkistys- ja harrastustoimintaan, henkilöstön osaaminen ja ammattitaito sekä tilojen viihtyvyys, toimivuus ja siisteys. Kehittämiskohdeksi nousi asiakkaiden mahdollisuus ulkoiluun ja osallisuuden lisääminen palvelua koskevaan päätöksentekoon. Kotihoidon asiakaskyselyn kokonaiskeskiarvo oli 4,2 (Vesilahti 4,3). Parhaiten toteutuneeksi arvioitiin henkilöstön osaaminen ja ammattitaito, kehittämisen kohteiksi nousivat mahdollisuudet ulkoiluun ja osallistuminen palvelua koskevaan päätöksentekoon. Henkilöstön arviointi palveluiden laadusta ja toteutumisesta oli 3,8 (kokonaiskeskiarvo). Kyselyn tuloksia hyödynnetään palvelujen laadun arvioinnissa, omavalvonnassa ja toiminnan kehittämisessä.

Ikääntyneiden varhaisia palveluja kehitettiin maakunnallisessa Ikäneuvo-hankkeen (1.11.2016-30.10.2018) kokeiluissa. Ikäihmisten neuvonnan ja ohjauksen osalta hankkeessa mallinnettiin ja otettiin käyttöön asiakaslähtöinen matalan kynnyksen ja yhden luukun -periaatteen neuvontapalvelu, ikääntyneiden palvelutarpeiden laaja-alainen selvittäminen ja lähitoritoiminta. Vesilahdella lähitoritoimintaa järjestettiin Narvassa Tuulikallion kiinteistössä ja kirkonkylän nuorisotila Nurkassa. Uuden asiakasohjaajan vakanssin (alk. 1.9.2018) myötä Vesilahdella aloitettiin ennakoiva ikääntyneiden neuvonta- ja ohjauspalvelu ehkäisemään raskaampia palveluja.

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvinvoivat ja aktiiviset asukkaat			
Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteuma
Asumis- ja hoivapalveluiden asiakkaiden hyvinvoinnin tukeminen kulttuurin avulla	Lisätään asumis- ja hoivapalveluiden asiakkaiden mahdollisuutta osallistua kulttuuriseen toimintaan	Jokaiselle asiakkaalle mahdollistetaan osallisuus kulttuurisiin toimintoihin vähintään 100 minuuttia viikossa	Toteutui osittain. Kaikkien Vesilahden asumis- ja hoivapalveluyksiköiden asiakkaille on mahdollistettu osallistuminen kulttuuriseen toimintaan. Keskimääräinen toteutuminen oli 80 minuuttia viikossa.

Hyvin toimiva kunta			
Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (Mittari)	Toteuma
Varhaisten palvelujen tehostaminen	Varhaisiin palveluihin painottaminen Ikäneuvo- hankkeen kokeiluissa (yhteinen asiakasohjaus)	Kaikki ikääntyneiden palvelujen neuvonta ja asiakasohjaus toteutuu asiakasohjauksen kautta yhden luukun periaatetta noudattaen	Toteutunut. Maakunnallinen neuvontapuhelin on käytössä. Kunnan asiakasohjaus toimii yhden luukun periaatteen mukaisesti niin, että asiakasohjaaja vastaa asiakkaiden palvelujen tarpeen arvioinnista, järjestämisestä ja toteutumisen seurannasta.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kotihoidon nettomenot (kotihoito ja sen tukipalvelut), €/asukas	216	207	197
Omaishoidon nettomenot, €/asukas	25	23	25
Pitkäaikaisen laitoshoidon nettomenot, €/asukas	165	167	146
Lyhytaikaisen laitoshoidon nettomenot €/asukas	17	2	3
Tehostetun palveluasumisen nettomenot, €/asukas	173	208	224

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kotihoidon käynnit (sis. kotipalvelu ja kotisairaanhoido)	28 807	28 000	24 090
- välitön asiakastyöaika/h	10 034	11 000	8 457
Tukipalveluasiakkaat	92	86	99
Ikäihmisten omaishoidon tuen saajat	25	16	25
Pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäivät	5 661	5 810	5 765
Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet	7 280	7 600	7 999
- joista lyhytaikaiset hoitopäivät	414	350	557

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	42,2	43,2	43,2
<i>Uudet vakanssit</i>			
Asiakasohjaaja		1	1

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Vesilahden lähipalvelujen toimintakulut alittuivat noin 110.000 eurolla. Toimintakulujen suurimmat alitukset kohdistuvat tehostettuun palveluasumiseen ja ympärivuorokautiseen hoivaan.

Terveyspalvelut

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-7 531	-7 999	-234	-8 233	-7 818	415	94,96%
Toimintakate (netto)	-7 531	-7 999	-234	-8 233	-7 818	415	94,96%

Vastuhenkilö

Va. ylilääkäri

Tehtävä

Terveyspalveluiden tulosalueen tehtävänä on vastata terveydenhuoltolain mukaisista perusterveydenhuollon palveluista ja erikoissairaanhoidon palveluista Pirkkalan yhteistoiminta-alueella. Perusterveydenhuollon palvelut sisältävät avosairaanhoidon, terveyskeskussairaalaan, suun terveydenhuollon, psykiatrisen avohoidon, terveysneuvonnan sekä näihin liittyvät tukipalvelut. Erikoissairaanhoidon sisältää ostot Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä ja yksityissektorilta.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet

Terveyspalvelujen keskeisin tavoite vuodelle 2018 oli joustavampien ja monipuolisempien palveluiden kehittäminen. Lasten ja nuorten ennaltaehkäisevien palveluiden ja varhaisen tukemisen kehittämistä on jatkettu hyvinvointitoimialan koko henkilöstön yhteistyöllä. Käyttöön on otettu uusia sähköisiä palveluita ja jatkettu toimintamallien seudullista yhtenäistämistä.

Terveyspalveluiden saavutettavuutta parannettiin kehittämällä virtuaalisen hoidontarpeen arviointia (Klinik Pro) ja loppuvuodesta 2018 terveyspalveluiden omaa chat-palvelua. Uusien toimintamallien ylläpitämiseksi sairaanhoitajaresurssia lisättiin ja uudet asiakasvastaavasairaanhoitajat aloittivat loppuvuodesta työnsä avosairaanhoidossa Pirkkalassa ja Vesi-lahdella. Virtuaalisen hoidontarpeen arvioinnin käyttö on vakiintunut avosairaanhoidossa koko yhteistoiminta-alueella. Selainpohjaisen järjestelmän avulla asiakas voi tehdä sähköisen ajanvarauspyynnön terveysasemalle vuorokaudenajasta riippumatta.

Asiakastytyväisyyden arvioimiseksi ja parantamiseksi on tehty säännöllistä asiakastytyväisyysseurantaa sähköisiä järjestelmiä hyödyntäen. Kuukausiraporttien mukaan potilaat ovat olleet keskimäärin erittäin tyytyväisiä palveluun. Saatua palautetta on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä, tiedottamisessa ja henkilökunnan kouluttamisessa.

Ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa osallistuttiin maakunnalliseen LAPE-hankkeeseen, jossa luotuja uusia toimintamalleja otettiin käyttöön myös yhteistoiminta-alueella. Vanhemmuutta tuettiin mm. perhevalmennuksella, ryhmäneuvolatoiminnalla ja Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmätoiminnalla. Loppuvuodesta äitiysneuvolassa käynnistyi uuden toimintamallin kehittäminen ensiraskautta suunnitteleville vanhemmille. Toiminnan tarkoitus on tukea terveellistä raskausaikaa.

Perusterveydenhuoltoon perustettu päihde- ja mielenterveystiimi on tehnyt toiminnan kehittämiseksi jatkuvaa yhteistyötä avosairaanhoidon ja Tampereen psykiatrisen avohoidon kanssa tavoitteenaan oikea-aikaiset ja tarpeenmukaiset palvelut kaikille asiakkaille.

Pirkkalan terveyskeskussairaalaan on sujuvoitettu kotiutusohitajan koordinoimaa kotiutus-prosessia, jossa tavoitteena on "oikea asiakas oikeassa paikassa". Tavoitteeseen on päästy selkeyttämällä hoitohenkilöstön työnjakoa ja vahvistamalla yhteistyötä ikääntyneiden palveluiden, erityisesti kotihoidon kanssa. Hoidon jatkuvuus on varmistettu laatimalla kaikille kotiutuville potilaille hoitotyön suunnitelma. Toiminnan kehittäminen on vähentänyt terveys-keskussairaalaan niiden potilaiden määrää, joiden oikea hoitopaikka on jokin muu kuin terveyskeskussairaala. Terveyskeskussairaalaan lisättiin syksyllä lääkäriyövoimaa määrääkseen 50 % osastonlääkäriin verran.

Suun terveydenhuollossa on järjestetty terveystilaisuuksia kaiken ikäisille. Suun terveyden edistämisen toimenpiteitä kohdennettiin erityisesti koululaisiin ja lapsiin. Sähköinen ajanvaraus palvelee koululaisten ja lasten lisäksi myös laajemmin kuntalaisia. Yhteistoiminta-alue osallistui suun terveydenhuollon valinnanvapauskokeiluun, joka jatkuu vuoden 2019 loppuun. Kokeiluun ilmoittautuneet osallistujat ovat voineet valita yksityisen palveluntuottajan julkisen palvelun sijaan.

Erikoissairaanhoidon palvelut on hankittu ostopalveluina Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä, Tampereen kaupungilta ja yksityissektorilta. Pirkkalan yhteistoiminta-alue kuuluu kehyskuntien tilaajarenkaaseen, joka tekee yhteistyötä PSHP:n erikoissairaanhoidon palvelujen hankkimisessa. Erikoissairaanhoidon ostopalvelut yksityissektorilta hankitaan kehyskuntien tilaajarenkaan yhteisinä kilpailutuksina.

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvinvoivat ja aktiiviset asukkaat			
Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteuma
Asiakastyytyväisyyden parantaminen	Jatkuva asiakastyytyväisyyden mittaaminen tablet-laitteilla	Mittaaminen on tehty säännöllisesti ja NPS Net Promoter Score (asiakastyytyväisyysarvo) paranee tai on yli +50	Toteutunut. Koko vuoden NPS-keskiarvo +74,30
Terveyskeskussairaalan hoitoprosessin tehostaminen	Yhteistyö ikääntyneiden palveluiden kanssa, ennakkoiva kotiutus suunnittelu	Keskimääräisen hoitoajan laskeminen 7 päivään (nykyisin 8)	Ei toteutunut. Hoitojaksoista 45 % toteutui tavoitteen mukaisesti. Keskimääräinen hoitoaika 9 päivää. Päällekkäiset hoitojaksot poistettuna hoitoaika 12,4 (TP2017: 12,1)

Hyvin toimiva kunta			
Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (Mittari)	Toteuma
Palveluiden saatavuus parane	Lyhennetään puheluiden jonotusaikaa ja lisätään vastausprosenttia ottamalla käyttöön sähköisiä palveluja (esim. virtuaalinen ajanvarauspyyntö, chat, matalan kynnyksen vastaanotot)	Keskimääräinen puheluiden jonotusajan lyheneminen ja vastausprosentti vähintään 85 %	Toteutunut. Vesilahdessa avosairaanhoidossa 98 %, suun terveydenhuollossa 95 %
Lähetekriteerien tarkentaminen - oikea potilas oikeassa paikalla	Lääkärin jatkokoulutus ja esim. erikoissairaanhoidon lähi- ja etäkonsultaatioiden hyödyntäminen	Lähikonsultaatioiden osuus kaikista konsultaatioista lisääntyy vuodesta 2017	Toteutunut Pirkkalassa (lähikonsultaatioita ei järjestetty Vesilahdella). Kardiologin ja korvalääkärin lähikonsultaatioiden määrä lisääntyi: 2018: 180 kpl (2017: 115 kpl)

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Perusterveydenhuollon nettomenot €/asukas	637	624	619
Terveyskeskussairaalan nettomenot €/asukas	101	92	79
Erikoissairaanhoidon nettomenot €/asukas	1 040	1 128	1 125

Toiminnalliset tunnusluvut	TP2017	TA2018	TP2018
Vastaanottokäynnit			
- Lääkärin vastaanotolla ja päivystyksessä	4 178	4 500	4 441
- Sairaanhoidajan vastaanotolla	4342	5 000	4 398
Neuvolakäynnit (hoitajat ja lääkärit)	2 719	2 300	3 036
Kouluterveydenhuollon käynnit (hoitajat ja lääkärit)	1 918	2 000	1 707
Päihde- ja mielenterveyskäynnit	993	800	997**
Lasten- ja nuorisopsykiatrian käynnit			256
Suun terveydenhuollon käynnit	4 821	5 200	5 079
Terveyskeskussairaala			
- hoitopäivät	1849	1 800	1 565
- hoitajaksot	155	225	132

**Omana palveluna 699, ostopalveluna Tampereelta 298

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	21,75	22,75	22,75
<i>Uudet vakanssit</i>			
Sairaanhoidaja		1	1

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Vesilahden lähipalvelujen toimintatuotot ylittyivät noin 32.000 eurolla ja toimintakulut alittuivat noin 390.000 eurolla.

Perusterveydenhuollon lähipalveluiden toimintatuotot ylittyivät noin 32.000 eurolla ja toimintakulut noin 42.000 eurolla. Suurin ylitys johtui lääkinällisen kuntoutuksen ostopalvelukulujen arvioitua suuremmasta toteumasta.

Erikoissairaanhoidon toimintakuluihin lisättiin muutostalousarviossa 300.000 euroa. Toimintakulut alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna noin 430.000 eurolla.

KUNNANHALLITUS

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-118	-103	0	-103	-106	-3	102,66%
Toimintakate (netto)	-118	-103	0	-103	-106	-3	102,66%
Laskennalliset kustannukset	-2	-1	0	-1	-1	0	105,15%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-2	-1	0	-1	-1	0	105,15%
Tehtävän kokonaiskustann.	-120	-105	0	-105	-107	-3	102,66%

Vastuhenkilö

Hallintojohtaja

Toimintaympäristö

Ympäristöterveydenhuollon palvelut on hankittu Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköltä (Pirteva), johon kuuluvat Pirkkala, Nokia, Ylöjärvi, Lempäälä, Vesilahti ja Hämeenkyrö.

Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö huolehtii Pirkkalan, Nokian, Ylöjärven, Lempäälän, Vesilahden ja Hämeenkyrön alueella ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta.

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Ei keskeisiä poikkeamia.

KUNNANHALLITUS

SOTIEMME VETERAANIT

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-14	-15	0	-15	-14	1	96,54%
Toimintakate (netto)	-14	-15	0	-15	-14	1	96,54%
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	0	0	0	99,1%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	0	0	0	0	0	0	99,1%
Tehtävän kokonaiskustann.	-14	-15	0	-15	-15	1	96,54%

Vastuhenkilö

Hallintojohtaja

Toimintaympäristö

Vesilahden kunnanvaltuuston 21.5.2007 tekemän päätöksen mukaisesti sotiemme veteraaneilla, näiden puolisoilla ja leskillä sekä sotainvalidien puolisoilla ja leskillä on ollut mahdollisuus saada maksuttomat ateriat kotiin kuljetettuina. Vesilahden kunnanvaltuuston 27.5.2013 hyväksymässä talouden tervehdyttämishjelmassa veteraanien maksutonta ateriaetua rajattiin siten, että jatkossa veteraanitunnuksen omaavat saavat edelleenkin ilmaisen ruokailun kotiinsa, mutta sotaveteraanien ja sotainvalidien puoliset ja lesket maksavat siitä omavastuuosuuden. Sotaveteraanien ja sotainvalidien puolisoiden ja leskien ateriat muutettiin maksullisiksi 1.10.2013 alkaen.

6.1.4 SIVISTYSLAUTAKUNTA

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HALLINTO

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-189	-204	0	-204	-221	-17	108,32%
Toimintakate (netto)	-189	-204	0	-204	-221	-17	108,2%
Laskennalliset kustannukset	-6	-6	0	-6	-7	1	115,3%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-6	-6	0	-6	-7	1	115,3%
Tehtävän kokonaiskustann.	-195	-211	0	-211	-228	-18	108,2%

Vastuhenkilö

Sivistysjohtaja

Toimintaympäristö

Sivistyslautakunnan alaisuuteen kuuluu varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, muu opetus sekä kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi. Sivistystoimen hallinnossa työskentelee sivistysjohtaja, jota avustaa keskuustoimiston palvelusihteri. Sivistystoimen palvelusihteri valmistelee oppilastilastot valtionosuus selvitystä varten, kotikuntakorvauslaskelmat sekä toimii koulukuljetusten yhteyshenkilönä koko kunnan osalta. Varhaiskasvatusjohtaja, liikunta- ja nuorisosihteri sekä matkailuneuvoja vastaavat osaltaan asioiden valmistelusta lautakuntakäsittelyä varten.

Sivistystoimen hallinto vastaa toimialan yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista, lautakunta-työskentelyn sujuvuudesta sekä toimialan ajankohtaisesta koulutuksesta.

Sivistysjohtaja ja varhaiskasvatusjohtaja osallistuivat aktiivisesti seutuyhteistyöhön. Tampereen seudun hyvinvointipalvelujen työryhmä, johon sivistysjohtaja kuuluu, kehittää sivistystoimialaa laaja-alaisesti ja vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen sekä vapaa-aikapalveluiden kokonaisuuksista seututasolla.

Vesilahti on mukana Tampereen seudun opetus- ja kasvatusalan henkilöstölle suunnatussa osaamisen kehittämispalvelu Osakkeessa, jonka kautta opetushenkilöstön ammatillinen jatko- ja täydennyskoulutus pääsääntöisesti toteutetaan. Vesilahti on mukana Oppiva verkoston kuntakonsortiossa, joka tukee kasvun- ja opinpolun kehittämistä, toimintakulttuurin muutosta sekä uuden varhaiskasvatussuunnitelman ja opetus-suunnitelman toteuttamista.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet

Varhaiskasvatuksen ja koulutoimen toimintatapoja ja suunnitelmia yhtenäistettiin usealla tasolla. Tätä työtä edistämään perustettiin uutena sivistystoimen kehittämistiimi. Sivistyksen kehittämistiimin tehtävänä on katsoa ajankohtaisia ja tulevia asioita koko kasvun- ja opinpolulla varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun (toiselle asteelle). Myös hyvinvoinnin johtamisen laaja-alainen kehittäminen on keskeinen tehtävä. Ryhmän tehtävänä on sivistyksen kehittäminen myös hankkeiden sekä erilaisten ohjelmien ja suunnitelmien kautta sekä niiden päivitys.

Perusopetuksen pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma Kuntakesu muutettiin koskemaan myös varhaiskasvatusta. Muutos tukee yhtenäisen ja eheän kasvun- ja opinpolun jatkumoa. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämissuunnitelma 2019–2021 valmistelutyö aloitettiin keväällä 2018. Myös vuosittaisen esi- ja perusopetuksen lukuvuosisuunnitelman ja varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman painopisteitä yhtenäistettiin.

Uusi Vesilahden kuntastrategia 2016–2021 on otettu laajasti käyttöön ja toteutetaan tavoitteiden ja kehittämissuunnitelmien kautta. Strategian syventämistä ja sivistystoimen kokonaisvaltaista ja samansuuntaista yhteistä kehittämistyötä varten nähtiin tarpeelliseksi luoda yhteinen ohjaava sivistystoimen visio 2025. Visiotyö aloitettiin syksyllä 2018.

Monialaista yhteistyötä ja prosesseja kehitettiin erilaisten seudullisten ja paikallisten työryhmien johdolla. Ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen palvelujen sekä monilaisen työn kehittämistä toteutettiin maakunnallisen ja paikallisen LAPE-hankkeen kautta.

Uusi kirjasto avattiin toukokuussa 2018 ja yhteistyö uuden kirjaston kanssa huomioitiin painopisteenä kaikilla vastuualueilla. Uusi kirjasto kokosi hienosti jo ensimmäisenä toimintavuotena eri toimijat ja tapahtumat saman katon alle.

Merkittävä yhtenäisen kasvun- ja opinpolun sekä toimintakulttuurin muutoksen edistäjä oli valtuuston kesällä 2018 tekemä Vesilahden yhtenäiskoulun perustamispäätös ja yhtenäiskoulun valmistelutyö. Yhtenäiskoulu aloittaa toimintansa 1.1.2019.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Varhaiskasvatuksen ja koulutoimen toimintakulttuurien yhtenäistäminen	Yhtenäisen kasvun- ja opinpolun rakentaminen Yhteisten koulutusten järjestäminen	Suunnitelmien päivitys vastaamaan toisiaan Yhteisten koulutusten määrä	Sivistystoimen visiotyö sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämissuunnitelmatyö käynnistettiin Seudun Osake järjesti yhteistä koulutusta laajasti
Strategisen johtamisen kehittäminen	Kirjastorakennuksen monialaisen tiimityön avaaminen Hyvinvointipalvelujen toimintasuunnitelma uudistetaan Kehittämissuunnitelman toteuttaminen ja laajentaminen varhaiskasvatukseen Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman kehittäminen	Tehtävät ja palvelut on kuvattu Toimintasuunnitelma valmistuu KESU-työn aloitus varhaiskasvatuksessa Toimintasuunnitelman päivitys Yhteneväiset painopisteet	Palvelukonsepti ja palvelutarjottimet sekä työnkuvat ja vastualueet on tehty Työ aloitettiin, mutta työ siirtyy vuodelle 2019 Työ aloitettiin yhdessä esi- ja perusopetuksen kanssa Esi- ja perusopetuksen lukuvuosisuunnitelman ja vakan toimintasuunnitelman painopisteitä on yhtenäistetty
Toimivat prosessit	Prosessien avaaminen ja kehittäminen Monialaisen yhteistyön lisääminen LAPE-hanke	Prosessien kuvaukset Monialaiset tapaamiset	Prosesseja on kehitetty, mutta ne on kuvattu eri suunnitelmiin eikä yhteistä alustaa ole Monialaisille tapaamisille on ollut tarvetta ja niitä on lisätty joka tasolla

Tunnusluvut

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Monialaisen toiminnan koordinoititapaamiset	0	2	7
Asiakastyytyväisyyskysely	0	1	1

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit (kasvatus- ja opetuslautakunta)			
Vakanssit (hyvinvointilautakunta)			
Vakanssit (kasvatus- ja opetus- sekä hyvinvointilautakunta yhdistetty sivistyslautakunnaksi 1.6.2017)	1,2	1,20	1,20
- vakituiset	1,2	1,20	1,20
- määräaikaiset	0	0	0

SIVISTYSLAUTAKUNTA

PERUSKOULUT

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	333	272	0	272	312	40	114,85%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-5 771	-6 145	8	-6 138	-6 107	30	99,51%
Toimintakate (netto)	-5 438	-5 873	8	-5 866	-5 795	71	98,8%
Laskennalliset kustannukset	-187	-164	0	-164	-174	10	106,15%
Poistot ja arvonalentumiset	-22	-7	0	-7	-16	9	235,99%
Muut laskennalliset kust	-165	-157	0	-157	-158	1	100,69%
Tehtävän kokonaiskustann.	-5 625	-6 037	8	-6 029	-5 969	61	98,95%

Vastuhenkilö

Sivistysjohtaja

Toimintaympäristö

Perusopetuksen tehtäväalueeseen kuuluvat esi- ja perusopetus.

Vesilahden kunnassa toimi vuonna 2018 kolme vuosiluokkien 0-6 koulua ja yksi 7-9 vuosiluokkien koulu. Syyslukukauden 2018 alussa esikoulussa aloitti 71 lasta, vuosiluokkien 1-6 kouluissa on yhteensä 420 oppilasta ja vuosiluokkien 7-9 koulussa 234 oppilasta. Vesilahdessa painotetaan varhaista puuttumista ja ennaltaehkäisevää tukea. Oppilashuollon ja moniammatillisen yhteistyön avulla tuetaan koulujen ja kotien tehtävää.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet

Uuden opetussuunnitelman mukaisia toimintatapoja ja oppimisympäristöjä kehitettiin laajasti, joista tutoro-
pettajatoiminta oli tärkeässä roolissa. Henkilöstön osaamista lisättiin paikallisen ja seudullisen koulutustar-
jonnan ja yhteistyön avulla. Perusopetuksen kehittämissuunnitelma 2016–2018 toimi keskeisenä toiminta-
kulttuurin muutosjohtamisen työkaluna. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämissuunnitelma
2019–2021 valmistelutyö aloitettiin keväällä 2018. Perusopetuksen pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma
Kuntakesu muutettiin koskemaan myös varhaiskasvatusta. Muutos tukee yhtenäisen ja eheän kasvun- ja
opinpolun jatkumoa.

Vuoden 2018 painopisteenä oli lukeminen ja monilukutaito sekä kirjastoyhteistyön syventäminen uuden
kirjaston myötä.

Koulukuljetussopimukset päättyivät vuoden 2018 aikana ja koulukuljetukset kilpailutettiin keväällä 2018,
jonka myötä tuli muutoksia liikennöitsijöihin, koulujen alkamisaikoihin ja reitteihin. Koulukuljetukset saatiin
alkuhaasteiden jälkeen toimimaan. Koulukuljetuksista toteutettiin huoltajille kysely.

Merkittävä yhtenäisen kasvun- ja opinpolun sekä toimintakulttuurin muutoksen edistäjä oli valtuuston ke-
sällä 2018 tekemä Vesilahden yhtenäiskoulun perustamispäätös ja yhtenäiskoulun valmistelutyö. Valtuus-
ton päätöksellä Kirkonkylän koulu ja Vesilahden yläaste päätettiin lakkauttaa ja tilalle perustaa 1.1.2019
alkaen Vesilahden yhtenäiskoulu. Koulujen henkilöstö ja oppilaat siirtyvät sellaisenaan yhtenäiskouluun.
Muutos koskee aluksi lähinnä hallinnollisia järjestelyjä. Toimintakulttuurin uudistukseen on varattu aikaa
useita vuosia.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Perusopetuksen kehittämissuunnitelman 2016-2018 käyttöönotto	Toimintasuunnitelma: -Oppiminen -Henkilöstön osaaminen -Kestävä hyvinvointi -Johtaminen Pedagoginen ohjausryhmä ja rehtorikokoukset ohjaavat suunnitelman toteuttamista	Jokaiselle henkilökunnasta tehdään kehittämissuunnitelma Koulutuksiin osallistujien määrät Etenemistä seurataan rehtorikokouksissa, pedagogisessa ohjausryhmässä ja lautakunnassa	Toteutui alakouluissa Paikallisia pedakahviloita toteutettiin 8, joihin osallistui kaikki kunnan opettajat. Kesun toteutumista on arvioitu säännöllisesti
Uuden opetussuunnitelman käyttöönotto	Pedagoginen ohjausryhmä koordinoi: Toimintakulttuurin muutos Oppimisympäristöjen kehittäminen Toiminallisuus ja liikkuva koulu TVT/digiloikka Oppilaiden ja huoltajien osallisuus OPSin päivitys LUSUn jatkokehittäminen Kuntakesun jatkokehittäminen Kieltenoppimisen varhentaminen	Huoltajien ja oppilaiden osallisuus arviointikeskustelussa ja asiakastytyväisyyskyselyn kautta. Toteutunutta arvioidaan kehityskeskustelujen ja henkilöstön kyselyjen kautta Pedagoginen ohjausryhmä aloittaa kuntakesun jatkokehittämisen	Arviointikeskustelut toteutettu. Asiakastytyväisyysmittaus toteutettiin visiotyön, koulukuljetuskyselyn sekä Leipää ja piimää hankkeen kyselyn muodossa. Kehityskeskustelut on käyty, joissa on arvioitu eri osa-alueita Uusi Kuntakesu on aloitettu, johon on nostettu uudenlaiset teemat ja siihen on yhdistetty varhaiskasvatus
Koulujen toiminnallisen yhteistyön kehittäminen	Yhteiset tapaamiset esim. Pedacafet	Tapaamisten määrä	Koko kunnan pedacafeita oli 8, vesoja 2 ja koko seudun opettajien yhteinen Treduka 1 Pedagoginen ohjausryhmä on tavannut kerran kuukaudessa Kunnan oppilashuollon ohjausryhmän kokouksia ollut 2 ja kunnan yhteisöllisiä oppilashuollon tapaamisia 2 kertaa Kunnan LAPE-ryhmä kokoontui 7 kertaa

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Esiopetus, käyttömenot netto, €/oppilas	5336	6759	5219
Perusopetus, käyttömenot netto, €/oppilas	7414	7851	8100
Koulukohtaiset kustannukset			
Kirkonkylän koulu, €/oppilas	6526		6750
Narvan koulu, €/oppilas	8407		9081
Ylämäen koulu, €/oppilas	7312		7538
Vesilahden yläaste, €/oppilas	7859		8543

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Esiopetuksen oppilasmäärä	66	66	71
Perusopetuksen oppilasmäärä	667	667	654
Koululaisten iltapäivätoiminta	79	75	73
Esikoululaisten iltapäivätoiminta (koulun yhteydessä)	41	43	55
Kuljetusoppilaiden määrä	236	236	228
Perusopetuksen päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin (% / 9.luokkalaiset)	100	100	100

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	74	73	74
- vakituiset	73	71	71
- määräaikaiset	1	2	3

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Toimintatuotot ylittyivät 40.000€ arvioidusta, joka johtui suuremmista iltapäivätoiminnan maksutuotoista ja hankeavustusten määristä. Aineet, tarvikkeet ja tavarat määräraha ylitettiin Vesilahden yläasteen osalta 38.000€.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

MUU KOULUTUS

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-62	-55	0	-55	-61	-7	112,02%
Toimintakate (netto)	-62	-55	0	-55	-61	-7	112,02%
Laskennalliset kustannukset	-1	-1	0	-1	-1	0	124,85%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-1	-1	0	-1	-1	0	124,85%
Tehtävän kokonaiskustann.	-62	-55	0	-55	-62	-7	112,02%

Vastuhenkilö

Sivistysjohtaja

Toimintaympäristö

Taito Pirkanmaa ry / Vesilahden Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä antaa laajan oppimäärän mukaista käsityön taiteen perusopetusta. Vesilahden Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsässä annettiin opetusta keväällä 2018 viidelle ryhmälle, joissa oli yhteensä 47 opiskelijaa sekä syksyllä 2018 kuudelle ryhmälle, joissa oli yhteensä 61 opiskelijaa. Vuoden 2018 aikana opetusta annettiin yhteensä 450 tuntia.

Vesilahden kunta ostaa kansalaisopistopalvelun Pirkan opistolta. Pirkan Opisto on Vesilahden, Lempäälän, Pirkkalan ja Nokian yhteinen kansalaisopisto, jossa Nokian kaupunki toimii isäntäkuntana. Vesilahden kunnan alustava opetustuntitilaus Pirkan opistolta vuodelle 2018 oli yhteensä 3850 tuntia jakautuen opetusmuodoittain: vapaa sivistystyö 2 000 tuntia, musiikin taiteen perusopetus 1 700 tuntia, muu taiteen perusopetus 150 tuntia.

Vuoden 2018 toteuma oli 3570 tuntia jakautuen opetusmuodoittain: vapaa sivistystyö 1885 tuntia, musiikin taiteen perusopetus 1517 tuntia sekä muu taiteen perusopetus 168 tuntia ja lisäksi myyntikoulutusta toteutettiin 21 tuntia.

Vesilahden kunnan tavoitteena on, että Pirkan opisto toimii kuntien välisen sopimuksen mukaisesti: "Pirkan opisto huolehtii alueellisesta tasa-arvosta ja palvelujen saavutettavuudesta järjestämällä opintopalveluita edelleen lähipalveluna opistojen nykyisissä opetuspaikoissa ja vastaavissa kuntien tiloissa."

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Uuden Vesilahden kirjaston myötä yhteistyötä kehitettiin Pirkan opiston ja Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsän kanssa. Yhteistyötä oli erilaisten tapahtumien, luentojen, kurssien, näyttelyiden toteuttamisen myötä, joissa hyödynnettiin uusia kirjaston tiloja monipuolisesti. Uutena on toteutettu Pirkan opiston toimistosihteerin päivystämistä kirjaston tiloissa yhtenä päivänä viikossa.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Uuden kirjaston yhteistyön kehittäminen	Uuden kirjaston tilojen hyödyntäminen Yhteistyön suunnittelu	Suunnitelma yhteistyöstä tehty	Vuoden 2018 ja 2019 tapahtumia ja myös pitkän aikavälin suunnitelmia on tehty yhdessä.
Hyvinvoinnin edistäminen	Eri toimijat mukana hyvinvointipalvelujen suunnitelman uudistamisessa	Pirkan opiston ja Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsän osallistuminen	Toteutui osittain. Toimijoiden oli mahdollisuus osallistua sivistystoimen visiotyöhön. Suunnitelman aloittaminen siirtyi vuodelle 2019.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Käsityö- ja muotoilukoulun tuntimäärä	399	380	450
Pirkan opiston tuntimäärä	3875	3850	3570

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	0	0	0
- vakituiset	0	0	0
- määräaikaiset	0	0	0

SIVISTYSLAUTAKUNTA

VARHAISKASVATUS

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	415	373	0	373	395	22	105,81%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-2 749	-3 008	34	-2 974	-2 831	144	95,16%
Toimintakate (netto)	-2 334	-2 635	34	-2 601	-2 436	166	93,63%
Laskennalliset kustannukset	-73	-78	0	-78	-78	-1	99,29%
Poistot ja arvonalentumiset	-2	-2	0	-2	-2	0	97,33%
Muut laskennalliset kust	-71	-77	0	-77	-76	-1	99,33%
Tehtävän kokonaiskustann.	-2 407	-2 713	34	-2 680	-2 513	166	93,64%

Vastuhenkilö

Varhaiskasvatuksen johtaja

Toimintaympäristö

Varhaiskasvatuksen tulosalueeseen kuuluvat varhaiskasvatus päiväkodeissa ja perhepäivähoito. Varhaiskasvatusta säätelee varhaiskasvatustililaki. Uusi varhaiskasvatustililaki tuli voimaan 1.9.2018, jossa lapsen etu on keskiössä.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurillista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.

Kunta maksaa lakisäateistä kotihoidontukea sekä yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ja käyttömäärät:

Vesilahdessa on 4 päiväkotia: Peiponpellon, Peuraniityn, Satumetsän ja Ahtialan päiväkodit. Kunnassa toimii 4 kunnallista perhepäivähoitajaa omilla kodeissaan. Perhepäivähoitolaisten varahoito järjestetään päiväkodeissa. esikoululaisten aamuhoito on järjestetty lähipäiväkodeissa. Vuoden 2018 lopussa kunnallisessa varhaiskasvatuksessa oli 215 lasta (v.2017 209 lasta). Lasten määrä varhaiskasvatuksessa on pysynyt lähes ennallaan kunnan väkiluvun laskusta huolimatta. Yhtenä syynä lienee työllisyyden paraneminen. Käyttöaste päiväkodeissa keskimäärin 74 %.

Vesilahdessa työskentelee yksi yksityinen perhepäivähoitaja.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämissuunnitelma 2019 - 2021 valmistelutyö aloitettiin keväällä 2018. Perusopetuksen pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma Kuntakesu muutettiin koskemaan myös varhaiskasvatusta. Muutos tukee yhtenäisen ja eheän kasvun- ja opinpolun jatkumoa.

Uusi varhaiskasvatustililaki ja varhaiskasvatussuunnitelma edellyttävät tieto- ja viestintäsuunnitelmaa varhaiskasvatukseen. Vesilahdessa toimii moniammatillinen varhaiskasvatuksen verkosto- työryhmä, johon kuuluu neuvolan, sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Varhainen puuttuminen ja tuen tarjoaminen sekä yhteistyöverkostojen luominen	Varhaiskasvatuksessa tunnustetaan tuen tarve (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) -varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatiot Yhteistyöpalaverit varhaiskasvatuksen alkaessa (sosiaalitoimen avohuollon tukitoimena) lastensuojeluperheille	Lasten erilaisiin tuen tarpeisiin vastaaminen	Kaikille lapsille laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Tehostetun ja erityisen tuen lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laadinnassa ja toteutuksessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja mukana -Tukea tarvitseville lapsille on järjestetty pienryhmätoimintaa leikkitaitojen, sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseksi -Moniammatillinen varhaiskasvatuksen verkosto tiimi on luonut rakenteita lasten ja perheiden tueksi
Varhaiskasvatuksen laadun mittaaminen Perheiden osallistaminen	Asiakastytyväisyyskysely järjestettiin kaikille varhaiskasvatuksessa olevien lasten perheille	Osallistumisprosentin nostaminen 50:n Asiakastytyväisyyskyselyn tulos vähintään vuoden 2015 (ka.4,34/5) kyselyn tasolle	Osallistumisprosentti perhepäivähoidossa 81,25 ja päiväkodeissa 64,40. Asiakastytyväisyyskyselyn tulos perhepäivähoidossa ka.4,89/5 ja päiväkodeissa ka.4,84/5 Kysely toteutettiin samoilla kysymyksillä kuin vuonna 2017
Lasten arkiliikunnan lisääminen	Ilo kasvaa liikkuen ohjelmaan osallistuminen Liikkumismahdollisuuksien lisääminen lapsen arjessa	Lasten fyysisen aktiivisuuden suositusten toteutuminen	Toimintakulttuurin muutos: liikkuminen sallitaan kaikissa tilanteissa. Perheitä osallistetaan lasten liikuntamahdollisuuksien lisäämiseen ja koko perheen liikunnan aktivoimiseen
Varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen käytäntöön	Lakiin perustuvan Vesilahden varhaiskasvatussuunnitelman linjaamien toimintakulttuurimuutosten käyttöönotto	Sisäiset koulutukset ja vasukahvilat	Vasukahvilat /toimintavuosi -4 Sisäisiä koulutusiltaa koko henkilöstölle -vasukahviloita vanhemmille -säännöllinen vasuagent-ti ja -mentor- toiminta
Toimintasuunnitelman laatiminen	Toimintasuunnitelman laatiminen varhaiskasvatyksiköille varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuen	Toimintasuunnitelman laatiminen toimintakausittain	Toimintakausille 2017 -2018 ja 2018 - 2019 on laadittu toimintasuunnitelmat, jotka sivistyslautakunta on hyväksynyt
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen varhaiskasvatuksessa	Parityöskentelymallin juurruttaminen varhaiskasvatyksiköihin	-Säännöllinen ja jatkuva toiminnan arviointi	Lakimuutosten ja lapsiryhmien määrän ja luonteen vuoksi siirryttiin pienryhmätyöskentelyyn ja sen kehittämiseen
Lakimuutosten ja lapsiryhmien määrän ja luonteen vuoksi siirryttiin pienryhmätyöskentelyyn ja sen kehittämiseen	Päikky-huoltaja-liittymä Sähköinen tulotietojen ilmoitus	Ohjelmien käytön seuraaminen	Huoltajan liittymää käyttävät lähes kaikki perheet. Tulotietojen sähköinen ilmoittaminen lisääntyy

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Hoitopäivämaksut	381623	343200	332840
Ulkokuntalaisten maksut			
myynti	31057	30000	61459
osto	24526	28000	13073
Laskennallisen hoitopäivän hinta	56,16		57,10

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Päiväkotihoido			
Hoitopäivät	31221	34000	32865
Kotona tapahtuva perhepäivähoito			
Hoitopäivät	2501	2400	2314
Käytössä olevat laskennalliset hoitopaikat 31.12.2018			
Päiväkodit:			
hoitoaikaperustainen varhaiskasvatus	188	240	181
esikoululaisten aamuhoito	6	20	17
Perhepäivähoito:			
hoitoaikaperustainen varhaiskasvatus	15	16	16
Ostopalveluvarhaiskasvatus (seutusopimus)			
-osto	1	2	2
-myynti	5	3	6
Yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä; lapsia keskimäärin/kk	14	15	6
Kotihoidontuki, lapsia keskimäärin/kk	64	90	50
Joustava/osittainen tuki, lapsia keskimäärin/kk	20	30	19

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit 31.12.2018	47	47	47
- vakituiset	45	47	41
- määräaikaiset	2		6

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutokset vähensivät hoitopäivämaksutuottoja. Lasten kotihoidon tuki sekä yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä-menot alittuivat 80 000 €, syinä mm. lasten määrän ja syntyvyyden väheneminen sekä työllisyyden kasvu.

Vesilahden varhaiskasvatuksessa oli arvioitua enemmän ulkopaikkakuntalaisia lapsia. Varhaiskasvatuksen uusi lainsäädäntö mm. varhaiskasvatuksen opettajien SAK -aika (suunnittelu-kehittäminen ja arviointi) vaikuttavat henkilöstömitoituksiin.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

LIIKUNTA- JA NUORISOTOIMI

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	83	80	0	80	68	-11	85,77%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-443	-459	0	-459	-441	19	95,96%
Toimintakate (netto)	-361	-380	0	-380	-373	7	98,1%
Laskennalliset kustannukset	-12	-12	0	-12	-12	0	98,84%
Poistot ja arvonalentumiset	-3	-3	0	-3	-3	0	100,89%
Muut laskennalliset kust	-9	-9	0	-9	-9	0	98,26%
Tehtävän kokonaiskustann.	-373	-392	0	-392	-384	7	98,12%

Vastuhenkilö

Liikunta- ja nuorisosihteeri

Toimintaympäristö

Liikunta- ja nuorisotoimen toiminnan toteutuksessa huomioitiin hyvinvointipalvelujen toimintasuunnitelmaa sekä kuntastrategia. Molemmassa ohjelmassa painotettiin kuntalaisten hyvinvointia ja aktiivista yhteistyötä kolmannen sektorin sekä eri hallintokuntien kanssa.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet*Liikuntatoimi*

Liikuntatoimen painopisteet olivat eri ikäryhmien liikunta, hyvinvointi ja yhteistyö.

Aluehallintovirasto myönsi avustusta liikunnallisen elämäntavan kehittämiseen. Hankerahalla järjestettiin erilaisia hyvinvointitempauksia sekä pienempiä tapahtumia pitkin vuotta.

Seurafoorumi kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa, foorumissa valmisteltiin mm. uusia liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoimenavustusperusteita, palkitsemiskriteereitä sekä liikuntapaikkojen maksuperusteita.

Seutu yhteistyö oli vuoden aikana aktiivista. SeutuLiike työryhmässä lähdettiin kehittämään toimenpiteitä liikkumisen ja arkiliikunnan lisäämiseksi ja ohjelma valmistuu vuoden 2019 lopussa. Seutuvaraamohankkeella kehitettiin nettivaraushjelmaa tilojen ja alueiden varaamiseen ja työ jatkuu vuonna 2019. Keväällä valmistui seudun yhteiset tuotteistuskortit liikunta- ja viheralueiden hoidon parantamiseksi.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen painopisteitä olivat kasvatuksellisuus, aktiivinen kansalaisuus, ennaltaehkäisevä työ ja yhdenvertaisuus. Vuosi oli toiminnallinen ja siihen mahtui paljon erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia. Nuoret pääsivät itse vaikuttamaan ja järjestämään ohjelmaa tapahtumatiimin kautta. Koulunuorisotyötä kehitettiin laatimalla nuorisotyön palvelupaketti kouluille. Kesällä järjestettiin alakouluikäisille lapsille päiväleiritoimintaa, jonka toteuttamiseen saatiin hankerahaa Aluehallintovirastolta.

Nuorisovaltuusto / osallisuus

Nuorisovaltuusto kehitti toiminnallaan vesilahtelaisten nuorten toimintamahdollisuuksia ja vaikutusmahdollisuuksia kunnalliseen päätöksentekoon nuoria koskevissa asioissa. Nuorisovaltuuston jäsenet osallistivat lautakuntien ja työryhmien kokoukseen.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö auttaa nuoria pääsemään koulutukseen, työelämään tai esimerkiksi matalankynnyksen palveluiden pariin. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä Vesilahdessa oli tammi-marraskuussa 2018 vuoden 2017 vastaavia lukuja hieman pienempi ja samalla ajalla aktivointiaste on kasvanut verrattuna edelliseen vuoteen. Huolimatta näistä positiivisista muutoksista, työttömien nuorten työllistyminen avoimille työmarkkinoille, ei ole lisääntynyt. Etsivässä nuorisotyössä on ollut vuoden 2018 aikana tavoitettuna 28 nuorta, joiden kanssa on tehty tiivistä ohjausyhteistyötä. Määrässä ei ole merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
<p><i>Liikuntatoimi</i> Eri ikäryhmien liikunta, terveys- ja hyvinvointi</p> <p>Yhteistyö eri hallintokuntien kanssa.</p> <p>Seurayhteistyö</p> <p>Liikuntapaikat</p>	<p>Lasten ja nuorten harrastamisen tukeminen maksuttomilla salivuoroilla ja seuratuella.</p> <p>Senioreille ohjattua toimintaa ja maksuton kuntosali. Tapahumat ja tempaukset.</p> <p>Yhteistyö eri hallintokuntien kanssa lisääntyy. Eri ikäryhmien liikuntaohjelmasuositukset kuntaan osana terveysliikuntahanketta.</p> <p>Seurojen kuuleminen ja yhteistyö</p> <p>Liikuntapaikkojen ylläpitoon ja kunnostamiseen panostaminen.</p>	<p>Sali- ja kenttävuorojen käyttöaste.</p> <p>Senioreille järjestetyt tapahtumat ja yhteistyö vanhustenviikolla. Voimaa Vanhuuteen kärkihanke ja sen tuoma tuki senioreille.</p> <p>Liikuntaneuvonta yhteistyössä Lempäälän kunnan sekä Pirkkalan yhteistoiminta-alueen kanssa.</p> <p>Kutsuu seurafoorumin koolle 2 x vuosi</p> <p>Liikuntatoimi tekee joka toinen vuosi liikuntapaikkojen ja palveluiden käyttäjille asiakaspalautekyselyn paritoina vuosina. Liikuntapaikkojen kunnossapitosuunnitelma yhteistyössä teknisen toimien kanssa</p>	<p>Toteutui.</p> <p>Liikuntasalien ja tekonurmikentän käyttöaste oli aktiivinen.</p> <p>Vanhustenviikolla järjestettiin SenioriGo tapahtuma, käyntejä oli noin 600. Voimaa Vanhuuteen kärkihanke päättyi syksyllä.</p> <p>Liikuntaneuvonta kuntalaisille mahdollistettiin yhteistyössä Lempäälän kanssa. Keskustelu kunnan omasta neuvonnasta aloitettiin yhdessä Pirkkalan yhteistoiminta-alueen kanssa.</p> <p>Seurafoorumi kokoontui 2 kertaa.</p> <p>Teknisen toimien kanssa tehtiin kunnossapito- ja investointisuunnitelma</p>
<p><i>Nuorisotoimi</i> Nuorisotilatoiminta ja tapahtumat</p> <p>Pienryhmätoiminta</p>	<p>Osallisuuden lisääminen perusnuorisotyössä. Nuorten osallistuminen nuorisotyön kehittämiseen ja toimintaan.</p> <p>Monipuolisen pienryhmätoiminnan järjestäminen</p>	<p>Tilojen kävijäseuranta, toteutuneet tapahtumat ja osallistujamäärät</p> <p>Toteutuneet pienryhmätoiminnot</p>	<p>Toteutui.</p> <p>Yli 13-vuotiaiden nuorten kävijämäärä kasvoi, ala-asteikäisten kävijämäärä tippunut koulun lukujärjestysmuutosten myötä. Nuorisotoimi järjesti paljon tapahtumia nuorille.</p> <p>Pienryhmätoimintaa oli yhdessä koulun kanssa.</p>

<p>Kouluyhteistyö Kulttuurinen nuorisotyö</p> <p>Osallisuus Seutuyhteistyö</p>	<p>Nuorisotoimi järjestää kummi- luokkatoimintaa seiskoille. Aktiivinen ja tiivis yhteistyö osana koulun toimintasuunnitelmaa.</p> <p>Nuorisotoimi koordinoi Vesilahden osalta Pirkanmaan nuorten kulttuuriviikkojen KultTourin tapahtumia ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.</p> <p>Seudullinen yhteistyö. Koulutukset, tapaamiset ja nuorisokysely.</p>	<p>Arviointi kouluyhteistyöstä lukuvuoden lopussa. Yhteistyössä järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet. Nuorisotoimi osana koulun yhteisöllistä oppilashuoltoa.</p> <p>KultTour tapahtumien määrä ja osallistujat, pa-laute nuorilta</p> <p>Verkostoituminen, seutukunnan yhteiset suunnitelmat, tavoitteet ja koulutukset: KultTour, nuorisovaltuustofoorumit, kouluyhteistyö, aluetapahtumat sekä vi-ranhaltijatapaamiset.</p>	<p>Kouluyhteistyön uudelleensuunnittelu aloitettiin keväällä. Yhteisiä tapahtumia järjestettiin suunnitelman mukaisesti pitkin vuotta.</p> <p>Nuorten KultTour tapahtumia järjestettiin marraskuussa.</p> <p>Seudun nuorisotyöverkosto koontui aktiivisesti. Vuoden aikana tehtiin seudun yhteiset kriisikortit, koulutettiin nuorisovaltuuttuja sekä nuorille yhteisiä kulttuuritapahtumia.</p>
<p><i>Nuorisovaltuusto</i> Yhteistyö päättäjien kanssa</p> <p>Nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen kunnassa</p> <p>Vaikuttamisesta ja kunnallisesta päätöksenteosta oppiminen</p>	<p>Päättäjien ja nuorten välisen yhteistyön lisääminen, yhteiset koulutukset ja tapaamiset</p> <p>Nuorisovaltuusto tuo toimintaansa tutuksi ja järjestää yhdessä muiden nuorien kanssa tapahtumia.</p>	<p>Nuorisovaltuuston jäsenten osallistuminen lautakuntien ja työryhmien kokouksiin.</p> <p>Vähintään 1 tapahtuman, kampanjan tai hankinnan järjestäminen / vuosi</p> <p>Nuorisovaltuuston omat kokoukset</p> <p>Koulutuksiin osallistuminen</p>	<p>Toteutui. Nuorisovaltuutetut osallistuivat aktiivisesti lautakuntien ja työryhmien kokouksiin.</p> <p>Nuorisovaltuusto teki Erasmus+ nuorisovaihtomatkan Viron ystävyyskunta Rõugeen.</p> <p>Nuorisovaltuusto kokoontui säännöllisesti.</p> <p>Nuorisovaltuutetut osallistuivat seutukunnallisiin sekä nuva ry:n järjestämiin koulutuksiin.</p>
<p><i>Etsivä nuorisotyö</i> Nuorten kesätyöllistymisen tukeminen</p> <p>Etsivä nuorisotyö</p> <p>Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto</p>	<p>Kesätyöseteli ja tästä tiedottaminen yrityksille/yhdistyksille nuorten työllistämiseen.</p> <p>Nuorten kesätyöpaja yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa. Kesätyöpaikkojen kokoaminen ja tiedottaminen</p> <p>Nuorten tavoittaminen ja yksilöohjaus</p> <p>Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kerää tietoa nuorten kasvu- ja elinoloista sekä edistää nuorille suunnattujen palveluiden yhteensovittamista</p>	<p>Myönnetty kesätyösetelit</p> <p>Kesätyöpajan toteutuminen ja osallistujamäärät Kesätyöinfot nuorille</p> <p>Etsivän nuorisotyön asiakastilastot ja raportti toteutuneesta työstä</p> <p>Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston kokoukset sekä kerätty tieto ja sen pohjalta toteutetut toimenpiteet</p>	<p>Toteutui. Kaksi nuorta työllistyi kesätyöseteleillä.</p> <p>Nuorille järjestettiin kesätyöinfo koululla.</p> <p>Nuorten työttömyyttä seurataan seutukunnallisesti.</p> <p>Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kokoontui ja laadittiin toimenpideohjeita.</p>

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kuntosalimaksut	19116	25000	19501
Liikuntasalivuoromaksut, sisä- ja ulkoliikunta	13898	13000	16555

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kuntosalikäyntien määrä / vuosi	12650	13500	11753
Nuorisotila Nurkka, käynnit	5649	6500	4782
Kesätoiminta / uimakoulut	54 / 47	100/55	46/37
Avustettavat seurat ja yhdistykset, liikunta / nuoriso	8/5	10/6	8/2

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	4	4	4
- vakituiset	3	3	3
- määräaikaiset	1	1	1

SIVISTYSLAUTAKUNTA

KIRJASTOTOIMI

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	13	4	0	4	13	9	304,42%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-208	-242	0	-242	-315	-72	129,87%
Toimintakate (netto)	-196	-238	0	-238	-302	-64	126,79%
Laskennalliset kustannukset	-6	-6	0	-6	-11	5	192,06%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	-3	3	
Muut laskennalliset kust	-6	-6	0	-6	-7	2	129,19%
Tehtävän kokonaiskustann.	-202	-244	0	-244	-313	-69	128,26%

Vastuhenkilö

Sivistysjohtaja

Toimintaympäristö

Vesilahden kirjasto on yksi Pirkanmaan PIKI-kirjastoista. Kirjastojen yhteiskäyttöä tukee kirjastojärjestelmä, joka kattaa kaikki Pirkanmaan yleisten kirjastojen toimipaikat.

Uusi kirjastorakennus otettiin käyttöön keväällä 2018. Muuton vuoksi kirjasto oli suljettuna 26.2.–28.5.2018. Uuden kirjaston avajaisia juhlittiin 29.5.2018.

Kirjastonjohtajana toimi sivistysjohtaja. Hänen tehtäviinsä kuului kirjaston hallinnolliset tehtävät. Vastaavan kirjastovirkailijan tehtäviin kuului kirjaston käytännön töistä vastaaminen ja niiden suunnittelu. Sivistysjohtaja ja vastaava kirjastovirkailija edustivat yhdessä Vesilahden kirjastoa PIKI-ohjausryhmässä.

Vuonna 2018 tapahtui merkittävä toimintakulttuurin muutos uuden kirjaston myötä. Muutoksena oli myös kulttuuritoimen työntekijän siirtyminen uuden kirjaston tiloihin osaksi yhteistä palvelutiimiä. Kunnanvirastolta kirjastoon siirtyvästä matkailun infopisteestä tuli entistä laajemmin kulttuuritapahtumien, kotiseututietouden ja kuntainfon tiedotuspiste. Uuden toimintakulttuurin myötä syntyi yhteistyössä kirjastolle uusia tapahtumia ja luentotilaisuuksia. Lisäksi kirjaston henkilövahvuuteen tuli projektikoordinaattori, joka pääosin vastasi markkinoinnista ja koulu yhteistyöstä.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Kirjasto on turvallinen ja viihtyisä paikka, jonne kaikkien on helppo tulla ja jossa kaikki voivat esteettä asioida ja oleskella. Kirjasto tarjoaa kaikille yksilöllistä ja tasapuolista palvelua ja toiminta on asiakaslähtöistä.

Kulttuuritoimen toimitilojen ja työntekijän siirtyminen samaan toimintaympäristöön kirjastoon ja osaksi sen henkilökuntaa, on luonut ja lisännyt yhteistyötä sekä kasvattanut kulttuuritarjonnan määrää. Erilaiset tapahtumat, näyttelyt ja luentotilaisuudet suunnitellaan yhdessä huomioiden tulevat teemat ja erityiset juhluvuodet. Kulttuuritoimi ja kirjasto toimivat nyt suunnitelmallisesti saman katon alla ja yhdessä asiakkaita monipuolisesti palvellen.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Uuden kirjaston käyttöönotto	Kirjaston ja kirjastorakennuksen palvelujen ja palveluprosessien suunnittelu ja käynnistäminen	Asiakaspalaute, itsearviointi Kirjasto avataan vuonna 2018	Toteutui osittain. Uuden kirjastorakennuksen palvelujen ja palveluprosessien suunnittelua tehtiin laajasti koko vuoden ajan. Osa suunnitelmista otettiin käyttöön jo syksyllä ja loput tullaan ottamaan käyttöön myöhemmin. Uusi kirjastorakennus avattiin asiakkaiden käyttöön 29.5.2018.
Riittävät aukioloajat	Aukioloajat tarkistetaan uuden kirjaston käyttöönoton jälkeen	Asiakastytyväisyyskysely	Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin tammikuussa 2019. Aukioloajat laajenivat siten, että palveluaikaa oli 40 h/vko, jolloin henkilökuntaa oli paikalla. Omatoimiaikaa oli 36 h/vko.
Omatoimikirjaston käyttöönotto	Omatoimikirjasto lisää aukioloaikoja. Asiakkaita opastetaan omatoimikirjaston käyttöön.	Verrataan aikaisempiin vuosiin Asiakastytyväisyyskysely	Toteutui. Omatoimikirjastojärjestelmä otettiin käyttöön samanaikaisesti, kun uusi kirjasto avattiin toukokuussa. Asiakastytyväisyyskysely tehtiin tammikuussa 2019. Asiakkaita on opastettu omatoimikirjaston ja automaattien käytössä.
Yhteistyö eri hallintokuntien kanssa	Pyritään tavoittamaan kaikki koululuokat ja päiväkotien ryhmät. Kuntosalikortit myydään kirjastossa. Liikunta- ym. välineiden lainaus.	Käyntien määrä, kirjakäytöt Asiakasmäärät	Toteutui osittain. Suurin osa koululuokista kävi kirjastossa vuoden aikana. Osa luokista tulee myöhemmin aikataulullisista syistä. Kirjastoon tehtiin yhteensä 52 luokkakäyntiä, joista 25 kertaa sisälsi kirjaston käyttökoulutuksen. Koulutuksissa oli mukana noin 500 oppilasta. Päiväkotien omatoimisia ryhmäkäyntejä oli noin 20. Kouluille, mukaan lukien iltapäiväkerhot, toimitettiin 15 aineistopakettia. Päiväkodeille toimitettiin 10 aineistopakettia. Alkuvuodesta kerätyt aineistopaketit olivat nidemääriltään suuria tulevan muuton vuoksi. Kuntosalikorttilatauksia tehtiin 705 kpl, joista kirjastolla 617 kpl ja muuttoaikana Nuorisotila Nurkalla 88 kpl. Kuntosalikortteja maksettiin runsaasti erilaisilla maksuvälineillä, kuten liikuntaseteleillä ja -korteilla sekä verkko- ja mobiilimaksuna. Liikunta ym. välineitä lainattiin 162 kertaa. Liikuntatoimi lahjoitti uudelle kirjastolle kolme lainattavaa polkupyörää.

	<p>Yhteistyötä liikunta- ja nuorisotoimen kanssa monipuolistaan</p> <p>Info- ja matkailupisteen sekä kulttuuritoimen yhteensovittaminen kirjaston muiden palveluiden kanssa.</p>	<p>Tapahtumien määrä</p> <p>Itsearviointi</p>	<p>Liikuntatoimi ja kirjasto järjestivät yhdessä kolme eri tapahtumakokonaaisuutta, jotka sisälsivät kahdeksan eri tapahtumaa ja yhden kokonaisen tapahtumapäivän. Osallistujia näissä tapahtumissa oli yhteensä noin 240.</p> <p>Info- ja matkailupiste otettiin käyttöön samanaikaisesti uuden kirjaston avauduttua ja siitä on tullut sujuva palvelumuoto kuntalaisille ja kunnassa vieraileville matkailijoille. Kunnan infopisteen keskeinen sijainti uudessa kirjastossa on lisännyt saavutettavuutta.</p> <p>Kulttuuritoimi ja kirjasto järjestivät yhdessä seitsemän tapahtumaa, joista suurimpina tapahtumina olivat kirjaston avajaiset toukokuussa ja kirjaston vihkiäiset lokakuussa. Osallistujia näissä tapahtumissa oli yhteensä noin 1100.</p>
<p>PIKI-yhteistyö</p> <p>Muu seudullinen kirjastoyhteistyö</p>	<p>Osallistutaan aktiivisesti PIKI-kirjastojen koulutuksiin ja yhteistyön kehittämiseen</p> <p>PIKIn ja kehyskuntien yhteishankinnat ja kilpailutus</p> <p>Koko henkilökunta mukana kehittämässä yhteistyötä</p> <p>Etelä-Pirkanmaan kirjastojen yhteistyö-/kehittämishanke</p>	<p>Ohjausryhmän kokouksiin osallistuminen ja koulutusten määrä</p> <p>Yhteistyön määrä</p> <p>Arvioidaan kehityskeskusteluissa</p> <p>Hankkeen vaikutukset</p>	<p>Toteutui.</p> <p>PIKI-kirjastojen ohjausryhmän kokouksiin osallistuttiin 4 kertaa. Täydennyskoulutusta oli 9 henkilötyöpäivää.</p> <p>Kehyskuntien kirjastojen hankintakokouksiin osallistuttiin 4 kertaa. Sopimus Booky Oy:n kanssa purettiin ja väliaikainen aineiston hankintasopimus tehtiin Kirjavälitys Oy:n kanssa.</p> <p>Kehityskeskustelut koko henkilökunnan kanssa käytiin syksyllä.</p> <p>Yhteistyö Etelä-Pirkanmaan kirjastojen kesken jatkui tapahtumatiedottamisen muodossa.</p>
<p>Laadukas kirjastoaineisto ja -palvelut</p>	<p>Asiakkaille tarjotaan laadukasta kirjastoaineistoa omasta kokoelmasta.</p> <p>Asiakkaiden tarpeet ja toivomukset huomioidaan kokoelman kartuttamisessa.</p>	<p>Oma vs. seutu-/kaukolainat</p> <p>Asiakastyytyväisyys</p>	<p>Toteutui.</p> <p>Lainat omasta kokoelmasta 65.094 kpl, seutulainat 2.809 kpl ja kaukolainat 5 kpl.</p> <p>Kokoelmatyötä tehtiin harkiten monipuolisen kokoelman saavuttamiseksi. Hankinnoissa painotettiin lasten aineistoa. Asiakkaiden toiveita kuunneltiin ja hankintatoiveita toteutettiin.</p>
<p>Kirjaston johtamis- ja tiimirakenteen selvitys</p>	<p>Henkilöstön työnkuvien kehittäminen.</p> <p>Monialaisen johtamisen kehittäminen.</p>	<p>Kehityskeskustelut</p> <p>Johtoryhmä- ym. työskentely</p>	<p>Toteutui.</p> <p>Henkilöstön työnkuvat päivitettiin ja kehityskeskustelut käytiin syksyllä.</p> <p>Johtoryhmän kokouksia oli 12 kertaa ja muita kehittämiskokouksia 10 kertaa.</p>

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
kokonaismenot/asukas	46,7	54,00	68,50
lainan hinta (kok.kulut/lainaus)	3,1	3,00	4,70
aineistohankinnat/asukas	7,1	9,00	7,13

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
kirjastoaineistohankinta/1000 asukasta	350	400	316,4
lainat/asukas	15,5	18	14,6
fyysiset asiakaskäynnit/asukasluku	8	11	6,73

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	3,10	3	3
- vakituiset	3,10	3	3
- määräaikaiset	0,35	0	0,21

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Kirjastokortin käyttäjien lukumäärä kasvoi edellisestä vuodesta 26,2 % ja oli vuoden 2018 lopussa 1609 kpl.

Kirjastolla järjestettiin 44 erilaista tapahtumaa, joka on 57 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Tapahtumat keräsivät yhteensä yli 1200 osallistujaa.

Uudessa kirjastossa järjestettiin kaikkien koulujen oppilaille opastettuja kirjastokäyntejä. Kirjaston käytön opetusta annettiin yhteensä 25 h ja näille tunneille osallistui noin 500 oppilasta.

Henkilöstökulujen poikkeama johtuu pääosin projektikoordinaattorin palkkaerästä. Projektikoordinaattori oli 100 % palkattu kirjaston lukuun 2½ kk ajan. Hänen palkkaansa maksettiin hankerahalla, joka näkyy kohdassa muut tuet ja avustukset.

Uuden kirjastorakennuksen vuokrat ylittivät talousarvion, mikä johtuu osittain siitä, että joulukuulle on kirjattu uuden kirjaston poistot ajanjaksolta toukokuu-joulukuu. Tämä nostaa suoraan sisäisten vuokrien määrää kirjaston kustannuspaikalla.

SIVISTYSLAUTAKUNTA
KULTTUURITOIMI

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-21	-24	0	-24	-21	4	85,47%
Toimintakate (netto)	-21	-24	0	-24	-21	4	85,31%
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	0	0	0	95,28%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	0	0	0	0	0	0	95,28%
Tehtävän kokonaiskustann.	-22	-25	0	-25	-21	4	85,31%

Vastuhenkilö

Matkailuneuvoja

Toimintaympäristö

Kulttuuritoimi tukee kunnassa kulttuuripalveluja tarjoavien yhteisöjen ja muiden kulttuuritoimijoiden toimintaa jakamalla vuosittain yleisavustuksia ja avustamalla tapahtumien järjestämisessä kohdeavustuksilla.

Kulttuuritoimi järjestää omien tapahtumiensa lisäksi yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä vuosittaisia että yksittäisiä tapahtumia.

Vuonna 2018 tapahtui merkittävä toimintakulttuurin muutos uuden kirjaston myötä. Muutoksena oli myös kulttuuritoimen työntekijän siirtyminen uuden kirjaston tiloihin osaksi yhteistä palvelutiimiä. Kunnanvirastolta kirjastoon siirtyvästä matkailun infopisteestä tuli entistä laajemmin kulttuuritapahtumien, kotiseututiedon ja kuntainfon tiedotuspiste. Uuden toimintakulttuurin myötä syntyi yhteistyössä kirjastolle uusia tapahtumia ja luentotilaisuuksia.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen yhteisen hyvinvointipalvelujen toimintasuunnitelman 2015–2018 mukaisesti kulttuuritoimen painopisteet olivat kulttuuriperintökasvatuksen esilletuominen, kolmannen sektorin huomioiminen kulttuurintuottamisessa ja kulttuuriympäristön arvostaminen.

Hyvinvointipalvelujen toimintasuunnitelmasta noussut tärkeä kehittämisalue on ollut Kulttuuriportaiden luominen varhaiskasvatus- sekä esi- ja perusopetusikäisille. Kulttuuriportaiden toteuttamisessa tullaan hyödyntämään enemmän ja monipuolisemmin paikallisia toimijoita ja kohteita, kuten Kotiseutumuseota, papilan historiaa, luontokohteita, Narvan Soittokunnan osaamista ja Laukon kartanon erilaisia historiateemoja. Kulttuuriportaati -ohjelma on lähes valmis ja otetaan käyttöön vuoden 2019 aikana.

Kulttuuritoimen toimitilojen ja työntekijän siirtyminen samaan toimintaympäristöön kirjastoon ja osaksi sen henkilökuntaa on luonut ja lisännyt yhteistyötä sekä kasvattanut kulttuuritarjonnan määrää. Erilaiset tapahtumat, näyttelyt ja luentotilaisuudet suunnitellaan yhdessä huomioiden tulevat teemat ja erityiset juhluvuodet. Kulttuuritoimi ja kirjasto toimivat nyt suunnitelmallisesti saman katon alla ja yhdessä asiakkaita monipuolisesti palvellen.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Kulttuuriportaati	Kulttuuriportaati varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetuksikäisille	Kulttuuriporrasohjelman käynnistäminen	Ei toteutunut. Ohjelman viimeistely ja käynnistäminen siirtyivät vuodelle 2019
Lasten tutustuttaminen lähi-alueensa kulttuuriympäristöön	Hyödynnetään Vesilahden matkailuoppaiden opastuspalveluita ja muita kulttuuritoimia sekä -kohteita	Järjestetään opastettu kotiseuturetki 8.luokille ja mahdollisuuksien mukaan alakouluille	Toteutui osittain. Toteutui alakoulujen osalta
Kädentaitoperinteeseen tutustuminen	Koululaiset tutustuvat paikallisiin kädentaitoihin	Toteutetaan alakoulujen 6.luokille perinneopastusta yhteistyössä Taitokeskus Vesilahden, Kotiseutumuseon ja Perinteiset kädentaidot -hankkeen kanssa	Ei toteutunut. On osa Kulttuuriportaati -ohjelmaa ja siirtyi vuodelle 2019
Kulttuuriperinnön esilletuominen	Uuteen kirjastoon tuodaan esille Vesilahden kulttuuriperinnön ilmentymiä	Uuteen kirjastoon tulee pysyvästi esille Vesilahden ryijyperinnettä ja arkeologisia löytöjä	Toteutui osittain. Kotiseutumuseon esillä Sakoisten viikinkiaikaisen kalmiston miekkakopio. Kirjaston uusi ryijytäteos kuvastaa myös Vesilahden ryijyperinnettä
Kulttuuriympäristön arvostaminen	Tuodaan esille arvokas kulttuuriympäristö uusille asukkailla, kesäasukkaille ja matkailijoille. Kulttuurikohteiden esilletuominen	Järjestetään Kirkonkylän ja Narvan raikkävelyt yhdessä Vesilahden matkailuoppaiden kanssa. Mobiiliversion rakentaminen	Toteutui osittain. Raikkävelyt järjestettiin Kirkonkylällä ja Narvassa. Mobiiliversion rakentaminen siirtyi vuodelle 2019
Tuetaan eläkeläisten kulttuurista hyvinvointia	Osallistutaan Taitokeskus Vesilahdessa käytettävän Taitopiiri-kortin kustannuksiin yli 65-vuotiaille	Kulttuuritoimi maksaa Taitopiiri-kortin kuntaosuuden 15 henkilölle yhdelle lukukaudelle	Toteutui. Kulttuuritoimi kustansi Taitopiiri-kortit
Uuden kirjaston palvelukonseptin luominen	Kartoitetaan uuden kirjaston palveluprosessit ja toimenkuvat	Kirjaston palvelutarjottimen käyttöönotto	Toteutui. Kirjaston palvelutarjotin otettiin käyttöön

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kulttuuriavustukset euroa/asukas	2,20	2,20	2,20
Muut avustukset yht. euroa/asukas	0,70	1,20	1,20

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kulttuuritoimen yleisavustuksen saaneet yhteisöt	10	10	6
Kulttuuritoimen kohdeavustuksen saaneet toimijat	10	10	7
Vuosittaiset kuntalaisille tarjottavat kulttuuritapahtumat	6	7	7

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit	0,2	0,2	0,2
- vakituiset	0,2	0,2	0,2
- määräaikaiset	0	0	0

6.1.5 TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEKNINEN HALLINTO

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	2	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-145	-131	5	-127	-125	2	98,79%
Toimintakate (netto)	-143	-131	5	-127	-125	2	98,61%
Laskennalliset kustannukset	-4	-3	0	-3	-3	0	93,23%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-4	-3	0	-3	-3	0	93,23%
Tehtävän kokonaiskustann.	-147	-135	5	-130	-128	2	98,61%

Vastuhenkilö

Kunnaninsinööri/ Kunnanrakennusmestari vs.

Toimintaympäristö

Tekninen hallinto vastaa kunnan teknisen toimen, kuten kiinteistöjen ja infrastruktuurin ylläpitoon tai rakentamiseen liittyvien palvelujen tuottamisesta ja hankkimisesta.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Toiminnan painopiste on suunnitelmakauden aikana sähköisten palveluiden kehittämisessä ja palvelurakenteen optimoinnissa toimintakulujen kasvun pysäyttämiseksi vaarantamatta kuitenkaan kunnan yhdyskuntarakennetta tai toimintakykyä. Tämä edellyttää palvelutuotannon sekä palvelutason uudelleenarviointia ja strategian jalkauttamista käytäntöön toiminnan tehostamisen ja kannattavuuden parantamiseksi.

Vuoden 2018 kehittämisalueena ovat teknisen toimen prosessien ja sähköisten palveluiden kehittämisessä sekä uusien sähköisten palveluiden käyttöönotossa.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Kustannustehokkaat palvelut	Toimintaprosessien kehittäminen ja sähköisten työkalujen parempi hyödyntäminen	€/ asukas	Asiakkaat ovat saaneet halumansa palvelut kohtuullisessa ajassa
Nopeat ja asiantuntevat palvelut	Henkilöstön osaamisen ajantasaistaminen ja palvelujen tarvearvioinnin kehittäminen	Reklamaatiot ja asiakaspalautteet	Osaan yhteydenotoista on osattu vastata jo puhelun aikana ja muutenkin tarvittava tieto on löydetty
Kiinteiden kustannusten pitäminen nykytasolla.	Sähköisten palvelujen kehittäminen ja kustannuspaikkojen optimointi sekä karsiminen	Toteutuneet tilikohtaiset kustannukset	Ostetut asiantuntijapalvelut ovat lisääntyneet osittain Tiedon ongelmien vuoksi

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Teknisen hallinnon menot / asukas	32,15	29,32	28,48

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Reklamaatiot		15	20
Teknisen palvelun palautteet		18	18
Katu- ja viheralueiden palautteet positiivinen/negatiivinen		2/16	5/20

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset		1,3	0,75
- määräaikaiset		0	0

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Teknisen hallinnon osalta kulut ovat alittuneet talousarviosta koska kunnaninsinöörin virkaa ei ole täytetty 4/12 kk vuodesta.

Sijaisia ei ole palkattu, vaan työt on jaettu paikalla olijoiden kesken.

Ylimääräinen työkuorma on rasittanut koko teknistä tointa ja vähäiset resurssit vaikeuttavat kaikkien asioiden hoitoa kohtuullisessa ajassa. Lomia on jouduttu pitämään osissa, ettei kunnan teknisen puolen toiminta lamaannu.

Syyskuussa 2018 valitun kunnaninsinöörin perehdyttäminen ja auttaminen hänen töidensä suoriutumisesta on vienyt paljon muiden aikaa.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

KIINTEISTÖTOIMI

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	2 273	2 453	-90	2 363	2 486	123	105,2%
Valmistus omaan käyttöön	18	0	0	0	17	17	
Toimintakulut	-1 353	-1 435	22	-1 413	-1 528	-115	108,12%
Toimintakate (netto)	939	1 018	-68	949	975	25	102,66%
Laskennalliset kustannukset	-1 085	-1 045	0	-1 045	-1 051	5	100,52%
Poistot ja arvonalentumiset	-1 085	-1 022	0	-1 022	-1 051	29	102,83%
Muut laskennalliset kust	0	-24	0	-24	0	-24	
Tehtävän kokonaiskustann.	-146	-27	-68	-96	-76	20	105,08%

Vastuhenkilö

Kunnaninsinööri / kunnanrakennusmestari vs.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Kiinteistötoimi huolehtii kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpidosta, peruskorjauksesta ja teknisestä kunnossapidosta. Tehtäväkenttään kuuluu myös liikuntapaikkojen ja leikkikenttien hoito sekä niiden turvallisen käytön mahdollistaminen.

Painopistealueena on kiinteistöjen energiatehokkuuden kehittäminen sekä kiinteistönhoidon kehittäminen ennakkoivaksi kunnossapidoksi kehittämällä talotekniikka-automaatiota sekä puuttamalla epäkohtiin heti, jotteivat viat pääse laajenemaan ja aiheuttamaan haittaa toiminalle, terveysriskiä käyttäjille tai ylimääräisiä kustannuksia. Ammattimiesten työnkuvat määritellään ja töiden jakautuminen sekä kohdentaminen optimoidaan, jotta kustannusseuranta tarkentuu.

Kehittämiskohteina ovat kunnan omistamien kiinteistöjen energiatehokkuutta parantavat toimenpiteet, kuten talotekniikka-automaation sekä lämmitysjärjestelmien hallinta. Ammattimiesten osalta kehittämiskohteita ovat; osaamisen tason kartoittaminen ja kehittämisen, työtehtävissä käytetyn ajan optimoiminen, töiden priorisointi sekä palvelutason arviointimahdollisuudet ja kriteerit.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Ennakkohuoltojen lisääminen	Tehdään laitevalmistajien huoltokirjan mukaiset huollot ja määrävälein tehtävät IV-puhdistukset	Kunnossapitokustannukset	IV suodattimien vaihdot ja laitehälytysten seuranta tehdään omana työnä.
Kiinteistöhuollon toiminnan tehostaminen	Arvioidaan kiinteistöjen huoltokustannukset ja käytetään kilpailutettuja sopimuskumppaneita	Omaa työtä 30% / ostettu palvelu 70%	Vikailmoitukset käydään tarkastamassa/ kuittaamassa. Laitahuollot teetetään ulkopuolisilla urakoitsijoilla.
Henkilöstön toimenkuvien uudelleen arviointi	Kehityskeskustelujen yhteydessä arvioidaan toimenkuvat ja määritellään työtehtäviin käytetty aika	Oma työ / ostettu palvelu	Toimenkuvat on vielä arvioitava uudestaan ja työhön käytetty aika saatava paremmin seurantaan.
Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen	Tilatyöryhmä arvioi kiinteistöjen energiatehokkuutta lisäävät toimenpiteet	Kulutus / aiempien vuosien keskiarvo	Energiatehokkuutta on parannettu tasapainottamalla lämmitysjärjestelmiä ja seuraamalla lämpötiloja.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Lämmityskustannukset (€/ m ³)	1,94	5,00	5,50
Sähkön kulutus (€/ m ³)	2,35	6,90	7,25
Veden kulutus (€/ m ²)	0,84	0,35	0,35

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Tyhjien kiinteistöjen osuus (m ²)		34,70	23,00

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	6,2	6,2	6,2
- määräaikaiset			

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Palotarkastuksilla havaitut puutteet, kuten sähkölaitteiden 10 v. turvatarkastukset ja väestösuojien tarkastukset ovat lisänneet asiantuntijapalveluiden ostoja. Taloautomaation vaatimat laitekorjaukset ja huollot on teetetty huoltosopimusten mukaisesti.

Ilmanvaihtokanavien määräaikaiset puhdistukset ovat jääneet tekemättä osassa kiinteistöjä ja niiden tekeminen useassa kiinteistössä saman vuoden aikana näkyy rakennusten kunnossapidon kustannuksissa.

Alueiden kunnossapidon kuluja nostavat maavallien istutukset, kirjaston pihan työt ja pohjatyöt vuoden 2019 istutuksille.

Lämmityskulut kiinteistöillä ovat nousseet 10 % vuodesta 2017 ja ovat 7 % yli seuranta-ajan keskiarvon. Kustannusten nousu johtuu sekä energian hinnan noususta, että energian tarpeen kasvusta.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

LIIKENNEVÄYLÄT JA YLEISET ALUEET

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	82	79	0	79	87	8	110,03%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-192	-198	-5	-203	-315	-112	155,3%
Toimintakate (netto)	-110	-119	-5	-124	-229	-104	184,06%
Laskennalliset kustannukset	-248	-273	0	-273	-224	-49	82,09%
Poistot ja arvonalentumiset	-245	-271	0	-271	-224	-47	82,68%
Muut laskennalliset kust	-3	-2	0	-2	0	-2	
Tehtävän kokonaiskustann.	-358	-392	-5	-397	-453	-55	114,52%

Vastuuhenkilö

Kunnaninsinööri / kunnanrakennusmestari vs.

Toimintaympäristö

Vastuualueen hoitaminen edellyttää jatkuvaa yhteistyötä kuntalaisten kanssa. Kuntalaisten palautteiden huomioiminen sekä oma tarkastustoiminta ja riskienarviointi ovat olennainen osa yleisen viihtyvyyden ja turvallisuuden ylläpitämisessä.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Painopistealueena vuodelle 2018 on koulujen ja päiväkotien ympäristön kevyen liikenteen suunnittelu sekä olemassa olevien ja puutteellisten taajamien kevyenliikenteen väylien jatkosuunnittelu ja toteutus ja kunnan hoitamien kaavateiden ja yleisten alueiden turvallisuus.

Kaavoituksen valmistuttua on tavoitteena rakentaa nopeasti alueelle tieverkosto valaistuksineen. Päälystystyöt tehdään, kun alue on pääosin rakennettu. Hoitotyöt teetetään ulkopuolisilla urakoitsijoilla koska kunnalla ei ole tähän riittävää kalustoa. Kevyen liikenteen turvallinen liikkuminen huomioidaan käyttötarpeen mukaan kaavoitusta tehtäessä.

Oikea-aikaisilla ja kohdennetuilla investoinneilla voidaan tehostaa katujen riittävää ja turvallista valaistusta. Tieverkon ja yleisten alueiden säännöllisillä tarkastuksilla sekä ennakoivalla puuttumisella voidaan huolto- ja korjaustoimenpiteet kohdentaa yleisen turvallisuuden ja viihtyvyyden varmistamisen kannalta riittävän ajoissa.

Leikkikenttien osalta tarkistetaan niiden tarpeellisuus alueellisen kehityksen perusteella. Leikkikenttien määrä tulee rajoittaa taloudellisia ja toiminnallisia resursseja vastaaviksi.

Viher- ja muiden yleisten alueiden siistin yleisnäkymän varmistaminen sekä huollon ja ylläpidon määrä on mitoitettava käyttöastetta vastaavaksi.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Turvallinen liikkuminen kunnan hoitamilla liikenneväylillä	Turvallisen liikkumisen suunnitelman tekeminen	Suunnitelman toimenpiteet	Syksyllä on tehostettu auausta ja liukkaudentorjuntaa kirkonkylällä
Kevyen liikenteen turvallisen liikkumisen tehostaminen	Kävelyn ja pyöräilyn suunnitelman tekeminen	Suunnitelmassa olevat toimenpiteet	Valaistusta on parannettu. Pyöräkatos on hankittu liittymäpysäköintialueelle
Palveluiden ostojen kilpailutusten tehostaminen	Hankintojen tarkka määrittely ja kustannustehokkuus	€/ asukas	On käytetty puitesopimus-kumppaneita.
Yleisten alueiden siisteys	Arvioidaan eri alueiden käyttöaste / hoitotarve	Asiakaspalautteet / reklamaatiot	Keskeisille paikoille on kesäksi vuokrattu Bajamajat huoltoineen.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Tievalaistus: Kustannukset €/ asukas	8,57	7,62	11,4
Leikkikentät: Kustannukset €/ asukas	0,95	1,89	0,75
Rakennuskaavatiet: Kustannukset €/ asukas	13,16		26,71
Viheralueet: Kustannukset €/ asukas	19,40	13,65	27,53

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Asiakaspalautteet suhteessa muihin teknisen toimen palautteisiin		50 %	60 %

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	1	1	1
- määräaikaiset	1	1	1

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Peiponpellon päiväkodin takaa avattiin päiväkodin pihaan päättynyt kevyenliikenteen väylä. Aitaa siirtämällä päiväkodin pääsee ohittamaan koulun ja uuden kirjaston välisellä vaihtoehtoisella reitillä.

Kevyenliikenteenväylillä turvallista liikkumista parannettiin valaistuksen lisäämisellä yhtenäiskoulun, peiponpellon ja uuden kirjaston ympäristössä sekä pihossa.

Kevyenliikenteenväylän viereiset pusikot terveyskeskukselta Tapolantielle poistettiin ja samalla avattiin hulevesiverkoston avo-ojaa, jotta saataisiin tierunkoa kuivemmaksi

Uusia kaavateitä rakennettaessa asennettiin samalla tievalaistus ja se kaapeloitiin tien runkorakenteisiin yhdessä kuituvalmiuden kanssa. Näin vähennetään teiden auki kaivamisen tarvetta ja tiet voidaan asfaltoida nopeammin.

TEKNINEN LAUTAKUNTA
VESI- JA VIEMÄRILAITOS

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	782	582	150	732	836	105	114,33%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-496	-417	-42	-459	-527	-69	115,0%
Toimintakate (netto)	286	165	108	273	309	36	113,2%
Laskennalliset kustannukset	-218	-264	0	-264	-211	-54	79,75%
Poistot ja arvonalentumiset	-210	-258	0	-258	-211	-47	81,66%
Muut laskennalliset kust	-8	-6	0	-6	0	-6	
Tehtävän kokonaiskustann.	68	-100	108	8	98	90	669,2%

Vastuhenkilö

Kunnanrakennusmestari

Toimintaympäristö

Teknisen toimen tehtävänä on vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueella turvata asiakkaille laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden määrällinen saatavuus sekä huolehtia viemäriveresien pois johtamisesta ja käsittelystä huomioiden ympäristönsuojelulliset tavoitteet.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Painopisteenä on kehittää yhteistyötä joko alueellisesti tai seudullisesti, jotta voidaan turvata verkostojen toimivuus kustannustehokkaasti. Kehittämisalueina ovat verkostojen vanhimmat osat, toimintavarmuuden turvaamiseksi.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Turvata puhdas ja hyvälaatuinen vesi kuntalaisille.	Kehittää seudullista yhteistyötä ja varmistaa oma osaava henkilöstö	asiakaspalautteet	Vesi on ollut tutkitusti hyvälaatuista koko vuoden ajan kaikille käyttäjille
Varmistaa verkostojen kustannustehokas toiminta	Kaukovalvonnan ja ennakkoivien huoltotoimien tehostaminen	tuotot €/ asukas	Kaukovalvontaverkkoa on rakennettu syksystä 2018 alkaen
Laitosten valmiuksien ja varasuunnitelmien toiminnan varmistaminen	Seudullisen yhteistyön tehostaminen ja päivystyshenkilöstön turvaaminen	asiakaspalautteet	Kaustalan alavesisäiliötä on kunnostettu. Yhteistyöstä Lempäälän veden kanssa on tehty sopimus
Kunnan omien kiinteistöjen vedenkulutuksen pienentäminen	Tehostaa kiinteistöjen käyttöastetta	Kulutus m ² kohti / kiinteistöjen käyttöaste	Huolloilla on löydetty vuotavia vesipisteitä.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Vesimaksutuotot €/ käyttäjiä (arviolta 2250 hlö)		61,44	166,43
Jätevesimaksutuotot €/ käyttäjä		66,43	199,49
Vesimaksutuotot / tuotantokustannukset (kannattavuuden raja-arvo = 1)	1,55	1,08	1,88
Jätevesimaksutuotot / tuotantokustannukset (kannattavuuden raja-arvo = 1)	1,03	0,69	1,56

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Uusia vesiliittyjiä		+1%	9 kpl
Uusia viemäri liittymiä			7 kpl

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	0,75	0,75	0,75
- määräaikaiset			0,50

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Puhtaan veden kulutus on lisääntynyt tarkkailujaksolla, myös maksutulot ovat lisääntyneet. Vesilaitoksen kuluja on lisännyt automaation rakentaminen pumppaamojen kaukovalvontaan. Jätevesiverkostojen puhdistukset ja painevaukset ovat lisääntyneet. Viemärikaivoja ja -putkistoa on jouduttu kuvaamaan ja korjaamaan.

2018 on teetetty vesijohtoverkoston sulkuventtiilien ja tarkastuskaivojen paikkatietopäivitys.

Viemäriverkostoon on teetetty vuotovesitutkimus, jonka tuloksien perusteella voidaan suunnitella korjaustarpeiden kiireellisyys.

TEKNINEN LAUTAKUNTA
PALO- JA PELASTUSTOIMI

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-320	-311	8	-303	-308	-5	101,61%
Toimintakate (netto)	-320	-311	8	-303	-308	-5	101,61%
Laskennalliset kustannukset	-5	-4	0	-4	0	-4	
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-5	-4	0	-4	0	-4	
Tehtävän kokonaiskustann.	-325	-315	8	-307	-308	-1	101,61%

Vastuhenkilö

Kunnaninsinööri

Toimintaympäristö

Palo- ja pelastustoimen hoitavat Pirkanmaan pelastuslaitos sekä paikalliset Vesilahden VPK sekä Länsi- Vesilahden VPK.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Toiminnan painopisteenä on turvata sairaankuljetukset sekä varmistaa kiinteistöjen paloturvallisuus. Kehittämisalueina on varmistaa palotarkastuksissa määrättyjen toimenpiteiden toteutus annetussa ajassa kunnan omien kiinteistöjen osalta.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Ensivasteen varmistaminen sairaankuljetuksissa.	Varmistetaan riittävä sairaankuljetuskalusto oikeilla paikoilla.	Vasteaika 2 miestä 5min+ 2 miestä lisää 10 min	Palotarkastuksilla havaitut puutteet kunnan kiinteistöissä on korjattu määräajassa.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kustannukset / asukas	71,77	71,12	68,05

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset		0	0
- määräaikaiset		0	0

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Toiminta on ollut hyvin suunnitellun mukaista ja toteutunut arvioidusti.

6.1.6 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

RAKENNUSVALVONTA

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	72	86	5	91	89	-2	97,62%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-114	-120	0	-120	-120	0	99,99%
Toimintakate (netto)	-42	-34	5	-29	-31	-2	107,41%
Laskennalliset kustannukset	-3	-3	0	-3	-4	0	106,8%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-3	-3	0	-3	-4	0	106,8%
Tehtävän kokonaiskustann.	-45	-37	5	-32	-35	-2	107,41%

Vastuhenkilö

Rakennustarkastaja

Toimintaympäristö

Rakennusvalvonta toimi hallinnonalansa lainsäädännön edellyttämänä lupaviranomaisena. Rakennusvalvonnan päätehtäviä olivat kunnalle säädetty lakisääteiset viranomaistehtävät eli lainsäädännön (lait, asetukset, määräykset) valvominen ja niiden muutosten toimeenpano.

Rakennusvalvonnan tehtävänä oli suorittaa Maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämää rakentamisen neuvontaa yleisen edun kannalta, valvontaa ja lupapalveluita. Rakennusvalvonta osaltaan varmisti, että lakisääteisen rakentamisen vastuuhenkilöt huolehtivat hyvästä rakentamistavasta, terveellisestä, turvallisesta ja kestävästä rakentamisesta sekä viihtyisästä kuntakuvasta. Rakennus- ja ympäristölautakunta toimi kunnassa maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana rakennusvalvontaviranomaisena ja maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Lautakunnan alaisena toimi rakennustarkastaja, teknisen toimen kanssa yhteinen palvelusihteeri, katselmuksista vastaava kunnanrakennusmestari sekä ympäristöpäällikkö ja ympäristötarkastajat. Heille säädettyistä tehtävistä ja päätösvallasta on määrätty kunnan hallintosäännössä. Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun viranhaltijat hoitivat Vesilahden kunnan ympäristönsuojelun viranhaltijatehtävät sopimusperusteisesti.

Rakennus- ja ympäristölautakunta kokoontui 10 kertaa, joissa käsiteltyjä pykäläiä oli yhteensä 95. Toimieliin siirtyi sähköiseen työskentelyyn käyttäen kunnan hankkimaa päätelaitetta. Käsitellyt asiat olivat mm. poikkeamispäätökset, suunnittelutarveratkaisut, erilaisten lausuntojen antaminen mm. kaavoitukselle ja oikeusasteille, rakennetun ympäristön valvominen, viranhaltijan päätöksistä tehtyjen oikaisuvaatimusten käsittely, liikennemerkkien asettaminen yksityisteille, tieavustuksien käsittely sekä muut hallintosäännössä ko. lautakunnalle määrättyt asiat. Ympäristökatselmus suoritettiin toukokuun alussa MRL:n mukaisesti rakennetun ympäristön valvontatoimenpiteenä, esille tulleisiin epäkohtiin puututtiin.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

Rakennusvalvonnan toimintaympäristön ylläpitäminen on jatkuvaa toimintaa; lakien, asetusten ja määräyksien muutokset ja päivitykset, taksojen ajantasaistaminen, kouluttautuminen esim. suunnittelu- ja työnjohdottehtävien pätevyudet, paloturvallisuus, ohjelmistokoulutukset, ohjelmien päivitys ja ajantasaistaminen ja käsittelyaikaisten seuraaminen, kotisivuilla olevien tietojen päivittäminen ja lisääminen, lomakkeiden ja tarkastusasiakirjojen päivittäminen, rakennus- ja huoneistotietojen välittäminen väestötietojärjestelmään ja

kaavojen toteutumisen valvonta. Seutuyhteistyötä muiden Tampereen kaupunkiseudun rakennusvalvontojen kanssa tehtiin tiiviisti rakentamisen edistämiseksi, jotta kunnissa olisi samansuuntaiset toiminnot ja periaatteet nopeuttaen päätöksentekoa, hyvän ympäristön syntymistä ja tasapuolista hakijoiden kohtelua. Taksan vuotuinen korotus tuli voimaan 1.4.2018. Osoitekartan päivitys toteutettiin ja pieni määrä karttoja tilattiin.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Rakennuslupahakemusten tehokas ja nopea käsittely	Käsitellä ja ratkaista rakennuslupahakemukset kahden viikon kuluessa (pariton viikko) siitä, kun hakemusasiakirjat ovat <u>täydelliset ja tarvittavat lausunnot on saatu</u>	Seurataan käsittelyaikoja	Toteutui, käsittelyaika keskimäärin 11 vrk.
Suoritetaan rakennustyön aikaiset katselmukset joustavasti rakennustyön edistymisen mukaan	Katselmukset suoritetaan 1-3 päivän kuluessa ajanvarauksesta paitsi käyttöönotto- ja loppukatselmukset 1 viikon kuluessa ajanvarauksesta	Seurataan katselmusaikoja	Toteutui; katselmukset tehtiin suunnitelman mukaisesti, paitsi osa sijaintikatselmuksista.
Määritellään kaikille rakennetuille kiinteistöille tarkat osoitteet.	Uusille rakennuksille määritellään osoitteet rakennuslupakäsittelyssä ja vanhojen kiinteistöjen osoitteet korjataan tarpeellisilta osin välittömästi asian tultua esille	Osoiterekisterin ajantasaisuus	Uusien osalta toteutui. Olemassa olevien osalta osoiterekisteri päivittyi.
Suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamisten tasapuolinen käsittely	Panostetaan maanomistajien tasapuolisuuden toteutumiseen mm. kantatilatarkastelun kautta	Lupapäätösten ratkaisut	Kantatilatarkastelu tehtiin kaikkiin. Tarvittavat lausunnot pyydettiin kaikkiin hakemuksiin.
Rakennusjärjestyksen päivitystyö	Seudullisen rakennusjärjestysmallin hyväksyminen	Seutukunnan yhtenäisyyden lisääminen	Rakennusjärjestyksen OAS ja luonnos hyväksyttiin nähtäville.
Sähköiseen arkistointiin siirtyminen (Lupapiste.fi)	Aloitetaan paperiarkistoitujen lupien digitointi sähköiseen arkistomuotoon 2017 taaksepäin (n.500 lupaa)	Arkistoitujen lupapäätösten määrä	Ei toteutunut lainkaan. Resursseja ei ollut.
Sähköisen toimintamallin käytön (Lupapiste.fi) tehostaminen	Rakennusvalvonnan asioinnin sujuvoittaminen ja palvelun tehostaminen ja sen laadun parantaminen	Asiakastyytyväisyys	Hakemukset pääosin Lupapiste-palvelun kautta, sähköisyys ei täysin lisää asiakastyytyvyyttä. Paperihakemusten mahdollisuus on hyvä vielä olla olemassa.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Rakennusvalvonnan menot/asukas	9 €/ as	7 €/ as	7 €/ as

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Rakennusluvut	129	140	134
Jatkoaikapäätökset	12	20	23
Toimenpideilmoitukset	40	60	38
Suoritettut katselmukset	260	400	262
Suunnittelutarveratkaisut	1	6	3
Poikkeamispäätökset	5	6	7
Lausunnot	13	15	12

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	1,3	1,3	1,3
- määräaikaiset	-	-	-

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Rakennusvalvonnan toiminta ja tavoitteet on toteutettu talousarvion mukaisesti. Sähköiseen arkistointiin siirtyminen (Lupapisteen arkistointijärjestelmä) oli suunniteltu aloitettavaksi 2018, jotta saadaan paperiarkistoidut luvat digitoitua sähköiseen arkistomuotoon vuodesta 2017 taaksepäin (n.500 lupaa/vuosi). Resurssisyistä tämä ei toteutunut. Kuntanet rakennusvalvontaohjelma päivitettiin loppuvuodesta selainpohjaiseen Kuntanet7-ohjelmaan ohjelmistotoimittajasta johtuen. Talousarviossa ei ole varauduttu näin suureen ohjelmamuutokseen, josta aiheutui ICT-kuluja arvioitua enemmän.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA
YKSITYISTIET

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-74	-83	-2	-84	-82	2	97,27%
Toimintakate (netto)	-74	-83	-2	-84	-82	2	97,27%
Laskennalliset kustannukset	-1	-1	0	-1	-1	0	101,35%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-1	-1	0	-1	-1	0	101,35%
Tehtävän kokonaiskustann.	-76	-84	-2	-85	-83	2	97,27%

Vastuhenkilö

Rakennustarkastaja

Toimintaympäristö

Rakennus- ja ympäristölautakunta hoiti yksityistielaisissa tielautakunnalle määrättyjä tehtäviä. Yksityistieasioiden käsittelemiseksi lautakunta on valinnut keskuudestaan kolmijäsenisen Tiejäoksen, jonka esittelijänä toimi rakennustarkastaja.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisalueet

2017 aikana vireille tuli kolme tiejäoksen hakemusta; yksi tiekunnan perustaminen, yksi tien osan liittämisen olemassa olevaan tiekuntaan ja yksi valitusasia. Valmisteleva kokous pidettiin 2017 ja varsinaisten tietöimitukset pidettiin 2018.

Kunnossapitoavustusten ja peruskorjausavustusten jakoperusteina on käytetty ohjeistusta "Perusteet ja periaatteet yksityistieavustusten jakamisesta Vesilahden kunnassa". Tiekuuntien tulee hakea joka neljäs vuosi avustusta sekä toimittaa tilinpäätöstiedot (2018 hakuvuosi).

Kunnossapitoavustukset jaettiin tiekunnille avustusta hakeneiden ja siihen oikeutettujen kesken jakoperusteiden mukaisesti (103 tiekuntaa). Avustussumma jakaantui 172 kilometrin kesken ja oli keskimäärin 444 €/km.

Jokioistentien yksityistielle myönnettiin peruskorjausavustusta 3685 € tien kantavuuden parantamiseen ja kuivatukseen 15 % ELY-keskuksen hyväksymästä kustannusarviosta.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Yksityisteiden kunnan seuranta ja ongelmien ennalta ehkäisy	Yksityisteiden hallinnon ohjaaminen ja neuvonta (kunnan kotisivut)	Teiden kunnan seuraaminen	Kunnan kotisivuja on päivitetty ja tarpeellista tietoa lisätty.
Yksityisteiden kunnossapidon avustaminen	Kunnossapitoavustusten myöntäminen valtuuston hyväksymien perusteiden ja periaatteiden mukaisesti	Avustusten myöntäminen kriteeritaulukon mukaisesti	Toteutui, avustuskriteerit tarkastettiin. Koko avustussumma jaettiin.
Yksityisteiden peruskorjaushankkeiden avustaminen	Peruskorjausavustusten myöntäminen valtuuston hyväksymien perusteiden ja periaatteiden mukaisesti	Avustusten myöntäminen hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti	Toteutui, avustuskriteerit tarkastettiin. Yksi hanke sai avustusta.
Yksityisteiden painorajoitusten ja liikennemerkkien ajantasaisuus	Käsittely lautakunnassa	Käsitellyt asiat	Toteutui; lautakuntakäsittely, liikennemerkkitiedot päivitetty ko. organisaatioihin
Käsitellään tiejaoston toimivaltaan kuuluvat tietoisuudet tavoiteajan kuluessa valmistelua tehostamalla	Käsitellään tiejaoksen toimivaltaan kuuluvat toimitukset 6-8 kuukauden kuluessa hakemuksesta sekä kiinteistötietojärjestelmän hyödyntäminen	Seurataan käsittelyaikoja	Toteutui määritellyn seurantaajan puitteissa. 3 tietoisuudesta pidettiin.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Yksityisteiden menot/asukas	17 €/ as	19 €/ as	19 €/ as

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Kunnossapitoavustusta saavat tiekunnat	104	106	103
Peruskorjausavustusta saavat tiekunnat	1	2	1
Yksityistielain mukaiset toimitukset	1	2	3

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	0,2	0,2	0,2
- määräaikaiset	0	0	0

Keinot ja panostukset

Yksityisteiden hallintoon osallistuvilla on lähetetty tietoa oikeasta tienhoidosta (kerätty toimijoiden sähköpostiosoitteita). Kunnan kotisivujen yksityistieosiota on päivitetty ajankohtaisilla asioilla ja hyödyllisillä linkeillä. Tie kuntien yhteys henkilöitä on opastettu kysymysten tultua esille henkilökohtaisella neuvonnalla. Vesilahden kunta on Tieyhdistyksen jäsen, joten se saa yksityistielakiin liittyvää neuvontaa tämän kautta.

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Kaikki avustukset on myönnetty jakoperusteiden ja talousarvion mukaisesti.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

YMPÄRISTÖNSUOJELU

1000 €	TP 2017	TA 2018	TA-muut.	TA yht.	Tot 2018	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	9	7	0	7	8	1	117,28%
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-53	-57	1	-56	-51	4	92,07%
Toimintakate (netto)	-45	-50	1	-49	-43	6	88,45%
Laskennalliset kustannukset	-1	-1	0	-1	-1	0	93,24%
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust	-1	-1	0	-1	-1	0	93,24%
Tehtävän kokonaiskustann.	-45	-50	1	-49	-44	6	88,45%

Vastuhenkilö

Ympäristöpäällikkö

Toimintaympäristö

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ja lisäksi lautakunta hoitaa muita sille hallintosäännössä määrättyjä lupa- ja viranomaistehtäviä. Ympäristönsuojelun viranhaltija-tehtäviä hoitavat sopimusperusteisesti Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun viranhaltijat.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämisaalueet

Ympäristönsuojelun tehtävät painottuvat lupa- ja muihin viranomaistehtäviin. Ympäristönsuojelun muita kehittämiskohteita suunnitelmakaudella olivat ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen ja siihen liittyvä seudullinen yhteistyö, kunnan kestävän kehityksen työ, valmistelu kohti hiilineutraalia kuntaa (HINKU), vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella olevien liittymättömien kiinteistöjen valvonta sekä vesistöjen tarkkailu ja hulevesien tulvariskien arviointi.

Kestävän kehityksen edistämiseen liittyen järjestettiin tai osallistuttiin erillisiin kampanjoihin vuoden aikana. Vesilahden vuosittaisia siivoustalkoita vietettiin toukokuussa 2018. Järjestettiin tavaranvaihtopäivä, jossa oli tarjolla myös jätevesineuvontaa. Sosiaalista ja ekologista kestävyyttä edistettiin tekemällä yhteistyötä Kotouttavaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hankkeen kanssa jättipalsamin kitkentätalkoiden merkeissä. Vesilahden kunta on päättänyt 17.12.2018 ryhtyä ns. HINKU-kuntien verkostoon (hiilineutraali kunta) ja sitoutua HINKU-kriteereihin.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2018	Arviointikriteeri (mittari)	Toteutuminen 2018
Turvataan kestävästi kehittyvä, terveellinen, viihtyisä sekä luontosuhteitaan monimuotoinen luonnonympäristö toteuttamalla pitkän aikavälin ympäristönsuojelun edistämissuunnitelmaa.	Toteutetaan ympäristönsuojelun edistämissuunnitelman mukaisia toimia.	Ympäristönsuojelun edistämissuunnitelman mukaisesti toteutunut projekti.	Vesilahden kunta liittyi HINKU-foorumiin. Kirkonkylän hulevesijärjestelmää kunnostettiin mm. Tuonenojalla ja laadittiin hulevesitulvariski arviointi. Melumittauksia toteutettiin Jyskän alueella. Osallistuttiin seudun ilmastostrategian ja Pirkanmaan jätehuoltostrategian laatimiseen.
Lupien käsittely on sujuvaa ja joutuisaa.	Ympäristö- ja maa-ainesluvut käsitellään lautakunnassa kolmen kuukauden kuluessa siitä kun hakemusasiakirjat ovat täydelliset.	Seurataan käsittelyaikoja.	Ympäristöluvan käsittelyaika oli 1,5 kk siitä, kun hakemusasiakirjat olivat täydennetty.

Edistetään yhteisöjen kestävä kehityksen mu- kaista työtä.	Avustetaan rahallisesti yhteisö- jen omatoimisia ympäristönhoi- tohankkeita.	Seurataan avustushakemus- ten ja toteutuneiden hankkei- den määrää.	Hakemuksia tuli neljä ja hank- keista kolmelle myönnettiin omatoimirahaa.
Edistetään kuntaorgani- saation kestävä kehityk- sen työtä.	Kannustetaan ja tuetaan tek- nistä toimea kunnan kiinteistö- jen energiatehokkuuteen täh- täävissä toimissa sekä järjeste- tään kestävä kehityksen ta- pahtumia.	Seurataan toteutuneita ta- pahtumien ja Tehdyt toimen- piteet.	Kestävään kehitykseen liittyviä kampanjoita oli kolme ja ko- kouksia pidettiin kaksi. Keke- työryhmä jätti kunnanhallituk- selle aloitteen ruokahävikin vä- hentämisestä kunnan toimipis- teillä.
Tehostetaan vesihuolto- laitoksen toiminta-alu- eella olevien liittymättö- mien kiinteistöjen valvon- taa yhteistyössä vesi- huoltolaitoksen kanssa.	Selvitetään liittymättömät kiin- teistöt sekä liittymismahdolli- suudet yksi alue kerrallaan.	Kehotuskirjeiden määrä.	Vuonna 2018 käsiteltiin vielä Koskenkylän alueen vapautus- hakemuksia (10 kpl) eikä uusia alueita kartoitettu tai kehoitus- kirjeitä lähetetty.
Ajantasaiset ja selkeät ympäristönsuojelumää- räykset, jotka auttavat te- hostamaan ympäristön- suojelutyötä paikalliset olosuhteet huomioiden.	Päivitetään ympäristönsuojelu- määräykset yhteistyössä Tam- peren seudun kuntien kanssa.	Ajantasaiset kunnanvaltuus- ton hyväksymät ympäristön- suojelumääräykset.	Ympäristönsuojelumääräyksiä on valmisteltu yhteistyössä Tampereen seudun kuntien kanssa ja määräykset ovat ol- leet luonnosversiona rakennus- järjestystyöryhmän kommentoi- tavana.

Tunnusluvut

Taloudellisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Ympäristönsuojelun menot/asukas	10 €	11 €	10 €

Toiminnallisuus	TP2017	TA2018	TP2018
Lausunnot rakennus- ja toimenpidelupahakemuksiin	43	45	37
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätösten määrä vuodessa	1	1	1
Rekisteroitävien toimintojen (jätelaki ja ympäristönsuojelulaki) käsittelyn lukumäärä	2	1	1
Ympäristölupa- ja rekisteröintilaitosten sekä maa-ainesten ottoalueiden valvontakäyntien määrä	5	7	5

Henkilöstö	TP2017	TA2018	TP2018
Vakanssit			
- vakituiset	0,7	0,7	0,7
- määräaikaiset	0	0	0

Keskeiset määräraha- ja tavoitepoikkeamat sekä niiden syyt

Rakennusjärjestyksen päivittämisen työryhmässä päätettiin ajoittaa ympäristönsuojelumääräysten päivittämisen kuulemis- ja päätöksentekoprosessi yhteen rakennusjärjestyksen prosessin kanssa.

6.2 TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteutuma	Poikkeama
	€	€	€	€	€
Toimintatulot					
Myyntituotot	2 808 541	21 800	2 830 341	2 786 115,13	-44 225,87
Maksutuotot	536 900	5 000	541 900	548 908,65	7 008,65
Tuet ja avustukset	251 600	152 500	404 100	401 677,43	-2 422,57
Muut toimintatulot	2 359 960	-129 425	2 230 535	2 325 252,15	94 717,15
Valmistus omaan käyttöön					
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	17 188,27	17 188,27
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-8 197 574	-13 970	-8 211 544	-8 006 604,02	204 939,98
Palvelujen ostot	-18 106 105	-476 030	-18 582 135	-18 228 633,11	353 501,89
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 314 830	11 630	-1 303 200	-1 378 005,61	-74 805,61
Avustukset	-626 700	-111 800	-738 500	-619 969,92	118 530,08
Muut toimintamenot	-1 757 015	2 050	-1 754 965	-1 870 372,91	-115 407,91
Toimintakate	-24 045 223	-538 245	-24 583 468	-24 024 443,94	559 024,06
Verotulot	16 795 000	-270 000	16 525 000	16 233 381,20	-291 618,80
Valtionosuudet	7 452 313	102 192	7 554 505	7 554 503,00	-2,00
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	0	0	0	4 630,69	4 630,69
Muut rahoitustulot	29 600	101 850	131 450	135 986,99	4 536,99
Korkomenot	-130 100	35 000	-95 100	-40 479,93	54 620,07
Muut rahoitusmenot	-500	0	-500	-1 194,86	-694,86
Vuosikate	101 090	-569 203	-468 113	-137 616,85	330 496,15
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 584 100	0	-1 584 100	-1 532 496,07	51 603,93
Arvonalentumiset	0	0	0	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-1 483 010	-569 203	-2 052 213	-1 670 112,92	382 100,08
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	39 100	0	39 100	39 122,20	22,20
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 443 910	-569 203	-2 013 113	-1 630 990,72	382 122,28

Verotulojen erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	16 795 000	-270 000	16 525 000	16 233 380,00	-291 620,00
Kunnan tulovero	15 000 000	-270 000	14 730 000	14 492 881,00	-237 119,00
Kiinteistövero	1 245 000	0	1 245 000	1 234 731,00	-10 269,00
Osuus yhteisöveron tuotosta	550 000	0	550 000	505 768,00	-44 232,00

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj. euroa	Muutos
2010	20,50 %	58,62	5,2 %
2011	20,50 %	61,95	5,7 %
2012	20,50 %	64,91	4,8 %
2013	20,50 %	68,44	5,4 %
2014	21,50 %	70,16	2,5 %
2015	21,50 %	72,00	2,6 %
2016	21,50 %	73,81	2,5 %
2017	21,50 %	72,67	-1,5 %
2018	21,50 %		

	Yleinen kiinteistöveroprosentti	Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	Rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentti
2010	0,70 %	0,35 %	0,90 %	
2011	0,70 %	0,35 %	0,90 %	
2012	0,80 %	0,45 %	1,00 %	
2013	0,80 %	0,45 %	1,00 %	
2014	1,00 %	0,55 %	1,15 %	2,00 %
2015	1,00 %	0,55 %	1,15 %	2,00 %
2016	1,00 %	0,55 %	1,15 %	2,00 %
2017	1,20 %	0,55 %	1,30 %	2,00 %
2018	1,20 %	0,55 %	1,30 %	2,00 %

Valtionosuuksien erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	7 452 313	102 192	7 554 505	7 554 503,00	-2,00
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	8 364 578	84 105	8 448 683	8 448 683,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-912 265	18 087	-894 178	-894 180,00	-2,00

6.3 INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käy- tetty 31.12.
Lempäälän jäteveden puhdistamon saneeraus								
Menot	-586 000	-398 180,09	-10 000	0	-10 000	0,00	10 000,00	-398 180,09
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-586 000	-398 180,09	-10 000	0	-10 000	0,00	10 000,00	-398 180,09
Vesihuollon paikallisa- tomaation uudistaminen								
Menot	-85 000	0,00	-45 000	0	-45 000	-45 000,00	0,00	-45 000,00
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-85 000	0,00	-45 000	0	-45 000	-45 000,00	0,00	-45 000,00
Mt 301 Keihonen-Kilpala parantaminen								
Menot	-380 000	0,00	-200 000	200 000	0	0,00	0,00	0,00
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-380 000	0,00	-200 000	200 000	0	0,00	0,00	0,00
Narvan monitoimitalon maalaukset								
Menot	-25 000	0,00	-25 000	25 000	0	0,00	0,00	0,00
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-25 000	0,00	-25 000	25 000	0	0,00	0,00	0,00
Koulukeskuksen kun- nostustarpeet								
Menot	-80 000	0,00	-50 000	0	-50 000	-17 586,26	32 413,74	-17 586,26
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-80 000	0,00	-50 000	0	-50 000	-17 586,26	32 413,74	-17 586,26
Teknisen toimiston vesi- katot								
Menot	-30 000	0,00	-30 000	0	-30 000	0,00	30 000,00	0,00
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-30 000	0,00	-30 000	0	-30 000	0,00	30 000,00	0,00
Kunnanviraston sani- teettitilojen uudistami- nen								
Menot	-15 000	0,00	-15 000	5 000	-10 000	-4 231,59	5 768,41	-4 231,59
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-15 000	0,00	-15 000	5 000	-10 000	-4 231,59	5 768,41	-4 231,59
Ylämäen monitoimitalon automaatio/lukitus/sa- devesiputkistot								
Menot	-13 000	0,00	0	-13 000	-13 000	-7 208,97	5 791,03	-7 208,97
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-13 000	0,00	0	-13 000	-13 000	-7 208,97	5 791,03	-7 208,97
Vesiosuuskunnan pumppaamot								
Menot	-10 000	0,00	-10 000	10 000	0	0,00	0,00	0,00
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-10 000	0,00	-10 000	10 000	0	0,00	0,00	0,00
Ylämäen puru- rata								
Menot	-7 000	0,00	0	-7 000	-7 000	-4 442,10	2 557,90	-4 442,10
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Netto	-7 000	0,00	0	-7 000	-7 000	-4 442,10	2 557,90	-4 442,10

Tievalot									
Menot	0	0,00	-20 000	0	-20 000	0,00	20 000,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	0,00	-20 000	0	-20 000	0,00	20 000,00	0,00	
Muut/kunnallistechniikka									
Menot	0	0,00	-30 000	0	-30 000	-28 556,63	1 443,37	-28 556,63	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	0,00	-30 000	0	-30 000	-28 556,63	1 443,37	-28 556,63	
Tie kirjastolle									
Menot	0	-50 856,03	0	-80 000	-80 000	-221 841,27	-141 841,27	-272 697,30	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	-50 856,03	0	-80 000	-80 000	-221 841,27	-141 841,27	-272 697,30	
Ämmänhaudankäki/kunnallistechniikka									
Menot	-300 000	0,00	0	-40 000	-40 000	0,00	40 000,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-300 000	0,00	0	-40 000	-40 000	0,00	40 000,00	0,00	
Ämmänhaudankäki/kaavatiet									
Menot	-300 000	0,00	0	-40 000	-40 000	0,00	40 000,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-300 000	0,00	0	-40 000	-40 000	0,00	40 000,00	0,00	
Kunnan osuus Savelanmetsänhelmen kunnallistechniikasta									
Menot	-610 000	0,00	-10 000	-10 000	-20 000	0,00	20 000,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-610 000	0,00	-10 000	-10 000	-20 000	0,00	20 000,00	0,00	
Virolaisen alueen kunnallistechniikka									
Menot	0	0,00	0	-70 000	-70 000	-26 099,55	43 900,45	-26 099,55	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	0,00	0	-70 000	-70 000	-26 099,55	43 900,45	-26 099,55	
Ulkoalueiden perustaminen									
Menot	0	0,00	0	-10 000	-10 000	-9 250,45	749,55	-9 250,45	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	0,00	0	-10 000	-10 000	-9 250,45	749,55	-9 250,45	
Maa-alueet									
Menot	0	0,00	-100 000	90 000	-10 000	-8 029,75	1 970,25	-8 029,75	
Tulot	0	0,00	170 000	-100 000	70 000	51 680,00	-18 320,00	51 680,00	
Netto	0	0,00	70 000	-10 000	60 000	43 650,25	-16 349,75	43 650,25	
Myytävät kiinteistöt									
Menot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Tulot	960 000	425 337,59	200 000	-200 000	0	290,00	290,00	425 627,59	
Netto	960 000	425 337,59	200 000	-200 000	0	290,00	290,00	425 627,59	
Ylämäen koulun lämmin ulkoviivinevarasto									
Menot	-20 000	0,00	-20 000	20 000	0	0,00	0,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-20 000	0,00	-20 000	20 000	0	0,00	0,00	0,00	
Kirjasto									
Menot	-2 103 000	-1 410 598,62	-742 386	0	-742 386	-813 731,78	-71 345,78	-2 224 330,40	
Tulot	1 069 550	671 444,94	407 046	0	407 046	398 105,06	-8 940,94	1 069 550,00	
Netto	-1 033 450	-739 153,68	-335 340	0	-335 340	-415 626,72	-80 286,72	-1 154 780,40	

Kaavateiden päällystäminen									
Menot	0	0,00	-40 000	0	-40 000	-46 677,17	-6 677,17	-46 677,17	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	0,00	-40 000	0	-40 000	-46 677,17	-6 677,17	-46 677,17	
Mikkolan suunn.vesi- ja viemäriverkosto									
Menot	0	-44 781	0	-10 000	-10 000	-47 350,00	-37 350,00	-92 131,15	
Tulot	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	-44 781	0	-10 000	-10 000	-47 350,00	-37 350,00	-92 131,15	
Mikkolan suunn.kaavatiet									
Menot	0	-36 050	0	-10 000	-10 000	0,00	10 000,00	-36 050,00	
Tulot	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	-36 050	0	-10 000	-10 000	0,00	10 000,00	-36 050,00	
Jyrkkätien infra									
Menot	-120 000	0,00	-120 000	120 000	0	0,00	0,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-120 000	0,00	-120 000	120 000	0	0,00	0,00	0,00	
Palvelukeskusalueen hulevesi									
Menot	-295 000	-30 392,94	-270 000	-75 000	-345 000	-349 205,79	-4 205,79	-379 598,73	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-295 000	-30 393	-270 000	-75 000	-345 000	-349 205,79	-4 205,79	-379 598,73	
Lammasniemen ja lähi-alueiden rakentaminen									
Menot	-310 000	0,00	-10 000	10 000	0	0,00	0,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-310 000	0,00	-10 000	10 000	0	0,00	0,00	0,00	
Narvan koulun kentän hiekkatekonurmi									
Menot	-10 000	0,00	-10 000	10 000	0	0,00	0,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-10 000	0,00	-10 000	10 000	0	0,00	0,00	0,00	
Lammasniemen vierasvenelaituri									
Menot	-12 000	0,00	-12 000	12 000	0	0,00	0,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-12 000	0,00	-12 000	12 000	0	0,00	0,00	0,00	
Narvajoen ruoppaus-suunnitelma ja veneväylä									
Menot	-25 000	0,00	0	-25 000	-25 000	-4 500,00	20 500,00	-4 500,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-25 000	0,00	0	-25 000	-25 000	-4 500,00	20 500,00	-4 500,00	
Kaukalo									
Menot	0	0,00	0	-10 000	-10 000	-10 000,00	0,00	-10 000,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	0	0,00	0	-10 000	-10 000	-10 000,00	0,00	-10 000,00	
Vesi- ja viemäröintiyh-teys Kurjen tilalle									
Menot	-14 000	0,00	-10 000	0	-10 000	0,00	10 000,00	0,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-14 000	0,00	-10 000	0	-10 000	0,00	10 000,00	0,00	
Keskuspuhdistamo Oy:n SVOP									
Menot	-120 980	0,00	-24 196	0	-24 196	-24 196,00	0,00	-24 196,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-120 980	0,00	-24 196	0	-24 196	-24 196,00	0,00	-24 196,00	

Tavase osakkeet									
Menot	-6 020	0,00	0	-6 100	-6 100	-2 135,00	3 965,00	-2 135,00	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-6 020	0,00	0	-6 100	-6 100	-2 135,00	3 965,00	-2 135,00	
Tuomi Logistiikka Oy									
Menot	-6 020	0,00	0	-1 974	-1 974	-1 973,87	0,13	-1 973,87	
Tulot	0	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0,00	
Netto	-6 020	0,00	0	-1 974	-1 974	-1 973,87	0,13	-1 973,87	
INVESTOINNIT YHTEENSÄ									
Menot	-5 473 020	-1 970 858,83	-1 793 582	83 926	-1 709 656	-1 672 016,18	37 639,82	-3 642 875,01	
Tulot	2 029 550	1 096 782,53	777 046	-300 000	477 046	450 075,06	-26 970,94	1 546 857,59	
Netto	-3 443 470	-874 076,30	-1 016 536	-216 074	-1 232 610	-1 221 941,12	10 668,88	-2 096 017,42	

Kertomusvuoden investointimenot, yhteensä 1.672.016,18€, olivat hieman pienemmät kuin edellisenä vuonna (2017 1.831.819,14€). Suurimpana investointikohteena valmistui kunnan uusi kirjasto, minkä kustannuksista noin puolet rahoitetaan hankkeeseen myönnetyllä jälkirahoitteisella valtionosuudella. Vuonna 2015 aloitetulle hankkeelle kertyi kustannuksia yhteensä 2.224.330,40€, josta vuonna 2018 yhteensä 813.731,78€.

Vuonna 2018 valmistui palvelukeskusalueen hulevesiverkoston rakentaminen, jonka kokonaiskustannukset olivat 379.558,73€ (vuonna 2018 349.205,79€). Tien rakentamiseen kirjastolle käytettiin kokonaisuudessaan 272.697,30€ (vuonna 2018 221.841,27€). Tontin myyntituloksi kirjattiin vuonna 2018 51.680€.

Vuoden 2018 aikana myytiin vanha varastohalli.

6.4 RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	101 090	-569 203	-468 113	-137 616,85	330 496,15
Tulorahoituksen korjauserät	-263 600	132 600	-131 000	-56 882,88	74 117,12
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 793 582	83 926	-1 709 656	-1 672 016,18	37 639,82
Rahoitusosuudet investointimenoihin	407 046	0	407 046	398 105,06	-8 940,94
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	370 000	-300 000	70 000	59 995,75	-10 004,25
Toiminta ja investoinnit, netto	-1 179 046	-652 677	-1 831 723	-1 408 415,10	423 307,90
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	-50 000	-50 000	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0,00	0,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	500 000	500 000	0,00	-500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 511 465	0	-1 511 465	-1 511 464,94	0,06
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 000 000	0	2 000 000	1 800 000,00	-200 000,00
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-280 496	0	-280 496	538 094,08	818 590,08
Vaikutus maksuvalmiuteen	-971 007	-202 677	-1 173 684	-581 785,96	541 898,04

6.5 YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

	Sito- vuus ¹	Määrärahat, 1000 €					Tuloarviot, 1000 €				
		Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muutos- ten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muutos- ten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama
	N/B										
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Vaailautakunta	B	-21	12	-9	-4	5	10	0	10	7	-3
Tilintarkastajat	B	-20	0	-20	-14	6	0	0	0	0	0
Kunnanhallitus		-17 071	-628	-17 700	-17 031	668	2 011	-15	1 997	1 760	-237
Luottamushenkilöhal- linto	B	-349	-175	-524	-471	53	0	2	2	0	-1
Yleishallinto	B	-1 029	-8	-1 038	-1 011	26	82	3	85	99	14
Tukipalvelut	N	-1 600	37	-1 563	-1 476	86	1 619	0	1 619	1 505	-115
Elinkeinotoimi	B	-224	14	-211	-183	28	31	0	31	6	-25
Kaavoitus	B	-85	5	-80	-82	-3	4	0	4	11	8
Maa- ja metsätilat	B	-20	0	-20	-16	4	225	-19	206	90	-116
Maaseututoimi	B	-59	0	-59	-55	4					
Sosiaali- ja terveystoi- men hallinto	B	-215	0	-215	-172	43	50	0	50	48	-2
Sosiaali- ja terv.toimi, YTA	B	-13 373	-500	-13 873	-13 443	429	0	0	0	0	0
Ympäristöterveyden- huolto	B	-103	0	-103	-106	-3					
Sotiemme veteraanit	B	-15	0	-15	-14	1					
Tekninen lautakunta		-2 493	-12	-2 505	-2 787	-282	3 114	60	3 173	3 409	236
Tekninen hallinto	B	-131	5	-127	-125	2	0	0	0	0	0
Kiinteistötoimi	N	-1 435	22	-1 413	-1 511	-98	2 453	-90	2 363	2 486	123
Liikenneväylät ja ylei- set alueet	B	-198	-5	-203	-315	-112	79	0	79	87	8
Vesi- ja viemärilaitos	N	-417	-42	-459	-527	-69	582	150	732	836	105
Palo- ja pelastustoimi	B	-311	8	-303	-308	-5					
Sivistyslautakunta		-10 138	41	-10 097	-9 997	100	729	0	729	789	60
Sivistyslautakunnan hallinto	B	-204	0	-204	-221	-17	0	0	0	0	0
Peruskoulut	B	-6 145	8	-6 138	-6 107	30	272	0	272	312	40
Muu koulutus	B	-55	0	-55	-61	-7					
Varhaiskasvatus	B	-3 008	34	-2 974	-2 831	144	373	0	373	395	22
Liikunta- ja nuoriso- toimi	B	-459	0	-459	-441	19	80	0	80	68	-11
Kirjasto- ja kulttuuri- toimi	B	-242	0	-242	-315	-72	4	0	4	13	9
Kulttuuritoimi	B	-24	0	-24	-21	4	0	0	0	0	0
Rakennus- ja ympäristö- lautakunta		-259	-1	-260	-253	7	93	5	98	97	-1
Rakennusvalvonta	B	-120	0	-120	-120	0	86	5	91	89	-2
Yksityistiet	B	-83	-2	-84	-82	2					
Ympäristönsuojelu	B	-57	1	-56	-51	4	7	0	7	8	1

TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						16 795	-270	16 525	16 233	-292
Valtionosuudet	B						7 452	102	7 555	7 555	0
Korkotulot	B						0	0	0	5	5
Muut rahoitustulot	B						30	102	131	136	5
Korkomenot	B	-130	35	-95	-40	55					
Muut rahoitusmenot	B	-1	0	-1	-1	-1					
INVESTOINTIOSA											
Kunnanhallitus		-100	88	-12	-10	2	170	-100	70	3	-67
Maa-alueet	B	-100	90	-10	-8	2	170	-100	70	3	-67
Osakkeet ja osuudet	B	0	-2	-2	-2	0	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta		-1 694	-4	-1 698	-1 662	36	607	-200	407	398	-9
Pitkävaikutteiset menot	B	-245	200	-45	-45	0					
Rakennukset	B	-892	37	-855	-843	13	607	-200	407	398	-9
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	-532	-235	-767	-748	19	0	0	0	0	0
Koneet ja kalusto	B	0	0	0	0	0					
Osakkeet ja osuudet	B	-24	-6	-30	-26	4					
RAHOITUSOSA											
Lainakannan muutokset											
Antolainojen lisäys	B	0	-50	-50	0	50					
Antolainasaamisten vähennys	B	0	0	0		0					
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		500	500	0	-500					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-1 511	0	-1 511	-1 511	0					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N						2 000	0	2 000	1 800	-200
Muut muutokset maksuvalmiuteen		-280	0	-280	538	819					
Vaikutus maksuvalmiuteen		707	335	1 043	582	-461					
YHTEENSÄ		-33 011	316	-32 695	-32 192	503	33 011	-316	32 695	32 192	-503

1) N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio

7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

7.1 TULOSLASKELMA

	2018		2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 373 094,36		1 469 649,54	
Maksutuotot	546 548,65		641 020,80	
Tuet ja avustukset	251 677,43		316 058,72	
Muut toimintatuotot	<u>721 615,79</u>	2 892 936,23	<u>730 411,27</u>	3 157 140,33
Valmistus omaan käyttöön				
Valmistus omaan käyttöön	<u>17 188,27</u>	17 188,27	<u>18 390,41</u>	18 390,41
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-6 408 307,28		-6 168 797,26	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 396 648,35		-1 371 539,50	
Muut henkilösivukulut	-201 648,39		-222 493,33	
Palvelujen ostot	-16 836 096,31		-15 917 244,91	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 355 211,68		-1 265 925,46	
Avustukset	-460 853,92		-550 200,19	
Muut toimintakulut	<u>-275 802,51</u>	-26 934 568,44	<u>-281 802,22</u>	-25 778 002,87
Toimintakate		-24 024 443,94		-22 602 472,13
Verotulot		16 233 381,20		16 761 776,65
Valtionosuudet		7 554 503,00		7 765 403,00
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	4 630,69		2 544,29	
Muut rahoitustuotot	135 986,99		136 453,32	
Korkokulut	-40 479,93		-95 331,55	
Muut rahoituskulut	<u>-1 194,86</u>	98 942,89	<u>-147,13</u>	43 518,93
Vuosikate		-137 616,85		1 968 226,45
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 532 496,07		-1 601 873,29	
Arvonalentumiset	<u>0,00</u>	-1 532 496,07	<u>0,00</u>	-1 601 873,29
Tilikauden tulos		-1 670 112,92		366 353,16
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		<u>39 122,20</u>		<u>39 122,20</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-1 630 990,72		405 475,36

7.2 RAHOITUSLASKELMA

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	-137 616,85		1 968 226,45	
Tulorahoituksen korjaukset	-56 882,88	-194 499,73	-57 897,85	1 910 328,60
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 672 016,18		-1 831 819,14	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	398 105,06		494 749,75	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	59 995,75	-1 213 915,37	92 496,15	-1 244 573,24
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 408 415,10		665 755,36
Rahoituksen kassavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 511 464,94		-1 712 929,72	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 800 000,00	288 535,06	1 700 000,00	-12 929,72
Oman pääoman muutokset		0,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-20,26		-20,91	
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten saamisten muutos	-271 555,06		-486 940,71	
Lyhytaikaisten saamisten muutos	213 757,41		-314 323,97	
Korottomien velkojen muutos	595 911,99	538 094,08	-249 520,56	-1 050 806,15
Rahoituksen rahavirta		826 629,14		-1 063 735,87
Rahavarojen muutos		-581 785,96		-397 980,51
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	857 913,32		1 439 699,28	
Rahavarat 1.1.	<u>-1 439 699,28</u>	-581 785,96	<u>-1 837 679,79</u>	397 980,51

7.3 TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A PYSYVÄT VASTAAVAT	26 143 292,02	26 404 989,84
I Aineettomat hyödykkeet	251 260,25	305 008,56
1. Muut pitkävaikutteiset menot	251 260,25	305 008,56
II Aineelliset hyödykkeet	23 084 912,35	23 321 166,73
1. Maa- ja vesialueet	3 330 699,32	3 311 482,44
2. Rakennukset	15 576 725,51	15 583 927,48
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 833 057,69	3 371 978,91
4. Koneet ja kalusto	141 953,45	152 544,10
5. Keskenkäynteiset hankinnat	202 476,38	901 233,80
III Sijoitukset	2 807 119,42	2 778 814,55
1. Kuntayhtymäosuudet	1 032 766,30	1 032 766,30
2. Muut osakkeet ja osuudet	1 774 353,12	1 746 048,25
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	58 023,34	58 078,34
1. Muut toimeksiantojen varat	58 023,34	58 078,34
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 640 134,85	3 164 123,16
I Saamiset	1 782 221,53	1 724 423,88
Pitkäaikaiset	943 000,00	671 444,94
1. Valtionosuussaamiset	943 000,00	671 444,94
Lyhytaikaiset	839 221,53	1 052 978,94
1. Myyntisaamiset	529 906,87	536 210,71
2. Lainasaamiset	50 000,00	0,00
3. Muut saamiset	67 140,66	61 376,34
4. Siirtosaamiset	192 174,00	455 391,89
II Rahat ja pankkisaamiset	857 913,32	1 439 699,28
VASTAAVAA YHTEENSÄ	28 841 450,21	29 627 191,34

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A OMA PÄÄOMA	9 338 627,43	10 969 618,15
I Peruspääoma	8 683 376,26	8 683 376,26
II Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 286 241,89	1 880 766,53
III Tilikauden yli-/alijäämä	-1 630 990,72	405 475,36
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	95 830,11	134 952,31
1. Poistoero	95 830,11	134 952,31
C TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	61 441,00	61 516,26
1. Muut toimeksiantojen pääomat	61 441,00	61 516,26
D VIERAS PÄÄOMA	19 345 551,67	18 461 104,62
I Pitkäaikainen	4 709 310,83	5 682 724,83
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 180 000,00	4 190 000,00
2. Liittymismaksut ja muut velat	1 529 310,83	1 492 724,83
II Lyhytaikainen	14 636 240,84	12 778 379,79
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 010 000,00	9 711 464,94
2. Saadut ennakot	12 348,38	47 333,02
3. Ostovelat	1 800 083,60	1 839 700,35
4. Muut lyhytaikaiset velat	159 421,13	169 948,07
5. Siirtovelat	1 654 387,73	1 009 933,41
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	28 841 450,21	29 627 191,34

7.4 KONSERNILASKELMAT

7.4.1 KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.2018-31.12.2018		1.1.2017-31.12.2017	
Toimintatuotot		9 440 093,35		9 013 799,63
Toimintakulut		-33 147 071,31		-31 244 392,65
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		1 417,30		15 624,10
Toimintakate		-23 705 560,67		-22 214 968,92
Verotulot		16 233 381,20		16 761 776,65
Valtionosuudet		7 554 503,00		7 765 403,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	5 806,05		3 811,05	
Muut rahoitustuotot	137 293,91		137 220,55	
Korkokulut	-56 207,23		-111 177,10	
Muut rahoituskulut	-27 839,71	59 053,02	-26 530,22	3 324,28
Vuosikate		141 376,55		2 315 535,01
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 792 331,93		-1 842 624,49	
Omistuksen eliminointierot	0,00		0,00	
Arvonalentumiset	0,00		0,00	
Satunnaiset erät	0,00	-1 792 331,93	0,00	-1 842 624,49
Tilikauden tulos		-1 650 955,38		472 910,52
Tilinpäätössiirrot		134,22		151,02
Tilikauden verot		-14 948,77		-13 660,83
Laskennalliset verot		16,09		-810,46
Vähemmistöosuudet		-22 142,35		-20 481,13
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-1 687 896,19		438 109,13

7.4.2 KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	141 376,55		2 315 535,01	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tilikauden verot	-14 948,77		-13 660,83	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-10 052,09</u>	116 375,70	<u>-43 362,92</u>	2 258 511,26
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 563 900,35		-2 603	106,85
Rahoitusosuudet investointimenoihin	398 105,06		494 749,75	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>60 770,67</u>	<u>-2 105 024,61</u>	<u>146 203,24</u>	<u>153,86</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 988 648,92		296 357,40
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainauksen lisäys	768,97		124,34	
Antolainauksen vähennys	<u>0,00</u>	768,97	<u>0,00</u>	124,34
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	748 385,83		191 031,76	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 552 797,95		-1 750	259,93
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 791 371,37	986 959,26	<u>1 698 109,68</u>	138 881,51
Oman pääoman muutokset		-113 623,53		-111 956,58
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6 348,50		131,16	
Vaihto-omaisuuden muutos	-5 085,58		-6 450,90	
Saamisten muutos	-309 702,76		-960 479,42	
Korottomien velkojen muutos	753 177,21	<u>444 737,36</u>	<u>-158 070,66</u>	<u>869,82</u>
Rahoituksen rahavirta		1 318 842,06		820,55
Rahavarojen muutos		-669 806,86		-801 463,15
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	1 224 667,12		1 894 473,98	
Rahavarat 1.1.	1 894 473,98	-669 806,86	<u>2 695 937,13</u>	-801 463,15

7.4.3 KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	28 993 656,05	28 634 030,42
Aineettomat hyödykkeet	416 443,64	397 512,70
Aineettomat oikeudet	17 356,38	11 441,68
Muut pitkävaikutteiset menot	397 240,07	385 889,39
Ennakkomaksut	1 847,19	181,63
Aineelliset hyödykkeet	26 660 288,71	26 360 359,89
Maa- ja vesialueet	3 425 337,36	3 405 541,95
Rakennukset	17 570 515,83	17 235 642,37
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 899 113,50	3 403 995,90
Koneet ja kalusto	409 841,54	374 528,63
Muut aineelliset hyödykkeet	1 996,08	1 932,49
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 353 484,40	1 938 718,54
Sijoitukset	1 916 923,70	1 876 157,83
Osakkuusyhteisöosakkeet	43 278,28	47 903,88
Muut osakkeet ja osuudet	1 861 466,29	1 815 305,85
Lainasaamiset	7 689,67	8 458,64
Muut saamiset	4 489,46	4 489,46
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	112 417,45	91 919,99
Valtion toimeksiannot	54 394,11	33 841,65
Muut toimeksiantojen varat	58 023,34	58 078,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 883 493,97	4 237 110,04
Vaihto-omaisuus	77 090,42	72 004,83
Aineet ja tarvikkeet	77 090,42	72 004,83
Saamiset	2 581 736,43	2 270 631,22
Pitkäaikaiset saamiset	958 235,15	681 592,04
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Laskennalliset verosaamiset	2 783,76	1 389,61
Muut saamiset	955 451,39	680 202,43
Lyhytaikaiset saamiset	1 623 501,28	1 589 039,18
Myyntisaamiset	1 162 705,71	935 208,25
Lainasaamiset	50 325,14	303,99
Laskennalliset verosaamiset	8,31	0,00
Muut saamiset	143 384,94	142 924,73
Siirtosaamiset	267 077,18	510 602,21
Rahoitusarvopaperit	21 971,70	31 908,47
Joukkovelkakirjasaamiset	21 971,70	23 840,45
Muut arvopaperit	0,00	8 068,02
Rahat ja pankkisaamiset	1 202 695,42	1 862 565,52
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>32 989 567,48</u>	<u>32 963 060,45</u>

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	9 731 352,09	11 521 850,42
Peruspääoma	8 683 376,26	8 683 376,26
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1 510,62	1 510,62
Arvonkorotusrahassto	2 220,30	2 220,30
Muut omat rahastot	1 905,75	2 039,97
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 730 235,35	2 394 594,14
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 687 896,19	438 109,13
VÄHEMMISTÖOSUUDET	101 052,18	90 065,44
PAKOLLISET VARAUKSET	273 113,31	235 463,49
Eläkevaraukset	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	273 113,31	235 463,49
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	148 442,46	121 596,50
Lahjoitusrahastojen pääomat	32 607,35	26 238,59
Muut toimeksiantojen pääomat	115 835,11	95 357,91
VIERAS PÄÄOMA	22 735 607,44	20 994 084,60
Pitkäaikainen	6 679 243,31	7 001 422,01
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 782 729,90	4 779 939,98
Lainat julkisyhteisöiltä	2 538,02	3 002,72
Lainat muilta luotonantajilta	1 329 223,43	683 197,64
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 562 244,86	1 532 486,93
Laskennalliset verovelat	2 507,10	2 794,74
Lyhytaikainen	16 056 364,13	13 992 662,59
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 066 959,91	9 756 773,92
Lainat julkisyhteisöiltä	464,71	393,21
Lainat muilta luotonantajilta	32 707,72	4 356,95
Saadut ennakot	16 407,21	60 981,91
Ostovelat	2 190 800,70	2 214 628,34
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	298 239,63	290 721,98
Siirtovelat	2 434 665,38	1 650 361,42
Laskennalliset verovelat	16 118,87	14 444,86
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>32 989 567,48</u>	<u>32 963 060,45</u>

8. LIITETIEDOT

8.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 29.10.2012 poistosuunnitelman muutoksen 1.1.2013 alkaen. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintameno.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Johdannaiset sisältää koronvaihtosopimuksen, joka on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on suojeleut lainansa vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella. Kunta on tehnyt toukokuussa 2015 suojaamistarkoituksessa koronvaihtosopimuksen, jonka voimassaoloaika alkaa 13.5.2020 ja päättymispäivä on 12.5.2045.

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet		
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2 vuotta
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Muut rakennukset/talouksrakennukset	Tasapoisto	10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15-20 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäännöspoisto	15-25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	20 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	8-10 %
Viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	8-10 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaisinlaitteet	Menojäännöspoisto	20 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet ja autot	Tasapoisto	4 vuotta
Kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta
Mittauslaitteet ja optiset instrumentit	Tasapoisto	3 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	
Kuntayhtymäosuudet	ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

8.2 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot (1000 €)	2018	2017
Keskusvaalilautakunta	7,11	0,00
Kunnanhallitus	701,99	995,90
Sivistyslautakunta	788,62	842,84
Tekninen lautakunta	1 300,63	1 238,79
Rakennus- ja ympäristölautakunta	94,59	79,61
<i>Kunnan toimintatuotot yhteensä</i>	<i>2 892,94</i>	<i>3 157,14</i>

Palvelujen ostot (1000 €)	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	13 468,27	12 945,05
Muut palvelun ostot	3 367,83	2 972,20
<i>Palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>16 836,10</i>	<i>15 917,25</i>

Verotulojen erittely	2018	2017
Kunnan tulovero	14 492 881,53	15 003 131,11
Osuus yhteisöveron tuotosta	505 768,08	507 490,82
Kiinteistövero	1 234 731,59	1 251 154,72
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>16 233 381,20</i>	<i>16 761 776,65</i>

Valtionosuuksien erittely	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	8 448 683,00	8 678 755,00
<i>Siiitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	2 010 656,00	2 116 587,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-894 180,00	-913 352,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>7 554 503,00</i>	<i>7 765 403,00</i>

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

Muut toimintatuotot (1000 €)	2018	2017
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	48,57	57,90
Rakennusten myyntivoitot	0,29	0,00
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	<u>48,86</u>	<u>57,90</u>

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2018	2017
Peruspääoman korot kuntayhtymistä	25 676,27	25 676,27
<i>Yhteensä</i>	<u>25 676,27</u>	<u>25 676,27</u>

8.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutt. menot	Ennako-maksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	305 008,56	0,00	305 008,56
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-53 748,31	0,00	-53 748,31
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	251 260,25	0,00	251 260,25
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	251 260,25	0,00	251 260,25

Aineelliset hyödykkeet

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkom. ja kesk.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 311 482,44	15 583 927,48	3 371 978,91	152 544,10	901 233,80	23 321 166,73
Lisäykset tilikauden aikana	22 329,75	511 187,25	795 119,32	193 429,76	121 645,23	1 643 711,31
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-271 555,06	0,00	-126 550,00	0,00	-398 105,06
Vähennykset tilikauden aikana	-3 112,87	0,00	0,00	0,00	0,00	-3 112,87
Siirrot erien välillä	0,00	739 153,68	81 248,97	0,00	-820 402,65	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-985 987,84	-415 289,51	-77 470,41	0,00	-1 478 747,76
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 330 699,32	15 576 725,51	3 833 057,69	141 953,45	202 476,38	23 084 912,35
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 330 699,32	15 576 725,51	3 833 057,69	141 953,45	202 476,38	23 084 912,35

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 032 766,30	1 746 048,25	2 778 814,55
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	28 304,87	28 304,87
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	1 032 766,30	1 774 353,12	2 807 119,42
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 032 766,30	1 774 353,12	2 807 119,42

Maa- ja vesialueet erittely

	2018	2017
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	29 945,52	15 645,52
Muut maa- ja vesialueet	3 300 753,80	3 295 836,92
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	3 330 699,32	3 311 482,44
Kuntayhtymäosuudet		

	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspo:sta	Erotus
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	1 026 272,63	0,00	0,00	1 026 272,63	1 027 050,67	-778,04
Pirkanmaan Liitto	4 655,67	0,00	0,00	4 655,67	4 655,67	0,00
Tampereen kaupunkiseudun ky	1 838,00	0,00	0,00	1 838,00	1 838,00	0,00
<i>Kaikki yhteensä</i>	<i>1 032 766,30</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 032 766,30</i>	<i>1 033 544,34</i>	<i>-778,04</i>

Omistuksia koskevat liitetiedot

	Kotipaikka	Omistusosuus	Kuntakonsemin osuus (1000 €)		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden ylijäämästä/ alijäämästä
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	Tampere	0,68 %	1 315,24	3 339,05	-16,82
Pirkanmaan Liitto	Tampere	0,55 %	8,05	46,60	0,27
Tampereen kaupunkiseudun ky	Tampere	1,13 %	6,13	4,58	-0,26
<i>Kaikki yhteensä</i>			<i>1 329,42</i>	<i>3 390,23</i>	<i>-16,81</i>

Saamiset kuntayhtymiltä

	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		25 676,27		25 676,27
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>25 676,27</i>	<i>0,00</i>	<i>25 676,27</i>

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	25 676,27	25 676,27
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	84 600,00	40 000,00
Muut tulojäämät	81 155,58	230 175,76
Menoennakot	742,15	159 539,86
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>192 174,00</i>	<i>455 391,89</i>

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	2018	2017
Peruspääoma	8 683 376,26	8 683 376,26
Edellisten tilikausien ali-/ylijäämä 1.1.	2 286 241,89	1 880 766,53
Edellisten tilikausien virheen oikaisu	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ali-/ylijäämä 31.12.	2 286 241,89	1 880 766,53
Tilikauden ali-/ylijäämä	-1 630 990,72	405 475,36
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<u>9 338 627,43</u>	<u>10 969 618,15</u>

Vieeraan pääoman erittelyt

Pitkäaikainen vieras pääoma, joka erääntyy viiden vuoden kuluttua tai sen jälkeen

	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 100 000,00	1 200 000,00
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<u>1 100 000,00</u>	<u>1 200 000,00</u>

Sekkilimiitti

	2018	2017
Luotollisen sekkitalin sekkilimiitti 31.12.	500 000,00	500 000,00

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot	492 323,91	77 533,56
Menojäämät		
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	877 084,03	791 045,80
Korkojaksotukset	20 049,81	27 433,58
Muut menojäämät	264 929,98	113 920,47
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<u>1 654 387,73</u>	<u>1 009 933,41</u>

8.4 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Leasingvastuut	2018	2017
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	147 081,54	164 398,30
Myöhemmin maksettavat	155 077,00	226 757,36
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>	<i>302 158,54</i>	<i>391 155,66</i>
Vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	96 000,00	96 000,00
Myöhemmin maksettavat	1 544 000,00	1 640 000,00
<i>Vuokravastuut yhteensä</i>	<i>1 640 000,00</i>	<i>1 736 000,00</i>
Takaukset muiden puolesta	2018	2017
Vesilahden vanhustentaloyhdistys ry		
Alkuperäinen pääoma	353 053,28	353 053,28
Jäljellä oleva pääoma	92 105,19	104 489,59
Länsi-Narvan Vesihuolto-Osuuskunta		
Alkuperäinen pääoma	200 000,00	200 000,00
Jäljellä oleva pääoma	54 139,89	54 139,89
Länsi-Vesilahden Vapaaehtoinen Palokunta ry		
Alkuperäinen pääoma	400 000,00	400 000,00
Jäljellä oleva pääoma	169 382,80	193 580,40
Rämsöön kyläkerho ry		
Alkuperäinen pääoma	80 000,00	
Jäljellä oleva pääoma	80 000,00	
<i>Jäljellä oleva pääoma yhteensä</i>	<i>395 627,88</i>	<i>352 209,88</i>
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	25 461 813,00	24 978 989,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	16 358,04	16 508,98
Sopimusvastuut	2018	2017
Maankäytösopimuksista kunnalle aiheutuvat vastuut	1 320 000,00	690 000,00
Johdannaisopimukset	2018	2017
TSOP, koronvaihtosopimus		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo 31.12.	5 000 000,00	5 000 000,00
Sopimuksen alkamispäivä 13.5.2020		
Sopimuksen päättymispäivä 12.5.2045		
Vaihtuva korko: 3 kk Euribor		
Kiinteä korko: 1,49 % tai 3 kk Euriborin ylittäessä 5,00 %, korko on 3 kk Euribor - 1,00 %		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-444 688,58	-307 677,17
Arvonlisäveron palautusvastuu 31.12.	2018	2017
	4933,03	16 342,46
Niiden kiinteistöjen osalta, jotka on merkitty myytäviksi.		

8.5 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2018	2017
Yleishallinto, elinkeinotoimi	11	11
Tukipalvelut	27	27
Sivistystoimi	147	148
Sosiaali- ja terveystoimi	0	0
Tekninen- ja rakennustoimi, ymp.suoj.	12	11
<i>Yhteensä</i>	197	197

Henkilöstökulut	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	8 006 604,02	7 762 830,09
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	17 188,27	18 390,41
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	8 006 604,02	7 762 830,09

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2018	2017
Keskustan Vesilahden kunnallisjärjestö	1 171,50	1 470,00
Vesilahden Kokoomus	2 578,50	2 704,70
Lempäälän-Vesilahden KD	818,00	48,00
Vesilahden Vihreät	22,50	24,00
Vesilahden Perussuomalaiset	232,50	244,50
Vesilahden Sitoutumattomat	0,00	307,17
Vesilahden Sosiaalidemokraatit	306,00	330,00
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	5 129,00	5 128,37

Tilintarkastajan palkkiot

	2018	2017
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	3 974,00	8 623,90
Tilintarkastajan lausunnot		0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	4 281,20	4 720,40
Muut palkkiot		1 101,00
<i>Palkkiot yhteensä</i>	8 255,20	14 445,30

Tiedot kunnan intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Kunnanjohtajan kanssa on 27.2.2012 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus.

8.6 KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitiilin päätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitiilin päätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty. Konsernitaseessa on jaettu poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset omaan pääomaan.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain

Toimintatuotot (1000 €)	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Yleishallinto	732,93	1 003,01	660,93	951,40
Sosiaali- ja terveystoimet	6 523,37	5 849,60	48,17	44,50
Opetus- ja kulttuuripalvelut	720,26	760,30	720,26	760,30
Yhdyskuntapalvelut	1 395,17	1 318,35	1 395,22	1 318,40
Muut palvelut	68,36	82,54	68,36	82,54
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>9 440,09</i>	<i>9 013,80</i>	<i>2 892,94</i>	<i>3 157,14</i>

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	232 543,75	239 716,71	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	35 690,17	8 070,14	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-15 243,11	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	<i>268 233,91</i>	<i>232 543,75</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Muut pakolliset varaukset 1.1.	2 919,74	11 336,10	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	2 259,41	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-299,75	-8 416,36	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	<i>4 879,40</i>	<i>2 919,74</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

Myyntivoitot ja -tappiot (1000 €)	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Pys. vast. hyöd. myyntivoitot	50,27	80,79	48,86	57,90
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	<i>50,27</i>	<i>80,79</i>	<i>48,86</i>	<i>57,90</i>
Muut toimintakulut				
Pys. vast. hyöd. myyntitappiot	4,36	65,24	0,00	0,00
<i>Myyntitappiot yhteensä</i>	<i>4,36</i>	<i>65,24</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Tasetta koskevat liitetiedot**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot**

Olellaiset kuntayhtymäosuusien arvon muutokset

Kuntayhtymäosuudet

	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n pe- ruspo:sta	Erotus
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	1 026 272,63	0,00	0,00	1 026 272,63	1 027 050,67	-778,04
Pirkanmaan Liitto	4 655,67	0,00	0,00	4 655,67	4 655,67	0,00
Tampereen kaupunkiseudun ky	1 838,00	0,00	0,00	1 838,00	1 838,00	0,00
<i>Kaikki yhteensä</i>	<i>1 032 766,30</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 032 766,30</i>	<i>1 033 544,34</i>	<i>-778,04</i>

Omistuksia koskevat liitetiedot

Kuntakonsernin osuus (1000 €)

	Kotipaikka	Omistusosuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden ylijää- mästä/ alijäämästä
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	Tampere	0,68 %	1 315,24	3 339,05	-16,82
Pirkanmaan Liitto	Tampere	0,55 %	8,05	46,60	0,27
Tampereen kaupunkiseudun ky	Tampere	1,13 %	6,13	4,58	-0,26
<i>Kaikki yhteensä</i>			<i>1 329,42</i>	<i>3 390,23</i>	<i>-16,81</i>

Siirtosaamisiin sisältyvät olellaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	25 502,06	25 502,06	25 676,27	25 676,27
Muut tulojäämät ja menoennakot	241 575,12	485 100,15	166 497,73	429 715,62
<i>Yhteensä</i>	<i>267 077,18</i>	<i>510 602,21</i>	<i>192 174,00</i>	<i>455 391,89</i>

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**Oman pääoman erittely**

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	8 683 376,26	8 683 376,26	8 683 376,26	8 683 376,26
Lisäykset	0	0,00		0,00
Vähennykset	0	0,00		0,00
Peruspääoma 31.12.	8 683 376,26	8 683 376,26	8 683 376,26	8 683 376,26
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 1.1.	1 510,62	1 510,62	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00		
Vähennykset			0,00	0,00
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 31.12.	1 510,62	1 510,62	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	2 220,30	2 220,30	0,00	0,00
Vähennykset			0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	2 220,30	2 220,30	0,00	0,00
Muu oma po 1.1.	2039,97	2190,69	0,00	0,00
Lisäykset			0,00	0,00
Vähennykset	-134,22	-150,72	0,00	0,00
Muu oma po 31.12.	1 905,75	2 039,97	0,00	0,00
Ed.tilikausien yli./alij. 1.1.	2 832 703,27	2 495 678,13	2 286 241,89	1 880 766,53
Ed.tilik. virheen oikaisu	0,00	0,00	0,00	0,00
Ed. tilikausien ylijäämän muutos	-102 467,92	-101 083,99	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Ed.tilikausien yli./alij. 31.12.	2 730 235,35	2 394 594,14	2 286 241,89	1 880 766,53
Tilikauden yli-/alijäämä 31.12.	-1 687 896,19	438 109,13	-1 630 990,72	405 475,36
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>9 731 352,09</i>	<i>11 521 850,42</i>	<i>9 338 627,43</i>	<i>10 969 618,15</i>

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Potilasvahinkovakuutusmaksu	268 233,91	232 543,75	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	4 879,40	2 919,74	0,00	0,00
<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>273 113,31</i>	<i>235 463,49</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Pitkäaikaiset				
Muut velat				
Liittymismaksut	1 529 310,83	1 492 724,83	1 529 310,83	1 492 724,83
Muut velat	32 934,03	39 762,10	0,00	0,00
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>1 562 244,86</i>	<i>1 532 486,93</i>	<i>1 529 310,83</i>	<i>1 492 724,83</i>

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	1 454 527,00	1 264 979,80	877 084,03	791 045,80
Korkojaksotukset	48 956,00	55 616,82	20 049,81	27 433,58
Muut menoajämät ja tuloennakot	931 182,38	329 764,80	757 253,89	191 454,03
<i>Yhteensä</i>	<i>2 434 665,38</i>	<i>1 650 361,41</i>	<i>1 654 387,73</i>	<i>1 009 933,41</i>

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	48 420,19	54 254,04	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset	158 481,18	212 761,21	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut yritysikiinnitykset	108 560,05	108 560,05	0,00	0,00
Muut omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	10 177,50	10 177,50	0,00	0,00
<i>Muut omasta puolesta annetut vakuudet yhteensä</i>	<i>10 177,50</i>	<i>10 177,50</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	107 545,58	104 276,81	147 081,54	164 398,30
Myöhemmin maksettavat	249 363,77	310 242,18	155 077,00	226 757,36
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>	<i>356 909,35</i>	<i>414 518,99</i>	<i>302 158,54</i>	<i>391 155,66</i>
Vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	244 689,22	232 777,01	96 000,00	96 000,00
Myöhemmin maksettavat	1 882 556,02	2 005 799,06	1 544 000,00	1 640 000,00
<i>Vuokravastuut yhteensä</i>	<i>2 127 245,24</i>	<i>2 238 576,07</i>	<i>1 640 000,00</i>	<i>1 736 000,00</i>
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 036 981,16	956 981,16	1 033 053,28	953 053,28
<i>Jäljellä oleva pääoma yhteensä</i>	<i>226 316,56</i>	<i>352 345,70</i>	<i>226 245,08</i>	<i>352 209,88</i>
Muut vastuusitoumukset				
Hankintasopimusvastuu	1 696,25	3 392,50	0,00	0,00
Vuokratakaussitoutumus	272,72	233,50	0,00	0,00
Sopimusvastuut				
Maankäytösopimus	1 320 000,00	690 000,00	1 320 000,00	690 000,00
Sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet	98 262,33	106 237,30	0,00	0,00
Potilasvakuutusvastuu	54 625,80	54 906,53	0,00	0,00
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	<i>1 472 888,13</i>	<i>851 143,83</i>	<i>1 320 000,00</i>	<i>690 000,00</i>
Johdannaissopimukset				
Johdannaissopimukset (käypä arvo)	-29 037,90	-28 887,86	0,00	0,00
Johdannaissopimukset (nimellisarvo)	452 510,81	468 250,03	0,00	0,00
Myöhemmin alkavat (käypä arvo)	-444 495,64	-300 580,72	-444 688,58	-307 677,17
Myöhemmin alkavat (nimellisarvo)	5 359 834,61	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00

9. ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

Vesihuoltolain vaatimuksista johtuen Vesilahden kunnan vesihuoltolaitos on kirjanpidollisesti eriytetty vuoden 2015 alusta lähtien. Ohessa esitetään laskelmat vesihuoltolaitoksesta kokonaisuutena, vesi- ja viemärlaitoksesta erikseen ja hulevedestä erikseen. Hulevesi on eriytetty laskennallisesti. Vuoden 2017 laskennallinen eriyttäminen on perusteiltaan muuttunut vuoden 2018 aikana. Tämän vuoksi luvut eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus ja tunnuslukutavoitteet toteutumineen sisältyvät käyttötalouden vastuualuekohtaiseen toimintakertomukseen.

9.1 VESIHUOLTOLAITOS KOKONAISUUS

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Liikevaihto		685 807,86		630 049,19
Liiketoiminnan muut tuotot		0,00		65,00
Tuet ja avustukset kunnalta		150 532,55		152 000,00
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	-167 267,66		-191 820,44	
Palvelujen ostot	<u>-298 991,32</u>	-466 258,98	<u>-267 876,96</u>	-459 697,40
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-43 133,71		-24 484,70	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-7 515,42		-4 339,06	
Muut henkilösivukulut	<u>-1 338,86</u>	-51 987,99	<u>-851,18</u>	-29 674,94
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	<u>-210 936,13</u>	-210 936,13	<u>-210 436,08</u>	-210 436,08
Liiketoiminnan muut kulut		<u>-9 099,65</u>		<u>-6 606,02</u>
Liikeylijäämä		98 057,66		75 699,75
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot				
Muut rahoitustuotot	0,00		0,00	
Korkokulut				
Muut rahoituskulut	<u>0</u>	0,00	<u>-5,05</u>	-5,05
Tilikauden ylijäämä		98 057,66		75 694,70

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹⁾	20,0 %	15,4 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % ²⁾	7,6 %	5,9 %
Voitto, % ³⁾	14,3 %	12,0 %

1) Sijoitetun pääoman tuotto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

2) Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

3) Voitto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

RAHOITUSLASKELMA

	31.12.2018		31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikeali-/ylijäämä	98 057,66		75 699,75	
Poistot ja arvonalentumiset	210 936,13		210 436,08	
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00		-5,05	
Tulorahoituksen korjauserät	-186 315,65		-184 172,49	
	122 678,14	122 678,14	101 958,29	101 958,29
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-736 979,97	-736 979,97	-140 276,75	-140 276,75
Toiminnan ja investointien rahavirta	-614 301,83		-38 318,46	
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 464,94	-1 464,94	-2 929,72	-2 929,72
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	331 465,41		-237 464,92	
Saamisten muutos muilta	-35 709,10		9 362,55	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00		0,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	133 694,81	429 451,12	85 178,06	-142 924,31
Rahoituksen rahavirta	427 986,18		-145 854,03	
Vaikutus kunnan kassavaroihin	-186 315,65		-184 172,49	

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€	-856 738,02	-353 175,54
Investointien tulorahoitus, % ¹⁾	41,9 %	204,0 %
Lainanhoitokate ²⁾	210,93	97,67
Kassan riittävyys, pv ³⁾	0	0
Quick ratio ⁴⁾	1,57	6,12
Current ratio ⁵⁾	1,57	6,12

1) = $100 \cdot (\text{Yli-/alijäämä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno eli investointimenot} - \text{rahoitusosuudet}$

2) = $(\text{Yli-/alijäämä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

3) = $365 \text{ pv} \cdot \text{Rahavarat } 31.12. / (\text{Materiaalit ja palvelut} + \text{Henkilöstökulut} + \text{Liiketoiminnan muut kulut} + \text{Korkokulut} + \text{Muut rahoituskulut} + \text{Investointimenot} + \text{Antolainojen lisäys} + \text{Pitkäaik.lainojen väh})$

4) = $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

5) = $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieraspääoma} - \text{Saadut ennakot})$

TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Muut pitkävaikutteiset menot	157 025,41	196 820,12
2. Ennakkomaksut	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Rakennukset	0,00	0,00
2. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 478 646,75	1 988 796,26
3. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	137 131,15	87 474,09
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	70 951,71	44 620,71
	<u>2 843 755,02</u>	<u>2 317 711,18</u>
B VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Saamiset		
Lyhytaikaiset		
1. Myyntisaamiset	255 014,87	256 214,63
2. Saamiset kunnalta	14 887,36	346 352,77
3. Muut saamiset	37 967,02	1 400,86
4. Siirtosaamiset	342,70	0,00
	<u>308 211,95</u>	<u>603 968,26</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>3 151 966,97</u>	<u>2 921 679,44</u>
VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	1 435 589,31	1 435 589,31
II Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 305 219,77	-1 380 914,47
III Tilikauden yli-/alijäämä	98 057,66	75 694,70
	<u>228 427,20</u>	<u>130 369,54</u>
B VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	0,00	0,00
2. Korottomat velat kunnalle	1 191 000,00	1 191 000,00
3. Liittymismaksut ja muut velat	1 529 310,83	1 492 724,83
	<u>2 720 310,83</u>	<u>2 683 724,83</u>
II Lyhytaikainen		
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	0,00	1 464,94
2. Saadut ennakot	7 018,01	8 929,05
3. Ostovelat	188 356,48	70 276,06
4. Muut velat	26,68	22 543,71
5. Siirtovelat	7 827,77	4 371,31
	<u>203 228,94</u>	<u>107 585,07</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>3 151 966,97</u>	<u>2 921 679,44</u>

TASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste, % ¹⁾	7,3 %	4,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, % ²⁾	372,9 %	355,8 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-1 207	-1 305
Lainakanta 31.12., 1000 €	1 191 000	1 192 465
Asukasmäärä	4460	4460

1) Omavaraisuusaste, %

$100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

2) Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / (\text{Käyttötulot eli Toimintatuotot, Verotulot ja käyttötalouden valtionosuudet})$

9.2 VESI- JA VIEMÄRILAITOS**TULOSLASKELMA**

	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Liikevaihto		683 316,31		628 521,26
Liiketoiminnan muut tuotot		0,00		64,84
Tuet ja avustukset kunnalta		149 985,66		151 631,39
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	-166 659,98		-191 355,26	
Palvelujen ostot	<u>-297 905,08</u>	-464 565,06	<u>-267 227,33</u>	-458 582,59
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-42 977,00		-24 425,32	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-7 488,12		-4 328,54	
Muut henkilösivukulut	<u>-1 334,00</u>	-51 799,12	<u>-849,12</u>	-29 602,98
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	<u>-210 169,80</u>	-210 169,80	<u>-209 925,75</u>	-209 925,75
Liiketoiminnan muut kulut		<u>-9 066,59</u>		<u>-6 590,00</u>
Liikeylijäämä		97 701,42		75 516,17
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot				
Muut rahoitustuotot	0,00		0,00	
Korkokulut	0,00		0,00	
Muut rahoituskulut	<u>0,00</u>	0,00	<u>-5,04</u>	-5,04
Tilikauden ylijäämä		97 701,42		75 511,13

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹⁾	17,0 %	15,4 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % ²⁾	7,2 %	5,9 %
Voitto, % ³⁾	14,3 %	12,0 %

RAHOITUSLASKELMA

	31.12.2018		31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikeali-/ylijäämä	97 701,42		75 516,17	
Poistot ja arvonalentumiset	210 169,80		209 925,75	
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00		-5,04	
Tulorahoituksen korjaukset	-185 638,76		-183 725,85	
	<u>122 232,45</u>	122 232,45	<u>101 711,03</u>	101 711,03
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-734 302,52	-734 302,52	-139 936,57	-139 936,57
Toiminnan ja investointien rahavirta		-612 070,07		-38 225,53
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 459,62	-1 459,62	-2 922,62	-2 922,62
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	331 465,41		-236 889,04	
Saamisten muutos muilta	-35 709,10		9 339,84	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00		0,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	132 134,61	427 890,92	84 971,50	-142 577,70
Rahoituksen rahavirta		426 431,30		-145 500,32
Vaikutus kunnan kassavaroihin		-185 638,76		-183 725,85

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 4 vuodelta, vrt. vuoden osalta 3 vuodelta, t€	-841 355,62	-229 285,55
Investointien tulorahoitus, % ¹⁾	41,9 %	204,0 %
Lainanhoitokate ²⁾	210,93	97,67
Kassan riittävyys, pv ³⁾	0	0
Quick ratio ⁴⁾	1,57	6,12
Current ratio ⁵⁾	1,57	6,12

TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Muut pitkävaikuttiset menot	156 454,94	196 342,81
2. Ennakkomaksut	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Rakennukset	0,00	0,00
2. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 469 641,80	1 983 973,24
3. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	136 632,95	87 261,96
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	70 693,94	44 512,50
	<u>2 833 423,63</u>	<u>2 312 090,51</u>
B VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Saamiset		
Lyhytaikaiset		
1. Myyntisaamiset	254 088,40	255 593,29
2. Saamiset kunnalta	14 833,27	345 512,83
3. Muut saamiset	37 829,09	1 397,46
4. Siirtosaamiset	341,45	0,00
	<u>307 092,21</u>	<u>602 503,58</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>3 140 515,85</u>	<u>2 914 594,09</u>

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	1 430 373,80	1 432 107,87
II Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 300 477,89	-1 377 565,62
III Tilikauden yli-/alijäämä	97 701,42	75 511,13
	<u>227 597,32</u>	<u>130 053,38</u>
B VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	0,00	0,00
2. Korottomat velat kunnalle	1 186 673,09	1 188 111,71
3. Liittymismaksut ja muut velat	1 523 754,83	1 489 104,83
	<u>2 710 427,92</u>	<u>2 677 216,54</u>
II Lyhytaikainen		
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	0,00	1 461,39
2. Saadut ennakot	6 992,51	8 907,40
3. Ostovelat	187 672,18	70 105,63
4. Muut velat	26,58	22 489,04
5. Siirtovelat	7 799,33	4 360,71
	<u>202 490,61</u>	<u>107 324,17</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>3 140 515,85</u>	<u>2 914 594,09</u>

TASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste, % ¹⁾	7,3 %	4,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, % ²⁾	348,7 %	355,8 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-1 203	-1 302
Lainakanta 31.12., 1000 €	1 186 673	1 189 573
Asukasmäärä	4396	4460

9.3 HULEVESI**TULOSLASKELMA**

	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Liikevaihto		2 491,55		1 527,93
Liiketoiminnan muut tuotot		0,00		0,16
Tuet ja avustukset kunnalta		546,89		368,61
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	-607,68		-465,18	
Palvelujen ostot	<u>-1 086,24</u>	-1 693,92	<u>-649,63</u>	-1 114,81
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-156,71		-59,38	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-27,30		-10,52	
Muut henkilösivukulut	<u>-4,86</u>	-188,87	<u>-2,06</u>	-71,96
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-766,33	-766,33	-510,33	-510,33
Liiketoiminnan muut kulut		<u>-33,06</u>		<u>-16,02</u>
Liikeylijäämä		356,24		183,58
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot				
Muut rahoitustuotot	0,00		0,00	
Korkokulut	0,00		0,00	
Muut rahoituskulut	<u>0,00</u>	0,00	<u>-0,01</u>	-0,01
Tilikauden ylijäämä		<u>356,24</u>		<u>183,57</u>
%-osuus liittymismaksuista	0,363301 %		0,242510 %	
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹⁾		15,0 %		21,7 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % ²⁾		8,5 %		8,5 %
Voitto, % ³⁾		14,3 %		12,0 %

RAHOITUSLASKELMA

HULEVESI

	31.12.2018		31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikeali-/ylijäämä	356,24		183,58	
Poistot ja arvonalentumiset	766,33		510,33	
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00		-0,01	
Tulorahoituksen korjaukserät	-676,89		-446,64	
	445,69	445,69	247,26	247,26
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 677,45	-2 677,45	-340,18	-340,18
Toiminnan ja investointien rahavirta		-2 231,76		-92,93
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5,32	-5,32	-7,10	-7,10
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	0,00		-575,88	
Saamisten muutos muilta	0,00		22,71	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00		0,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	1 560,20	1 560,20	206,56	-346,61
Rahoituksen rahavirta		1 554,88		-353,71
Vaikutus kunnan kassavaroihin		-676,89		-446,64
%-osuus liittymismaksuista	0,363301 %		0,242510 %	
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2018		2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 4 vuodelta, vrt. vuoden osalta 3 vuodelta, t€		-2 498,18		-266,42
Investointien tulorahoitus, % ¹⁾		41,9 %		204,0 %
Lainanhoitokate ²⁾		210,93		97,67
Kassan riittävyys, pv ³⁾		0		0
Quick ratio ⁴⁾		1,57		6,12
Current ratio ⁵⁾		1,57		6,12

TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Muut pitkävaikutteiset menot	570,47	477,31
2. Ennakkomaksut	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	0,00	
1. Rakennukset	0,00	0,00
2. Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 004,95	4 823,02
3. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	498,20	212,13
III Sijoitukset	0,00	0,00
1. Osakkeet ja osuudet	257,77	108,21
	<u>10 331,39</u>	<u>5 620,67</u>
B VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Saamiset		
Lyhytaikaiset		
1. Myyntisaamiset	926,47	621,34
2. Saamiset kunnalta	54,09	839,94
3. Muut saamiset	137,93	3,40
4. Siirtosaamiset	1,25	0,00
	<u>1 119,74</u>	<u>1 464,68</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	11 451,12	7 085,35

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	5 215,51	3 481,44
II Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-4 741,88	-3 348,85
III Tilikauden yli-/alijäämä	356,24	183,57
	<u>829,88</u>	<u>316,16</u>
B VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	0,00	0,00
2. Korottomat velat kunnalle	4 326,91	2 888,29
3. Liittymismaksut ja muut velat	5 556,00	3 620,00
	<u>9 882,91</u>	<u>6 508,29</u>
II Lyhytaikainen		
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	0,00	3,55
2. Saadut ennakot	25,50	21,65
3. Ostovelat	684,30	170,43
4. Muut velat	0,10	54,67
5. Siirtovelat	28,44	10,60
	<u>738,33</u>	<u>260,90</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	11 451,12	7 085,35

%-osuus liittymismaksuista	0,363301 %	0,242510 %
TASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste, % ¹⁾	7,3 %	4,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, % ²⁾	348,7 %	355,8 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-4	-3
Lainakanta 31.12., 1000 €	4 327	2 892
Asukasmäärä	4396	4460

10. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Vesilahdessa maaliskuun 25. päivänä 2019

Vesilahden kunnanhallitus

_____
Pertti Uusi-Erkkilä, pj

_____
Kristiina Pispala, vpj

_____
Laura Kekäläinen

_____
Ari Perämaa

_____
Tapani Pietilä

_____
Miia Rajala

_____
Harri Tapanainen

_____
Tuomas Hirvonen
vs. kunnanjohtaja

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vesilahdessa ____/____ 2019

BDO Audiator Oy

11. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT JA TOSITELAJIT

Kirjanpitokirjat		säilytys
Pääkirja	atk-tiedosto	10 v
Päiväkirja	atk-tiedosto	10 v
Tasekirja	sidottu	pysyvästi
Tase-erittelyt arkistomapissa		10 v
Tositelajit ja käytetyt tositenumerot		
1	Alkusaldot	1001-1001
2	Talousarvio	2001-2002
3	Lisämääräraha	3001-3023
10	Muistio, ulkoinen	10001-10842
20	Muistio, sisäinen	20001-20057
31	Vyörytys	31001-31021
34	Käyttöomaisuus	34001-34268
35	Sisäiset laskut ProELask	35001-35064
40	Sisäiset laskut Rondo	40001-40109
48	KOM muistiot	48000-48021
96	Budjetointitositteet	96000-96014
100	Myyntilaskut 10	10000001-10000546
101	Pankin tiliote	100001-101301
102	Palkat	100001-100030
110	Myyntilaskut 11	11000001-11000191
130	Myyntilaskut 13	13000001-13000012
140	Myyntilaskut 14	14000001-14000089
150	Myyntilaskut 15	15000001-15000061
511	Manuaalisuoritukset	5110001-5110332
520	Myyntilaskut 52	52000001-52003650
521	Viitesuoritukset	5210001-5210251
530	Myyntilaskut 53	53000001-53002201
531	Hyvityslaskujen kuittaus	5310001-5310066
541	Tileistä poisto	5410001-5410055
730	Myyntilaskut 73	73000001-73000174
801	Ostolaskut	8000001-8006741
899	Ostomaksut	8990001-8990265
LT	Liitetietosite	1-27